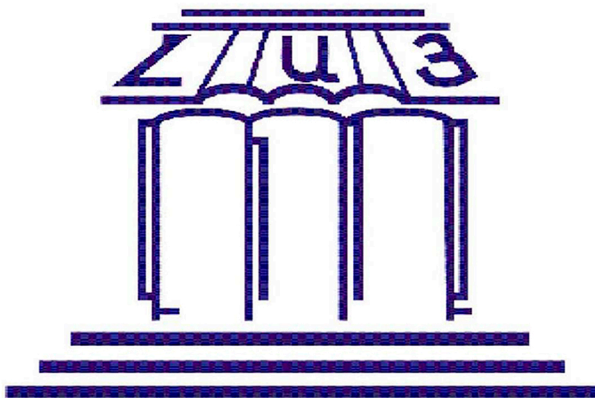

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԶԱԼԵՎՍԿԻ, ՖԻՐՍՈՎ

1932 թվի

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԱՇՆԱՆԱՑՄԱՆԻ
ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ԳԻՆԸ 55 ԿՈՊ.
цена 55 коп.

ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
«ՀՅՈՒՍԻՍԱՑԻՆ ԿՈՎԿԱՍ»
ՈՍՏՏՈՎ-ԴՈՆ

631.5

Ք-65

1932 թվի
ԱՇՆԱՆԱՑԱՆԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

«Մենք սովորեցինք կոտնտեսությունների առավելություններն ոգտադրծկը՝ ցանքատարածություններն ալկւացնելու համար, բայց դեռ չենք սովորել այդ առավելություններն ոգտագործիլ՝ բերբբ բարձրացնելու համար։ Մեր «համարտարած» ցանրակը դեռ շատ քիչ են նման-խսկական համատարած ցանրակները Նրանք ալկել շատ գյուղացիական բաժան-բաժան ցանրակներ միացումն են։ Բերբհայագրման ժամանակ, մասնական տնծնդմերից հետո, պարծն-

ցեղ անցնել վորակի կոլտնտեսության դաշտով—և դուք կկարգաք ամեն մի այդպիսի ցանքի պատմությունը: Վորպեսզի մեր ցանքատարածություններն իսկապես լինեն համապարփած, իսկապես միասնական, հարկավոր է վոնչացանել մենատնտեսի բարբարոսական տնտեսության հետքերը, հարկավոր է կանոնավոր վարել հողը, հարկավոր է վերջինս մաքրել մոլախոտերի տասնյակ սերունդներից, անցնել ցանքափոխության, հարկավոր է, պարզ ասած, հողի բարբարոսական դրությունը փոխել կուլտուրական դրության:

Հյուսիսային Կովկասի խորհրդատեսություններին և մանավանդ կոլտնտեսություններին մեծ մասը չկատարեց ընկ. Յակովլևի այս կարևորագույն ցուցմունքները, բավականաչափ ուշադրություն չդարձրեց հողի կանոնավոր ոգտագործման հարցերին:

Յերբ տնտեսության մեջ աշնանացանը մեծ տեղ է բռնում, ցանքափոխությունը կարելի չէ սկսել միայն աշնանից: Ամենակուպիտ սըլսալ կլինի, յեթե անցյալ տարիների նման այս տարի ևս ցանքափոխություն հարցերը հետաձգվեն մինչև ձմեռ: Հետաձգելու դեպքում ցանքափոխության գործը կձգձգվի մի ամբողջ տարի:

Յերկրորդ, վոչ պակաս կարևոր խնդիրը,—վորը պետք է լուցվի մինչև աշնանացանի սկիզբը,—այդ՝ արտադրությունը կազմակերպելու խնդիրն է: Հարկավոր է՝

Վորոշել, թե ինչ՝ հողամասեր պիտի մշակվեն լծկաններով կամ մեքենաներով:

Կազմակերպել դաշտային ճանապարհների սխտեմը:

Վորոշել, թե դարնանը վճարեղ և ի՞նչ բույսեր պիտի ցանվեն, վորոշել բերեղների հողամասերը և այլն:

Անցյալ տարի կոլտնտեսություններում աշնանացանը և աշնանավարն ընդհանրապես կատարվեցին առանց վորակի վաղորդ մտածված պլանի: Ցանվում էին այնպիսի հողամասեր, վորոնք պատահմամբ ազատ էին: Հողը հերկվում էր առանց հաշվի առնելու այն հանգամանքը, թե այդ հերկի վրա ինչ պիտի ցանվի: Մարդիկ և մեքենաները տեղափոխվում էին այստեղից այնտեղ,—հաճախ ամենափոքրիկ հողամասերը և այլն: Ի՞նչ հետևանք էր ստացվում այդպիսի անպլան աշխատանքից, արտադրության այդպիսի անկազմակերպ դրությունից,—այն, վոր աշխատանքի արտադրողականությունն իջնում էր, ցանքն ու վարն ուշանում էին և անխուսափելիորեն պակասում էր բերքատվությունը:

Աշնանացանի տեղերում դուք այստեղ ու այնտեղ կպատահեյք դարնանացան հասկավոր և շարքահերկ բույսերի և, ընդհակառակը,—դարնանացանի տեղերում ևս քիչ չեյին աշնանային ցանքները: Յեվ մեր կոլտնտեսությունները, բավական ուշադրություն չդարձնելով աշնանացանի կազմակերպման վրա, ցանքների այդպիսի խայտաբղետությունը բարդացնում էր աշնանային մշակումը և բերքահավաքը: Հե-

տեվանքը լինում էր աշխատանքի արտադրողականության անկումը, միջոցների ապարդյուն վատնում:

Միևնույնը պետք է ասել նաև բերեղային հողամասերի վերաբերյալ: Ինչպես հիշում է ընթերցողը, այս տարվա դարնանը կոլտնտեսությունների առաջ խնդիր դրվեց «Ամենուրեք լիկվիդացիայի յեթարկել բերեղ—բակերը, բոլոր կոլտնտեսություններում ունենալ արտադրական բերեղներ»: Յեվ ի՞նչ. շատ կոլտնտեսություններ չկարողացան իր ժամանակին և ճիշտ կատարել այս գերեկտիվները և դա այն պատճառով, վոր սխալ էր կազմակերպված արտադրությունը, չեյին վորոշվել բերեղների հողամասերը:

Կոլտնտեսություններում ի՞նչ պիտի անել, վոր արտադրական բերեղները ճշտությամբ կազմակերպվեն: Դրա համար հարկավոր է՝

Աշխատունակներին նպատակահարմար բաժանել բերեղների վրա (և վոչ թե մեքենայաբար, ինչպես արվում էր շատ կոլտնտեսություններում):

Նախապես (մինչև բերեղների կազմակերպումը) կանոնավոր կազմակերպել արտադրությունը և ճիշտ վորոշել բերեղների հողամասերը:

Այս տարի բերեղների մեծամասնությունն ստիպված է բերքը հավաքել այնպիսի հողամասերից, վորոնք ընդհանրապես ասած, անկանոն դասավորություն ունեն. հարյուր հեկտարանոց հողամասը վորպես հողաշինարարված միավոր, վոչ միայն բաժանված է մի քանի բերեղների վրա, այլ և այնտեղ մի քանի տեսակ կուլտուրաներ են ցանված. բերեղներին հատկացված են բազմաթիվ մանրմունք հողամասեր, վորոնք մեկ մեկուկ 10 և ավելի հեկտար հեռու յեն դանվում և նույնիսկ հաճախ իշար հետ կապված չեն ճանապարհներով. շատ բերեղներ իրեց քանակով և արտադրության միջոցներով չեն համապատասխանում արտադրական առաջադրության և այլն:

Այս բոլորը եյապես դանդաղեցնում է բերեղի աշխատանքը, հնարավորություն չի տալիս ամբողջովին ոգտագործելու սոցիալիստական խոշոր տնտեսության առավելությունները: Աշնանացանի կազմակերպի ընթացքում վերջ տալ այս բոլոր պակասություններին,—ահա թե վորն է բոլոր կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների (մեքենատրակտորային կայանների) ամենամահետաձգելի խնդիրը:

Ամենակուպիտ սխալ կլինի, յեթե արտադրության և բերեղային սխտեմի կազմակերպման այս բոլոր հարցերը հետաձգվեն մինչև «ավելի ազատ ժամանակ»—ձմեռը (ինչպես արվում էր անցյալ տարիներում):

Կոլտնտեսությունների, ՄՏԿ-ների և ռաշոնական կոլտնտեսային միությունների աշխատողները կարող են և պետք է ժամանակ

դռներն մինչև կամպանիայի սկիզբը մշակելու արտադրություն կազմակերպման ամբողջ պլանը (համակերպելով դա աշնանացանի և աշնանավարի խնդիրներին) և կոլտնտեսականների հետ մանրամասն քննելու այդ պլանը: Միայն այս դեպքում կարելի չէ դորահավաքել կոլտնտեսականների արտադրական ակտիվությունը, նրանց պայքարի հանել ցանքի և վարի քանակի և մասնավորապես վորակի համար, բարձրացնել բրիգադների շահագրգռվածությունը՝ արտադրական առաջադրություններն արագությունը կատարելու ասպարեզում:

Մեր յերկրամասը, — Հյուսիսային Կովկասը — 1932 թվականի աշնանացանի կամպանիայի ընթացքում պետք է ցանե 4 միլիոն 750 հազար հացահատիկային բույսեր, հերկե 5 միլիոն հեկտար հող և, բացի դրանից, անցյալ տարվա հանդեպ զգալի չափով ավելացնի կերաբույսերի և արեվածադկի ցանքերը: Վերահիշյալ քանակությունից խորհրտնտեսությունները պիտի ցանեն 750 հազար հեկտար, վարեն 1 միլիոն 400 հազար հեկտար: Մնացած 4 միլիոն հեկտար ցանքը և 4 միլիոն 300 հազար հեկտար վարը պիտի կատարեն կոլտնտեսություններն ու մենատնտեսները: Մենատնտեսները կկարողանան կատարել պլանի միայն 10 տոկոսը, հետևյալս կոլտնտեսությունները պետք է ցանեն վոչ պակաս, քան 3,5 միլիոն հեկտար և վարեն 4 միլիոն հեկտար: Անցյալ տարի աշնանը, նրանք ցանել էին 3 միլիոն հեկ. և վարել 1.500 հազար հեկտար:

Կոլտնտեսություններն ու մեքենատրակտորային կայաններն այս խնդիրները կարող են հաջողությամբ իրագործել մի պայմանով — յեթե նրանք ճշտությամբ դասավորեն գյուղատնտեսական աշխատանքները: Աշնանացանի և աշնանավարի նախապատրաստություն և անցկացման ամբողջ ժամանակամիջոցում քարշող ուժի վերաբերմամբ լարված դրություն կլինի: Ահա յե ինչու պետք է ամենավճռական պայքար մղել աշխատանքների հերթականության, քարշող ուժի աննպատակահարմար ոգտագործման դեմ:

Հացարույսերի բերքահավաքման հենց սկզբից սկսվեցին կրկնըվել անցյալ տարվա կոպիտ սխալները: Մասնավորապես Մորդովյան ռայոնի կոլտնտեսություններում 8 ուժանոց կալսիչի վրա մի հերթին աշխատում է 60—65 մարդ: Միևնույն ժամանակ քարշող ուժի մի զգալի մասը չի ոգտագործվում աշխատող ձեռների պակասության շնորհիվ: Այս նույն պատճառով հացը չի դիզվում կալատեղերում, ել չխոսնեք խոզանի փոճուկման *) մասին:

Հացը կալատեղերում դիզելու, կալսի և բեքահավաքման այլ աշ-

*) Սոգան կոչվում են հացարույսերի հնձից հետո մնացած, կտրված ցողունները կամ հնձած ու դեռ չվաքած արտը: Սոգանը փոճուկել՝ նշանակում է հնձելուց հետո դաշտը յեթեվակի վարել (ծան. թ. — Հ. Մ.):

խատանքների ձգձգումը (այն ել միայն այն պատճառով, վոր կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների ղեկավարները չեն ուղում իր ժամանակին մտածել ույժերի և միջոցների դասավորության մասին), անխուսափելիորեն առաջ կբերի նաև ցանքի ձգձգում: Այդպես յեղավ անցյալ տարի, յերբ կոլտնտեսությունների մի զգալի մասն սկսեց ցանել այն մոմենտից հետո, յերբ, ըստ տեղական պայմանների, հարկավոր եր վերջացնել ցանքը: Յեվ 10—20 ուրվա փոխարեն, ցանքը կատարվում եր 2—3 ամսվա ընթացքում:

Բացի արտադրության վատ կազմակերպումից, ուժերի ու միջոցների անբավարար ոգտագործման սովորական պատճառն են հանդիսանում աշխատանքի, մասնավորապես գործավարձի կազմակերպման թերությունները: Կալսիչի վրա աշխատող կոլտնտեսականներին հարց եր տրվում, յե արդյոք նրանք կարող են կրճատել աշխատողների թիվը, յեթե նրանց ամբողջ խմբի համար վորոշ, կայուն քանակով աշխուրի տրվեն: Յեվ ինչ եք կարծում, կոլտնտեսականները գտան իրենց միջից 10 մարդ, վորոնց կարելի յեր ուղարկել ուրիշ աշխատանքների, առանց մաղաչափ վնաս հասցնելու գործին:

Կոլտնտեսություններն ու մեքենատրակտորային կայանները պետք է ճիշտ կազմակերպին աշխատանքը, ճիշտ դասավորեն մարդկանց, արտադրական առաջադրությունները հասցնեն մինչև մեքենա, գործիք, սայլ և յուրաքանչյուր կոլտնտեսականին: Նրանք պետք է լավ կիրառեն գործավարձը, վերացնեն դիմագրկությունը և հավասարանքը:

Այս տարի բոլորովին չպիտի թալաարվեն այնպիսի սխալներ, ինչպիսին էին՝ գործի պատասխանատվությունը մինչև յուրաքանչյուր կոլտնտեսականին չհասցնելը: Աշխուրի «հավասար» բաշխումն, անկախ աշխատանքի քանակից և վորակից, բրիգադների անվերջ տեղափոխությունը մի աշխատանքից մյուսը — մի յերեվույթ, վոր չգիտես ինչով ե արդարանում:

Կուսակցության և կառավարության վերջին վորոշումները ճշգրիտ լուծում են տալիս այն հարցերին, յե ինչպես, ինչ միջոցներով պիտի բարելավել խորհրտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների աշխատանքը՝ կոլտնտեսությունների կազմակերպչական տնտեսական ամբաղնման գործում:

Աշնանացանի և աշնանավարի հաջողությունն ապահովելու համար պետք է՝

ճշտությամբ կիրառել այդ վորոշումները:

Աշխատանքի գործնական հարցերը լուծելիս՝ հենվել խորհրտնտեսությունների ու ՄՏԿ-ների բանվորների ու կոլտնտեսականների ամենաակտիվ մասնակցության վրա:

Ամենավճռական պայքար մղել դեռևս վերջնականորեն չջախջախված կուլակուլթյան ֆնացորդները, մի քանի հետամնաց կոլտնտեսականների մանր-սեփականատիրական տրամադրութունների, ուղորտուն խտական ինքնահոսի, աշխատանքների «հերթականության» դեմ: Ծավալել մասսայական-քաղաքական աշխատանքը և վերջինի հիմունքով—սոցմրցումն ու հարվածայնությունը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՅԻՆ ԽՈՐՀՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ—ԲԵՐՔԱՍՎՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐ

Հացահատիկային խորհրդատեսությունները հսկայական դեր են խաղացել գյուղացիական մանրագուլյն, ցաք ու ցրիվ տնտեսությունների վերակառուցման—կոլեկտիվացման գործում: Նրանք դարձել են խոշոր տնտեսության ցայտուն որինակներ, վորոնց հետևել են կոլտնտեսություն մտնող գյուղացիները:

Գրավելով սակավ ոգտավետ, խոպան և մոլախոտերով ծածկված հողամասեր, հացահատիկային խորհրդատեսությունները մեծամեծ արդյունքների հասան գյուղատնտեսական աշխատանքների մեքենայացման գործում: Նրանք այդպիսի հողամասերից ավելի բարձր բերք են ստանում, քան լավագույն հողեր մշակող հարևան կոլտնտեսությունները:

Առաջավոր տեխնիկայով զինված հացահատիկային խորհրդատեսությունները կենդանի որինակներ են ցույց առել կոլտնտեսություններին, թե ինչպես պետք է սոցիալիստորեն կազմակերպել արտադրությունը, ինչպես պետք է գյուղատնտեսության մեջ կիրառել մեքենայական բարձր տեխնիկան և ժամանակակից ագրոնոմիայի բոլոր նվաճումները:

Մեր կուսակցությունը, չնայելով աջ ուղորտուն խտների «մարգարեություններին», անհաշտորեն պայքարելով նրանց դեմ, ինչպես նաև Չայանովի ու Կոնդրատևի վնասարարական խմբակի դեմ,—վիթխարի հաջողություններ ձեռք բերից խորհրդատեսային շինարարության գործում:

Խորհրդատեսությունների արագ և հաջող զարգացման շնորհիվ, Խորհրդային կառավարությունը կարողացավ 1931—32 թվականից սկսած՝ զգալի չափով կրճատել կոլտնտեսային սեկտորի հացամթերումների պլանը, միևնույն ժամանակ վերջինս ավելացնել խորհրդատեսությունների հաշվին: Կոլտնտեսություններն իրավունք ունեն կոլտնտեսային առևտրի կարգով վաճառել հացի ֆնացած ավելցուկները: Այսպիսով խորհրդատեսությունների ուժեղ զարգացման շնորհիվ, կոլտնտեսություններն ավելի ևս մեծ հնարավորություն ստացան զորա-

հավաքելու կոլտնտեսային լայն մասսաների արտադրական ակտիվությունն ու ինքնագործունեյությունը և դրանք ոգտագործելու ցանքերի լայնացման, բերքի բարձրացման, կորստների դեմ վճռականորեն պայքարելու համար:

Սակայն հացահատիկային խորհրդատեսությունները, ինչպես և կոլտնտեսությունները, դեռ ևս չեն ոգտագործել իրենց բոլոր հնարավորությունները՝ բերքատվությունը բարձրացնելու համար: Հողթողկոմատի կոլեզիայի ընդլայնած նիստում ընկ. Յակովլևը շեշտում էր, վոր.

«Հացահատիկային խորհրդատեսություններում առաջիկա թույլ են ոգտագործվում բարձր տեխնիկայի առավելություններն և շահավետությունը, իրենց զարգացման առաջին շրջանում հացահատիկային խորհրդատեսությունները չեն կարող մի անգամից լուծել թե նոր տեխնիկայի և թե ագրոնոմիայի խնդիրները: Նրանք առաջին հերթին լուծում են կուսակցության առաջադրած խնդիրը—խոշոր յերկրագործության մեջ կիրառել նոր տեխնիկան: Միայն այս խնդրի լուծումից հետո յեր, վոր հացահատիկային խորհրդատեսություններին առջև բացվեց գյուղատնտեսական գիտությունը լայնորեն կիրառելու ճանապարհը»:

Հացահատիկային խորհրդատեսությունների աշխատանքի բնույթագիծը տալով, ընկ. Յակովլևը ասաց.—

«Համեմատ հացահատիկային խորհրդատեսությունների, մեծ կոլտնտեսությունների ցույց կտանք վեջ միայն այն որինակը, թե ինչպես մեր տեխնիկայի հիմունքով բոլշեվիկները խոշոր տնտեսություն են կառուցում, այլ յեվ այն որինակ, թե ինչպես խոշոր, մեքենայացված տնտեսություն հիմունքով բոլշեվիկները գյուղատնտեսություն մեջ կիրառում են ժամանակակից ագրոնոմիայի բոլոր նվաճումները»:

Վոչ մի կասկած չի կարող լինել, վոր հացահատիկային խորհրդատեսությունները նույնպիսի հաջողությամբ կլուծեն բերքատվության բարձրացման խնդիրը, ինչպիսի հաջողությամբ կարողացան կիրառել նորագույն տեխնիկան ահագին հողատարածությունների վրա: Կոլտնտեսությունները պետք է ոգտագործեն հացահատիկային խորհրդատեսությունների նվաճումները, հարմարեցնելով այդ իրենց տեղական պայմաններին:

Ագրոնոմիական գիտությանը տիրապետելու ասպարեզում, խորհրդատեսությունների առջև դրված խնդիրների արագ իրականացմանը հաճախ արգելք են դառնում այն անառողջ փոխ-հարաբերությունները, վոր գոյություն ունեն խորհրդատեսությունների և կոլտնտեսությունների միջև:

Դասակարգային թշնամու պոչերը հաճախ ոգտվելով աջ-ուղորտուն խտական ղեկավարների կարճատեսությամբ, կոլտնտեսականներին տրամադրում են խորհրդատեսությունների դեմ, կոլտնտեսության շահերը հակադրում են խորհրդատեսության շահերին, խանգարում են արտադնացությունը դեպի խորհրդատեսությունները: Մյուս կողմից

քիչ չեն և այն դեպքերը, յերբ խորհրդատեսությունների ղեկավարները, չկարողանալով ղեկավարել նոր ձևով, ուղիղ փոխ հարաբերություններ ստեղծել կոլտնտեսությունների հետ, արտադրական փոխադարձ ուղևորության գծով, համապատասխան պայմաններ ստեղծել արտադնաց կոլտնտեսականների համար,— փորձում են այդ անհարակոթյունը զցել կոլտնտեսությունների վրա, փորձում են դործն այնպես սարքել, վոր ուսյոնական ու տեղական կազմակերպությունները կոլտնտեսություններին հարկադրեն ոգնել խորհրդատեսություններին:

Կասկածից դուրս է, վոր խորհրդատեսությունների ու կոլտնտեսությունների ճիշտ փոխ-հարաբերությունների այդպիսի խեղաթյուրումները ձեռնառն յեն միայն դասակարգային թշնամուն և այդ խեղաթյուրումների դեմ պետք է ամենավճռական պայքար մղել:

ՄՏԿ—ՆԵՐՒԻ ԴԵՐԸ ԱՇՆԱՆԱՑԱՆԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅՈՒՄ

Փորձը ցույց է տվել, վոր տեխնիկայի նորագույն նվաճումների հիմունքով արտադրությունը կազմակերպելու համար, բացի մեքենաների և սարքավորանքի վրա հակայական միջոցներ ծախսելու, հարկավոր է նաև ունենալ բավականաչափ պատրաստված կադրեր: Այս բանը միանգամայն վեր է առանձին կոլտնտեսությունների ուժից: Ահա թե ինչու կուեսակցության XV համագումարը, մասնաշնչելով այն ժամանակվա միակ ՄՏԿ-ի—Շեվչենկոյի ՄՏԿ-ի զրական արդյունքները, տվեց դերեկտիվ՝ լայնորեն ծավալել մեքենա տրակտորային կայանների շինարարություն ի հաշիվ պետական միջոցների, ոգտագործելով նաև բնակչության միջոցները: ՄՏԿ-ները պայմանագրերի հիման վրա պետի սպասարկելին կոլտնտեսություններին և մենատնտես գյուղացիներին:

Այժմ մեքենա—տրակտորային կայանները խորհրդատեսությունների հետ միասին դարձել են գյուղատնտեսության տեխնիկական վերազինման հիմնական լծակներ: Տրակտորաշինարարության և գյուղ-մեքենաշինարարության հիմունքով «Խոհրդային Միության բանվոր դասակարգը հասցացրեմ ու վստահ կերպով առաջ է քանում իր գինավցի,—աշխատավոր գյուղացիության օխնիկական վերազինման գործը»:

(ՍՍՍՐԽ)

Յեթե խորհրդային տնտեսությունները կոլտնտեսականներին ցայտուն որինակներ են ցույց տալիս, թե ինչպես պետք է գիտություն ու տեխնիկայի նորագույն նվաճումների հիմունքով սոցիալիստորեն կազմակերպել աշխատանքը, ապա մեքենա-տրակտորային կայանները պարտավոր են արմատավորել այդ տեխնիկան և արտադրության

ճիշտ կազմակերպման որինակներ իրենց սպասարկած կոլտնտեսություններում: Այսպիսով մեքենա-տրակտորային կայանները դառնում են կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման հիմնական լծակներ: Սա այն միակ ուղիղ ճանապարհն է, վորն ստուգված է կոլտնտեսությունների և կոլտնտեսականների փորձով:

Մեքենա-տրակտորային կայաններով սպասարկվող կոլտնտեսությունները հենց այժմ ել զգալի տնտեսական առավելություններ ունեն, համեմատած այն կոլտնտեսությունների հետ, վորոնք չեն սպասարկվում ՄՏԿ-ներով: Առաջիններն ավելի արագ և լավ են մշակում մեծ ցանքատարածությունները: Նրանց մոտ ավելի բարձր է աշխատանքի արտադրողականությունը, բերքատվությունն ու յեկամուտը, ապրանքայնությունը և այլն:

Որինակ վերցնենք թեկուղ Կորենովսկու մեքենա-տրակտորային կայանը: Այս կայանի աշխատողները մոտավորապես մեկ տարվա ընթացքում կարողացան միանգամայն բարելավել իրենց սպասարկած կոլտնտեսությունների աշխատանքը: Շատերը հիշում են այն հակայական կորստները, վոր Կորենովսկու կոլտնտեսություններն ունեցան 1930 թվին. շատերը հիշում են, թե այդ կոլտնտեսություններն ինչպես խայտառակ կերպով հետ եյին մնում տնտեսա-քաղաքական կամպանիաներից: 1931 թվականին Կորենովսկու ՄՏԿ-նը կարողացավ վերջ տալ այդ հետամնացության, իսկ 1932 թվականին նա այդ կոլտնտեսությունները, տնտեսական կամպանիաները հաջողությամբ կատարելու և աշխատանքի վորակի տեսակետից, դուրս բերեց առաջավոր կոլտնտեսությունների շարքը: Կորենովսկու ՄՏԿ-նը միակը չէ: Այդպիսի ՄՏԿ-ների թիվը տասնյակների յե հասնում:

Սակայն, միևնույն ժամանակ կան նաև այնպիսի մեքենա-տրակտորային կայաններ, վորոնք փոխանակ դառնալու կոլտնտեսությունների իսկական ղեկավարներ, փոխանակ գլխավորելու աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը, նրա հաշվառքը, յեկամուտների ճիշտ բաշխումը, դեպի հասարակական աշխատանքը սոցիալիստական վերաբերմունքի դաստիարակումը, ագրո-միջոցառումների կերպավումը,—սահմանափակվում են միմիայն վարձու կայանների դերով:

Մեր ասածին որինակ կարող է ծառայել Անապայի ուսյոնի «Կուբա» կոչված մեքենա-տրակտորային կայանը: Նա կոլտնտեսությունների հողերը վարեց այնպես, վոր կարիք յեղավ նորից վարելու, իսկ կոլտնտեսություններից դանձեց յերկու անգամ վարելու արժեքը: Սլավյանսկու ուսյոնի ՄՏԿ-նի վերատեսչությունը անցյալ տարի Լենինի անվան կոլտնտեսությունից գանձեց ավելորդ 40 հազար ոտըլի և այդպիսով վատացրեց նրա Ֆինանսական դրությունը: Մի քանի մեքենա-տրակտորային կայաններ շարունակում են վարչարարու-

թյունը կոլտնտեսությունների վերաբերմամբ, առանց վերահսկողության տնորինում են կոլտնտեսային գույքը, վորի փոխարին չեն տալիս վորևե հատուցում:

ՄՏԿ-ների վերատեսչությունների այդ սխալ գործունեությունը վոչ մի դեպքում չի կարող նպաստել կոլտնտեսությունների հետ ունեցած փոխհարաբերություն: Այդպիսի գործունեությունը նսեմացնում է ՄՏԿ-ների, վորպես կազմակերպիչների հեղինակությունը կոլտնտեսականների աչքում:

Աշխատանքի կազմակերպումը ղեկավարելու տեսակետից ևս բոլոր ՄՏԿ-ները չեն կանգնած պատշաճ բարձրություն վրա: Ահա ձեռք մի որինակ. Ստարո-Կուբանսկի մեքենա-տրակտորային կայանի գյուղատնտեսան առաջարկել եր «Աղատություն Արշալույս» (Զարյա սվարդի) կոլտնտեսությունը՝ յուրաքանչյուր 10 ծխին նշանակել մի տասնապետ, վոր ոգնե բրիգադիրին՝ կոլտնտեսականներին աշխատանքի ուղարկելու: Սա նշանակում է բոլորովին չգիտենալ կոլտնտեսությունների աշխատանքի պայմաններն ու բնույթը:

Մեր բերած պակասությունների շնորհիվ, յերկրամասի բոլոր 216 մեքենա-տրակտորային կայանները չեն կարողանում դառնալ կոլտնտեսությունների իսկական, գործնական ղեկավարներ:

Վերացնել այդ բոլոր պակասությունները, վորոնք հանդիսանում են կոլտնտեսությունների և ՄՏԿ-ների անառողջ փոխ-հարաբերությունների պատճառը, — ահա տեղական կուսակցական ու խորհրդային կազմակերպությունների ամենօրյա անելիքը: Աշնանացանի ժամանակ կոլտնտեսություններն ու ՄՏԿ-ներն անթերի կաշխատեն սիսյա այն դեպքում, յերբ առանց բացառության բոլոր ՄՏԿ-ները, — վորոնք սպասարկում են կոլեկտիվացված բնակչության 80 տոկոսին, — դառնան կոլտնտեսությունների իսկական ղեկավարներ:

Բացի այդ, պետք է բոլորովին վերջ տալ այն յերևույթներին, յերբ մեքենա-տրակտորային կայանների վերատեսչություններն իրենց անձարակ ղեկավարությունը, կամ իրենց պլանն անժամանակ տեղ հասցնելու շնորհիվ, թուլացնում են թե բրիգադների և թե ամբողջ կոլտնտեսությունների ինքնագործունեությունը: Բերքահավաքման կամպանիայի ընթացքում համարյա ամենուրեք այսպիսի դրություն եր տիրում — կոլտնտեսությունների վարչությունները մինչև աշխատանքի սկիզբը պլաններ և ցուցմունքներ եյին սպասում ՄՏԿ-ներից, գլուխ չեյին ցավեցնում ավելի լավ նախապատրաստվելու, բրիգադներում ույթերը ճիշտ դասավորելու համար: Աշնանացանի ընթացքում մեքենա-տրակտորային կայանների ավելորդ խնամակալությունը կարող է առաջ բերել սխալներ, վորոնք թանկ կնստեն թե կոլտնտեսությունների և թե ՄՏԿ-ների վրա:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՅԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԵՐԸ

Կոնկրետ ղեկավարություն մասին ընկ. Ստալինի պատմական ցուցմունքը նույն չափով վերաբերում է գյուղի կուսակցական ու խորհրդային կազմակերպություններին, ինչպես և տնտեսավարներին — ՄՏԿ ների ու կոլտնտեսությունների ղեկավարներին: Դյուղի կուսակցական ու խորհրդային կազմակերպությունները պետք է այդ ցուցմունքի համապատասխան ղեկավարեն աշնանացանի կամպանիայի աշխատանքները:

Կոլտնտեսություն կուսակցական բջիջի և բրիգադի կուսխմբակի համար չի կարող լինել մի ավելի կարևոր խնդիր, քան կոլտնտեսություն կամ բրիգադի առջև դրված խնդիրը — հաջողությամբ իրագործել տնտեսա-քաղաքական կամպանիաները և մանավանդ աշնանացանը: Աշնանացանը և աշնանավարը ճիշտ և ժամանակին ղեկավարելու համար պետք է վոչ միայն գիտենալ, թե ինչպես է ընթանում աշխատանքն առանձին հողամասերում, այլ և գիտենալ պակասությունների պատճառը, գիտենալ, թե ինչպես պետք է վերացնել այդ պակասությունները, ո՞վ է սրանց իսկական մեղավորը: Դրա համար աշխատանքների ընթացքում պետք է ճիշտ դասավորվեն կուսակցականներին, կոմյերիտականներին և ակտիվ անկուսակցականներին, այնպես, վորպեսզի նրանք լինեն աշխատանքի բոլոր կարևոր ճակատամասերում:

Ինչու կրապոտկինի, Տիմաշևյան, Պավլովյան ռայոնները, Կաբարդա-Բալկարական մարզի առաջավորների գերումն են. վորովհետև այդ ռայոնների կուսակցական կազմակերպությունները զլխավորում են կոլտնտեսությունների ու բրիգադների արտադրական ակտիվությունը, վորովհետև կուսակցականները հարվածային աշխատանքի փայլուն որինակներ են ցույց տալիս: Վորպես որինակ, վերցնենք թեկուղ Կորենովյան ռայոնի «Հոկտեմբեր» կոլտնտեսությունը: Շնորհիվ վերջինի կուսակցական բջիջի ջանքերի, բոլոր կոմունիստները մասնակցում են արտադրական աշխատանքներին: Դարնանացանի ժամանակ Կարարդա-Բալկարական մարզի բոլոր կոմունիստները գտնվում եյին դաշտում, զբաղված եյին արտադրական աշխատանքներով: Բջիջի քարտուղարը, գանվելով դաշտերում, ոգնելով բրիգադիրին ույթերը դասավորելիս, կոլտնտեսականներին խելացի որինակներով բացատրում եր կուսակցություն և խորհրդային իշխանություն կարևորադույն վորոշումները:

Աշնանացանի ժամանակաշրջանում կպահանջվի աշխատանքի ավելի մեծ լարվածություն, ույթերի ու միջոցների ավելի հստակ դասավորություն: Աշնանացանն ու աշնանավարը հաջողությամբ անցկաց-

նելու համար պետք է մանրակրկիտ նախապատրաստութիւն տեսնել, մանավանդ իր ժամանակին ավարտել բերքահավաքման աշխատանքները, ոգտադործել վարելու բոլոր հնարավորութիւններն՝ առանց սպասելու ցանքի սկսվելուն կամ վերջանալուն:

Կուսակցական կազմակերպութիւնը պետք է դիտենա, թե ինչպէս է գնում աշխատանքը բոլոր հողամասերում, նա պետք է հստակութեամբ առաջ մղի հետաքննարկների աշխատանքը՝ առանց խանգարելու առաջավորներին: Պետք է վճռականապես հրաժարվել դարնանք կիրառված «սխտեմից», յերբ հայտնի է ինչ հիման վրա բերեալները տեղափոխվում էյին մի հողամասից մյուսը: Այդպիսի կարգադրութիւններից պետք է խուսափել, ուսկից ել վոր լինեն նրանք,—թեկուզ և կուտնտեսութիւնների վարչութիւնների կողմից: Մեքենա-տրակտորային կայանները և կոլտնտեսութիւնների վարչութիւնները, հիմնվելով արտադրական հողամասի աշխատանքային պլանի վրա, հաշվի առնելով բերեալների ուշտերն ու միջոցները, պետք ճշգրիտ և անմիջական առաջադրութիւններ տան նրանց ամբողջ ժամանակաշրջանի համար: Պետք է աշխատել, վոր բերեալները ի վիճակի լինեն կատարելու այդ առաջադրութիւնները, յետ մնացածներն ոգնութիւն ստանան:

Գյուղխորհրդների առաջ դրված է մի պատասխանատու խնդիր,—դեկավարել կառավարութեան վորոշումների կիրառումը և ամեն կերպ ոժանդակել կոլտնտեսութիւնների կազմակերպչական—տնտեսական ամրապնդման: Գյուղխորհրդները պիտի հետևեն, վոր կոլտնտեսութիւններն իրենց աշխատանքների ընթացքում ճշգրիտ կատարեն կուսակցութեան ու կառավարութեան բոլոր դիրեկտիվները, վոր կոլտնտեսութիւնների վարչութիւնները չխախտեն կոլտնտեսականների իրավունքները, մասսայական բացատրական աշխատանքը չփոխարինեն չոր ու ցամաք վարչարարութեամբ: Գյուղխորհրդները պետք է կոլտնտեսութիւններից պահանջեն առանց այլ և այլութեան կատարել կառավարութեան կողմից ընդունված պարտադիր ագրոմիջոցառումները: Չկատարվելու դեպքում, նրանք պետք է ռայոնգրաժիններին կից գյուղատնտեսական տեսչութիւնների միջոցով նյութական պատասխանատվութեան յենթարկեն մեղավորներին: Այդպէս պիտի վարվել նրանց հետ, վորոնք խախտում են աշխանացանի և աշխանավարի կանոնները: Գյուղխորհրդները պիտի հետևեն, ոգնեն կոլտնտեսութիւններին, վորպեսզի սրանց վարչութիւններն իր ժամանակին պատրաստվեն ցանքին, մշակեն աշխատանքների պլաններ, վերջիններս քննեն կոլտնտեսականների մասնակցութեամբ, իր ժամանակին վորոշեն, թե վոր կոլտնտեսականը վորտեղ պիտի աշխատի, արտադրական առաջադրութիւնները հասցնեն մինչև առանձին կոլտնտեսականը և այլն:

Աշխանացանի այս կարևորագույն միջոցառումները պետք է լինեն գյուղխորհրդների ուշադրութեան կենտրոնում—թե ցանքի նախապատրաստութեան և թե անցկացման ժամանակ: Գյուղխորհրդները պետք է հետևեն, վորպեսզի ճշտութեամբ կիրառվի գործավարձը, աշխատանքի ճիշտ հաշվադք կատարվի և այլն:

Կոմյերիտական բլիշներն աշխանացանի ընթացքում պետք է ցույց տան հարվածային աշխատանքի որինակներ, նրանք պետք է հմուտ կերպով կազմակերպեն ամբողջ յերիտասարդութեանը՝ արտադրական խնդիրների իրագործման համար: Պետք է միանգամայն հրաժարվել հարցերը «ընդհանրապես» քննելուց: Կոմյերիտականները պետք է պարզեն ցանքի նախապատրաստութեան թերութիւնները, առանձին կոլտնտեսականների թերացումները, վորոնք (կոլտնտեսականները) նշանակված են լծկաններին խնամելու համար, ուշտերի ու միջոցների սխալ դասավորութիւնը,—և պետք է այնպէս հայտնաբերեն այդ թերութիւնները, վոր դրանք ժամանակին վերացվեն: Միևնույն ժամանակ, ամբողջ կոմյերիտական բլիշը և յուրաքանչյուր կոմյերիտական պետք է դառնան լծկանի կանոնավոր խնամքի, պահպանութեան, ոգտադործման, բոլոր ագրո-միջոցառումների կիրառման նախաձեռնողներ:

Այս բոլոր խնդիրներն իրագործելու համար յուրաքանչյուր կոմյերիտական պետք է լավ գիտենա ագրո-միջոցառումները, վորոնք պարտադրաբար պիտի կիրառվեն կոլտնտեսութիւններում:

ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սոցիալիստական խորը տնտեսութեան մեջ արտադրական խնդիրները հաջորդութեամբ լուծվում են միայն այն դեպքում, յերբ ամեն մի աշխատող կոլտնտեսական, կոլտնտեսուհի լավ գիտի և հասկանում է այդ խնդիրները, սրանց իրագործման կարգն ու ձևերը, ինչպէս և աշխատանքի ժամանակ իր տեղը, իրավունքներն ու պարտականութիւնները:

Սա ամբողջովին հաստատվում է զարնանացանի ու քաղհանի ժամանակ առաջավոր կոլտնտեսութիւնների ձեռք բերած փորձով և դործնական աշխատանքով: Բերեալների միջոցառական համալիր ժամանակ Կորենովյան ռայոնի «Հոկտեմբեր» կոլտնտեսութեան բերեալը ընկ. Մոնտիկովը պատմում էր, թե ինչպէս իր բերեալում և ապա ամբողջ կոլտնտեսութեան մեջ այլևս ժամանակ չեն կորցնում կոլտնտեսականներին համալիր, աշխատանքի ուղարկելու վրա: Գիտենալով թե վորտեղ և ինչ պիտի անեն ամբողջ ժամանակվա ընթացքում, ուսկից (վոր խմբակում) պիտի աշխատեն,—կոլտնտեսականներն իրենք էյին ձգտում արագութեամբ կատարելու իրենց հանձնարարված աշխատանքը:

Յեւ ընկ. Մոնտիկովը միանգամայն ճիշտ մատնանշեց, վոր կոտնտեսականներին աւելն ու հավաքելու և աշխատանքի ուղարկելու սխտեմը շատ և ջղայնացնում նրանց, իսկ այսպիսի սխտեմի դեպքում նրանք չգիտեն վոչ իրենց աշխատանքի տեղը, վոչ ել նրա վերջը, ուստի և չեն կարողանում լավ ոգտագործել իրենց ժամանակը:

Ընկ. Մոնտիկովը կարողացավ աշխատողներին ճիշտ դասավորել և յուրաքանչյուր կոտնտեսականին իրադեկ անել իր պարտականութիւններին՝ շնորհիւ լավ դրված մասսայական աշխատանքի: Ընկ. Մոնտիկովից և յերկրամասի մյուս առաջավոր բրիգադներից շատ բան կարելի չէ սովորել մասսայական աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման համար:

Մասսայական աշխատանքի մեջ ամենազլխավորը կոնկրետութիւնն է, Նույն ընկ. Մոնտիկովը ընդհանուր, անարժեք դատողութիւնների փոխարեն, բրիգադի ժողովներում և արտադրական խորհրդակցութիւններում դնում և ամբողջ կոտնտեսութեան և մանավանդ իր բրիգադի գործնական հարցերը, վորոնք վաղորդք մշակված են լինում թե նրա և թե բրիգադի ակտիվիստների կողմից: Որինակ վերցնենք աշխատանքային պլանի և բրիգադում կոտնտեսականների դասավորութեան (հասկավոր կուլտուրաների բերքահավաքման համար) հարցը: Ընկ. Մոնտիկովը աշխատել և բերքահավաքից ավելի քան յերեք շաբաթ առաջ կարծիքների փոխանակութիւնն ունենալ իր ակտիվիստների հետ, վորոշել, թե ինչ հերթով պիտի հնձվեն դաշտերը, ինչ նորմաներ պիտի սահմանել, ինչպես դասավորել ուշտերը բերքահավաքման (հնձելու, խուրձ կապելու, դաշտերում և կալերում դիզելու, կալի) ժամանակ, ինչ խմբակներ պիտի աշխատեն: Այս բոլոր հարցերի մասին ընկ. Մոնտիկովը գեկուցում եր հավաքին, տալով իր բրիգադի ակտիվի մշակված կարծիքները:

Առաջավոր բրիգադների մասսայական աշխատանքի փորձը աշնանացանի ժամանակ պետք և դառնա յերկրամասի բոլոր բրիգադների սեփականութիւնը: Աշնանացանի և աշնանավարի հաջողութիւնը կապահովի միայն այնպիսի մասսայական աշխատանքով, վորը հնարավորութիւն և տալիս բրիգադի ակտիվիստներին և բոլոր կոտնտեսականներին՝ մասնակցել գործնական հարցերի լուծման: Ժողովներում չպետք և դնել այնպիսի հարցեր, վորոնք նախապես չեն մշակված ակտիվի կողմից, հակառակ դեպքում կոտնտեսականներին չեն ել հետաքրքրի այդպիսի ժողովները և նրանք վոչ մի արդիւնք չեն տա:

Բրիգադում ծավալելով մասսայական աշխատանքը, չի կարելի սահմանափակվել միայն տնտեսավարման գործնական հարցերի քննութեամբ: Հարկավոր և միաժամանակ կատարել նաև մասսայական-բացադրական աշխատանք,—պարզաբանել կուսակցութեան ու կառա-

վարութեան ամենազլխավոր դիրեկտիվները: Վերջիններին քննութիւնը նույնպես պիտի կրե կոնկրետ ընույթ, այսինքն՝ վոչ թե ընդհանրապես պարզաբանել, ալ աշխատել, վոր յուրաքանչյուր կոտնտեսական լավ հասկանա, թե այս կամ այն դիրեկտիվը կամ որեւէքը վորչապի և վերաբերվում ամբողջ կոտնտեսութեան և դրանից ինչ գործնական յեզրակացութիւններ պիտի հանել:

Սովորաբար մի քանի կոտնտեսականներ չեն մասնակցում ժողովներին, և աններելի սխալ կլինի, յեթե այդպիսիները մոռացութեան տրվեն:

Գարնանացանի փորձը ցույց տվեց, վոր տեղ-տեղ մասսայական աշխատանքով չեն ընդգրկված բոլոր կոտնտեսականները, տեղ-տեղ նույնիսկ առաջավոր բրիգադներում չգիտեցին վոչ կուսակցութեան ու կառավարութեան գլխավոր վորոշումների և վոչ ել կոտնտեսութեան պլանների մասին: Սրանից զգալի չափով պակասում եր կոտնտեսականների ակտիվութիւնը. շատ կոտնտեսականներ, յերբ ծավալվում եր քաղհանը, վոչինչ չգիտեցին աշխատանքների կարգի և ձև-վերի մասին, ինչպես և գործավարձի կիրառման մասին և այլն: Ահա թե ինչու պետք և բացի բրիգադային արտադրական խորհրդակցութիւններից և ժողովներից, նաև անհատական լայն բացատրական աշխատանք կատարել խմբակներում:

Կուսխմբակները և կոմյերիտական բջիջները պարտավոր են այս աշխատանքն ամբողջովին վերցնել իրենց վրա, ոգտագործել բրիգադում յեղած կոմունիստներին, կոմյերիտականներին և անկուսակցական ակտիվիստներին, ամեն ուր ազատ ժամերին, դրույցներին, լրագրերին ու զրքերին ընթերցանութեան միջոցով բացատրական աշխատանք կատարել կոտնտեսականների մեջ՝ աշխատանքի նորմաների, գործավարձի, աշխուրի մասին և այլն:

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏ ԶԵՎ ՀԱՐՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ

Գարնանացանի ժամանակ 250 բրիգադների միջև սոցիալիստական մրցումն ու հարվածայնութիւնը տվին մինչ այդ չտեսված աշխատանքի բարձր արտադրողականութիւն, վորակ, կոտնտեսականների կողմից սոցիալիստական վերաբերմունք դեպի աշխատանքը: Սոցիալիստական մրցման գործնական կիրառումը մի ավելորդ անգամ հաստատեց ընկ Ստալինի խոսքերը՝ կուսակցութեան 16-րդ համագումարում.—

«Մրցման մեջ ամենակարեւորն այն է, վոր նա արմատական հեղաշրջում է մտցնում աշխատանքի վրա յեղած հայացքներում, վորովհետեւ նա աշխատանքն անհաճո, ծանր բեռ լինելուց—վորպիսին նա համարվում եր առաջ—վերածում է պատվի, փառքի, առաքինութեան և հերոսութեան գործին:

Շնորհիվ իսկական սոցմրցման և հարվածայնության ծավալման, 250 բրիգադները կարողացան իրենց բոլոր կոլտնտեսականներին ակտիվ մասնակից դարձնել բոլոր գործնական, տնտեսական-արտադրական հարցերի քննության և ղրանով ապահովել աշխատանքի լավագույն դրվածքը, նրա լավագույն կազմակերպումը: Յերկրամասի 250 մրցող բրիգադների փորձը տարածվեց յուրաքանչյուր ռայոնների տասնյակ բրիգադների միջև: Կոլտնտեսությունների մյուս բրիգադներն ընդորինակում ելին մրցողների փորձը՝ կամպանիաների լավագույն նախապատրաստության, ուժերի ու միջոցների նպատակահարմար դասավորման և աշխատանքի ավելի լավ կազմակերպման գործում:

Որվա ամենաանհետաձգելի խնդիրներից մեկն է՝ բերքահավաքման, առավել ևս աշնանացանի կամպանիայի ընթացքում սոցիալիստական մրցությամբ ընդգրկել կոլտնտեսությունների բոլոր բրիգադներին: Այսպիսով հնարավոր կլինի «արմատական հեղաշրջում մտցնել» աշխատանքի վերաբերմամբ բոլոր կոլտնտեսականների հայացքների մեջ և ղրանով ապահովել աշնանացանի ու աշնանավարի բոլշևիկյան թափը: Այսպիսով, վերջապես, հնարավոր կլինի կայուն հիմք դնել այն պայքարին, վոր մենք պիտի մղենք աշխատանքի բարձր վորակի, լավագույն բերքի համար՝ սոցիալիզմի կառուցման 2-րդ հնգամյակի առաջին և հետագա տարիներում:

Միայն բրիգադների միջև սոցիալիստական մրցումը ծավալելով ի հարկե չի կարելի սահմանափակվել: Սոցմրցմանը պետք է ներգրավել նաև խմբակներին ու առանձին կոլտնտեսականներին:

Արտադրական առաջադրությունները հասցնելով մինչև խմբակները և առանձին կոլտնտեսականները, հնարավոր կլինի ծավալել նոր, ավելի բարձր, իսկական սոցիալիստական վերաբերմունք դեպի աշխատանքը և իսկական հարվածայնությունը: Արտադրության մեջ աշխատող կուսակցականներն ու կոմյերիտականները պետք է դառնան կոլտնտեսականների նորանոր մասսաներին հարվածայինների շարքերը ներգրավելու նախաձեռնողներ, այս գործի առաջամարտիկներ: Կուսակցականներն ու կոմյերիտականները պետք է շարունակ բացատրեն կոլտնտեսականներին սոցիալիստական մրցության նշանակությունը, վորի մասին Լենինը ասում էր.

«Կապիտալիզմը կարող է վերջնականապես հաղթահարվել և վերջնականապես կհաղթահարվի նրանով, վոր սոցիալիզմը կստեղծի աշխատանքի նոր, ավելի բարձր արտադրողականություն»:

«Կոմունիզմն սկսվում է այնտեղ, վորտեղ հայտնաբերվում է շարքային բանվորների անձնուրաց, ծանր աշխատանքը հաղթահարող հոգատարությունը՝ աշխատանքի արտադրողականությունն ավելացնելու, յուրաքանչյուր փոքր հացը, ամուլը, յերկաթը և այլ մթերքները պահպանելու մասին»:

Հարկավոր է խուսափել մրցման և հարվածայնության գործում թույլ տրված սխալներից ու աղավաղումներից, — այն դեպքերից, յերբ մարդիկ փրուն թվերի հետեվից են ընկնում, կամ ձգտում են քանակական խոշոր ցուցիչների, ուշադրություն չդարձնելով աշխատանքի վորակի վրա:

Սոցիալիստական մրցումն ու հարվածայնությունը չի կարելի դնահատել առանց վորակային ցուցանիշների հաշվառման: Հարկավոր է առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել մրցող խմբակների և առանձին կոլտնտեսականների աշխատանքի վորակի հաշվառքին, մանավանդ հետեվյալ աշխատանքների վերաբերմամբ.

Աշնանացանի ժամանակին նախապատրաստությունը:

Ժամանակին սկսել և ավարտել ցանքը:

Սերմացույի զտում, ախտահանում, սերմացան:

Աշնանավարի ժամանակին կատարում:

Սրբոք աշնանավարի խորությունը վճրքան և համապատասխանում ագրո-պահանջներին, մոլախոտերի վորջնացման խնդրին, հողի պնդության, ցանվելիք կուլտուրային և այլն:

ՑԱՆՔԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ԿՈՆՏԵՍՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

Կոլտնտեսության գործունեության մեջ աշնանային աշխատանքները բացառիկ նշանակություն ունեն:

Նախ՝ աշնանային դաշտային աշխատանքները — վարը, ցանը կատարվում են նոր տնտեսական տարվա սկզբին:

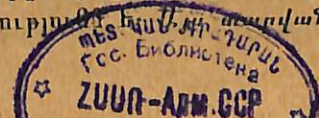
Յերկրորդ՝ աշնանից սկսվում է կոլտնտեսության աշխատանքների վերակառուցումն ամբողջ տարվա համար:

Յերկրորդ՝ յերկրամասի բազմաթիվ ռայոններում աշնանացան կուլտուրաները ավելի մեծ տեղ են բռնում մյուս կուլտուրաների մեջ: Որինակ՝ 1931 թվականին աշնանացան ցորենի և գարու ցանքերի տարածությունը կազմում էր ամբողջ ցանքատորածության 38,3 տոկոսը: Յեթե նաև հաշվի առնենք աշնանացան արիվածադի ցանքերի տարածության լայնացումը, ապա բոլոր աշնանացան կուլտուրաները 1932—33 թվականին կկազմեն 42 տոկոս:

Յերկրորդ այս հանգամանքից, աշնանային աշխատանքների կանոնավոր կազմակերպման վրա պետք է բացառիկ ուշադրություն դարձնել: Աշնանը թույլ տրված սխալներն անխուսափելիորեն մի շարք նոր սխալներ առաջ կբերեն դարնանը, դգալի չափով կիջցնեն բերքը և սատիկ կանդրադառնան կոլտնտեսության ընդհանուր դրությունը:

Այս տարի աշնանացանի ճիշտ կազմակերպման կարեվորագույն պայմաններից մեկը ցանափոխությունն է:

ИВЛН ОТЕКА
ИИ СТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

բամասի կոլտնտեսություններում պետք է լուրջ պայքար սկսվի ցան-
քափոխության համար:

Մինչև այժմ ցանքափոխությունը, վորպես կարեւորագույն մի-
ջոցառումներից մեկը, կատարվում էր միայն մի շարք կոլտնտեսու-
թյուններում, գլխավորապես կոմունաներում: Շատ կոմունաներում,
վորոնք գոյութիւն ունեն 1922—25 թվականից, ցանքափոխությունը
դարձել է այնպիսի մշտական յերեվելթ, ինչպես, որինակի համար,
սերմացույի խնամահանումը, սովորական ցանք և այլն:

Կոլտնտեսությունների մեծամասնության մեջ ցանքափոխու-
թյունը բացակայում է: Մի շարք պայմաններ, վորոնց մեջ զարգա-
նում էին մեր յերկրամասի կոլտնտեսությունները,—նրանց մշտա-
կան աճը, նրանց կազմի փոփոխության և խորհրդային տնտեսու-
թյունների կազմակերպման հետեւանքով՝ հողամասերի վերաշինարա-
բությունը և այլն,—հնարավորութիւն չէին տալիս ցանքափոխու-
թյուն մտցնել:

Ցանքափոխություն չկատարելու պատճառով մենք ամեն տարի
բերքի զգալի կորուստներ ենք ունենում, մեր հացաբույսերը փչանում
են մոլախոտերից և զանազան վնասատուներից: Պայքարել ցանքափո-
խության համար—նշանակում է պայքարել բերքի համար, կոլտնտե-
սության կազմակերպչան տնտեսական ամրապնդման համար: Այստե-
ղից պարզ է, վոր ցանքափոխությունն արմատավորելու հարցը վոչ
թե լոկ տեխնիկական, այլ և քաղաքական հարց է: Կոլտնտեսություն-
ները պետք է լավ ըմբռնեն այս բանը և հենց այս տարվանից սկսեն
կանոնավոր ցանքափոխության կազմակերպումը:

Հարց է ծագում—արդյոք ներկայումս կան պայմաններ ցանքա-
փոխությունը սիստեմատիկ, հաստատուն կերպով կիրառելու, արդյոք
սահմանված ցանքափոխությանը չի՞ խախտվի աշխատանքների ըն-
թացքում:

Պետք է ասել, վոր կոլտնտեսությունների տնտեսական գործու-
նեյության պայմանները և կազմակերպչական դրությունը ներկայումս
խիստ փոխվել են, համեմատած 1930—31 թվականների հետ:

Յերկրամասն ավարտել է համատարած կոլեկտիվացումը: Գյու-
ղացիական բնակչության մոտ 85 տոկոսը հաստատուն կերպով ա-
րապնդվել է կոլտնտեսություններում: Հետևապես, վոչ մի տվյալ չկա,
վոր կոլտնտեսության տերրիտորիան փոփոխության կենթարկվի: Կոլ-
տնտեսային հողամասերի սահմանները կարող են վորոշվել ընդմիշտ և
հետադարձ չեն յենթարկվի վորևէ արմատական փոփոխության:

Վերջապես, բոլորովին պարզված են յերկրամասի առջև դրված
խնդիրները՝ կենդանաբուծության զարգացման մասին: Կենդանաբուծա-
կան ֆերմաների հիմնական մասն արդեն կազմակերպված է, հարկա-

վոր է միայն ավելացնել անասունների և թռչունների քանակն ու
բարձրացնել նրանց վորակը: Դա կոլտնտեսություններին հնարավորու-
թյուն կտա ստեղծել կերի կայուն բազա, առաջիկա ցանքափոխու-
թյունների ընթացքում վորոշ տարածություններ ոգտագործելով խո-
տածակության համար:

Այսպիսով կոլտնտեսային շինարարության պայմանները ներկա-
յումս լիակատար հնարավորութիւն են տալիս ցանքափոխության
հարցը դնելու և լուծելու համար:

Սակայն չպետք է կարծել, վոր գործնականում չի լինի կոլտու-
րաների հերթականության մասնակի խախտում: Չէ՞ վոր սոցիալիստա-
կան տնտեսության պայմաններում, վորը զարգանում է հաստատորեն
նշած պլանով, մեք արդյունաբերության զարգացմանը համընթաց, կա-
րող է այս կամ այն կուլտուրան փոխարինվել մեկ ուրիշ կուլտուրայով,
նայած թե արդյունաբերությանն ինչ հումուլթ է պետք: Այդ փոփո-
խությունները սակայն չեն կարող արմատապես խախտել կուլտուրա-
ների ընդհանուր հերթականութիւնը: Որինակ, յեթե յենթադրենք,
յերկրամասում ցանվի 100 000 հեկտար արևածաղիկ, ի հաշիվ ուրիշ
շաքարահերկ և տեխնիկական բույսերի, դրանով չի խախտվի սահման-
ված ցանքափոխութիւնը: Փոփոխութիւն կլինի շաքարահերկ ցանքերի
մեջ, իսկ ամբողջ ցանքափոխութիւնը փոփոխության չի յենթարկվի:

Յենթադրենք նույնիսկ, վոր ժողովրդական տնտեսության շահե-
րը պահանջում են խիստ փոխել կուլտուրաների փոխ-հարաբերութիւն-
ը (հերթականութիւնը): Նույնիսկ այս դեպքում, յեթե կոլտնտեսու-
թյան տերրիտորիայի վրա կուլտուրաների ցանքը կատարվի լավ մտած-
ված, խելացի կերպով, կարելի յե խուսափել ցանքափոխության խախ-
տումից:

Բանը նրանումն է, վոր յերկրամասի կոլտնտեսությունների մե-
ծամասնության մեջ հողաշինարարական աշխատանքներ կատարելիս,
կոլտնտեսությունների ամբողջ տերրիտորիան բաժանվեց 100 հեկտա-
րանոց վանդակների: Այսպիսով կոլտնտեսության հողամասը բաղկա-
ցած է 100 հեկտարանոց վանդակներից: Կան կոլտնտեսություններ,
վորտեղ այդ վանդակների թիվը շատ է, կան և կոլտնտեսություններ,
վորտեղ—քիչ է: Ցանքափոխութիւն մտցնելիս, յուրաքանչյուր ցան-
քափոխութիւն սահմանվում է վորևէ քանակութիւնով վանդակների
համար, վորոնց թիվը մշտական է ամեն մի կոլտնտեսության մեջ: Մի
կոլտնտեսության մեջ ցանքափոխութիւնը կլինի 10 վանդակներում,
մյուսում—8, յերրորդում—15 և այլն: Ցանքափոխության հիմնական
պահանջն այն է, վոր մի վորևէ հողատարածության վրա նպատակա-
հարմար կերպով, հերթով ցանվեն տարբեր կուլտուրաներ: Այս պա-
հանջն առանձնապես հեշտ է կատարել 100 հեկտարանոց վանդակի

վրա: Յուրաքանչյուր այսպիսի վանդակում պետք է հերթով մշակվեն կուլտուրաները՝ ըստ սահմանված ցանքափոխության:

Պարզենք սա որինակով—յենթադրենք թե կոլտնտեսության մեջ ընդունված է 5 դաշտյան ցանքափոխություն, իսկ վեցերորդ անգամ պիտի մշակվի առվույտ: Կոլտնտեսության մեջ կա 6 000 հեկտար ցանովի հող, կամ 60 վանդակ: Սահմանված ցանքափոխության համապատասխան (յենթադրենք թե մտցված է այսպիսի ցանքափոխություն—շարքահերկ, աշնանացան, շարքահերկ, աշնանացան, դարձանացան և առվույտ) յուրաքանչյուր ցանքափոխություն կընդգրկե 1000 հեկտար հող, կամ 10 հատ հարյուր հեկտարանոց վանդակ: Այդ վանդակներից ամեն մեկի վրա կուլտուրաները կհերթափոխվեն նույնպես, ինչպես և ամբողջ հողամասի վրա: Այսպես, յուրաքանչյուր վանդակի վրա առաջին տարին կցանվի շարքահերկ կուլտուրա, յերկրորդ տարին աշնանացան կուլտուրան, յերրորդ տարին—շարքահերկ, 4-րդ տարին—աշնանացան, 5-րդ տարին—դարձանացան կուլտուրա: Հետևյալ հինգ տարում այդ վանդակում կարող է ցանվել բացառապես առվույտ:

Հողատարածության այդպիսի բաժանումը շատ մեծ գործնական նշանակություն ունի: Նախ, այս պայմաններում կարելի չէ չմիացնել ցանքափոխության դաշտերը: Յերբ յուրաքանչյուր վանդակի վրա կուլտուրաները հերթափոխվում են անկախ մյուս վանդակներից և դա համապատասխանում է սահմանված, միասնական ցանքափոխության, այլ ևս կարիք չկա վերաբաժանել դաշտերը, իսկ այս հանգամանքը խիստ կարևոր է անմիջապես ցանքափոխության անցնելու համար: Յենթադրենք թե № 47 վանդակի վրա 1931 թվականին ցանված էին աշնանացան կուլտուրաներ: 1932 թվականին ցանքափոխություն մտցնելով կոլտնտեսության մեջ, հիշյալ վանդակի վրա ցանքափոխությունը կարելի սկսել այսպես.—աշնանացան կուլտուրա, շարքահերկ-աշնանացան կ., դարձանացան, շարքահերկ: Այս կարգը բոլորովին չի խախտում կոլտնտեսության մեջ ընդունված ցանքափոխությունը:

Մյուս կողմից այս կարգը հնարավորություն է տալիս նպատակահարմար կերպով կազմել արտադրական շրջադրերը: Յուրաքանչյուր բրիգադ կարող է իր աշխատանքները կատարել միևնույն տեղում՝ առանց խաթուրել ցանքափոխությունը: Սա հնարավորություն է տալիս բաժան-բաժան չանել բրիգադի հողամասը:

Վերջապես, այսպիսի կարգն ունի անադին գործնական նշանակություն այն դեպքում, յերբ անհրաժեշտ է փոխել կուլտուրաների հերթականությունը: Յենթադրենք թե հարկավոր է ավելացնել գարնանացան, հասկավոր կուլտուրաների ցանքը: Այստեղ կարիք չկա խախտել ամբողջ ցանքափոխությունը: Բավական է ընտրել մի քանի վանդակ և այնտեղ փոխել կուլտուրաների հերթականությունը, ա-

ռանց դործ ունենալու մյուս վանդակների հետ: Որինակ, կոլտնտեսությունը կարող է իր 50 վանդակներից ընտրել 3-ը, այնտեղ խախտել առաջ սահմանված ցանքափոխությունը և մտցնել նոր կուլտուրա: Պարզ է, վոր մնացած 47 վանդակների վրա ցանքափոխությունը չի խախտվի:

Միակ պակասությունը, վոր այստեղ աչքի չէ դարձում, այդ այն է, վոր վանդակների ցրվածությունը կգժվարացնի տրակտորախմբի աշխատանքը: Յեթե մի շարք վանդակների վրա միևնույն կուլտուրան է մշակվում և նրանք իրար կողքի չեն, այլ բաժանված են ուրիշ վանդակներով, տրակտորի աշխատանքը կկատարվի խիստ աննպաստ պայմաններում: Սակայն այս պակասությունը գժվար չէ վերացնել, յեթե փոխվի սահմանված կարգը: Ցանքափոխություն մտցնելիս և բրիգադների հողամասերը վորոշելիս, պետք է այնպես անել, վոր 3—4 վանդակներ, վորտեղ միևնույն բույսն է մշակվում, գտնվեն մի տեղում: Գործնականապես դա գժվար բան չէ:

Այսպիսով ցանքափոխություն մտցնելիս, հիմնական պայմանը պետք է լինի 100 հեկտարանոց վանդակների ոգտագործումը: Միայն այս պայմանը կատարելով, այս տարի կարելի չէ անցնել ցանքափոխության:

Մեր ասածներից բոլորովին չպիտի յեզրակացնել, վոր ցանքափոխություն մտցնելիս, միևնույն կուլտուրայով ցանված վանդակները կարող են ցրված լինել կոլտնտեսության ամբողջ տերրիտորիայի վրա: Հողը նպատակահարմար ձևով կմշակվեն այն դեպքում, յերբ ցանքափոխության դաշտերը հնարավորության չափ իրար մոտ կլինեն, յերբ նրանք մեծ տարածություններ կունենան: Այդպիսով ցանքափոխությունը կկազմակերպվի լավագույն, իդեալական ձևով: Սակայն գործնականում դրան խոչնդոտ կհանդիսանան շատ զանազան պատճառներ,—զանազան տեսակի հողեր, տարբեր աստիճանի հողածածկություն, նախորդ ցանված բույսեր, կենտրոնացված հողամասերի անհրաժեշտություն և այլն:

Այս պատճառով, չհրաժարվելով ցանքափոխությունը մի տեղում և մեծ տարածությունների վրա կատարելուց, անհրաժեշտ է նաև կազմակերպել այդ ցանքափոխությունը 100 հեկտարանոց վանդակների հիմունքով:

Ցանքափոխություն մտցնելու ժամանակ, անհրաժեշտ է հաշվի առնել, վոր նա պետք է ապահովի տվյալ ռալոնում թե ցանքատարածությունների և թե կուլտուրաների փոխհարաբերության վերաբերյալ պլանային առաջադրությունների կատարումը:

Կազմակերպելով ցանքափոխություն, կոլտնտեսությունը պետք է հաշվի առնի տվյալ վայրի համար սահմանված դյուղատնտեսական մասնագիտացումը (այսինքն նա պետք է հաշվի առնի, թե գլխավոր

ըրապես ինչ կուտուրա յե մշակվում—Մ. Թ.) : Որինակի համար, հարավա-
յին ռալոններում չի կարելի մտցնել այնպիսի ցանքափոխություն,
վորպիսին կիրառվում է յերկրամասի չորային գոտում: Յերկրամասի
գյուղատնտեսության հետագա զարգացման ընթացքում, մասնագիտա-
ցումն ավելի ու ավելի մեծ ծավալ կստանա: Ուստի հաշվի չառնել նրան
ցանքափոխություն մտցնելու ժամանակ, նշանակում է վաղորդ խախ-
տել այդպիսի ցանքափոխությունը:

Ընդհանրապես ցանքափոխություն պետք է սահմանի յուրաքան-
չյուր կոլտնտեսությունն առանձին, յեղնելով իր տնտեսության ա-
ռանձնահատկություններին: Պարզ է, վոր ցանքափոխությունը խիստ
տարբեր կլինի յերկու կոլտնտեսություններում, վորոնցից մեկում լավ
զարգացած է անասնապահությունը, իսկ մյուսում—հացահատիկների
մշակությունը: Առաջին դեպքում ցանքափոխության մեջ մեծ տեղ
կբռնեն կերաբույսերը, յերկրորդ դեպքում—հիմնական ապրանքային
կուլտուրաները:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսության մեջ կարող է լինել մեկ-յերկու
ցանքափոխություն, մեկը—դաշտային, յերր մշակվին հիմնական հացա-
հատիկային ու տեխնիկական կուլտուրաները, մյուսը—գյուղին կից, վոր-
տեղ կմշակվին կերաբույսեր և այնպիսի կուլտուրաներ, վորոնք դժվա-
րությամբ են տեղափոխվում, որինակ՝ ճակնդեղ, հատապտուղներ և այլն:

Միայն բացառիկ դեպքերում, յերր հողերը խիստ տարբերվում
են իրարից, կարելի յե մտցնել յերկու դաշտային ցանքափոխություն:

Խորհուրդ է տրվում մտցնել կարճատև—4—5 դաշտյան ցանքա-
փոխություն: Այսպիսի ցանքափոխությունն ավելի արագ կիրադործ-
վի: Բացի դրանից, կարճատև ցանքափոխությունը հնարավորություն
է տալիս ավելի նպատակահարմար ձևով կազմակերպել բրիգադային
հողամասերը: Յերկարատև, 8—12 դաշտյան ցանքափոխության դեպ-
քում անհրաժեշտ կլինի բրիգադին հանձնել 2—3 հողամաս, վորովհե-
տե համարյա անկարելի յե մի տեղում հողամասեր հատկացնել 4—6
բրիգադներին:

Նայած թե տվյալ ռալոնում գյուղատնտեսությունն ինչ մասնա-
գիտացման է յենթարկված և ինչպիսի բնական պայմաններ դրություն
ունեն (հող, կլիմա և այլն), ցանքափոխություններն ել տարբեր տե-
սակի կլինեն: Յուրաքանչյուր գյուղատնտեսական ռալոնում կարող
են լինել մի քանի, իրարից տարբեր ցանքափոխություններ: Վորպես
որինակ, բերենք մի շարք ցանքափոխություններ զանազան գյուղա-
տնտեսական ռալոնների համար:

Հարավ-արևելյան հացահատիկային-կենդանաբուծական ռալոն-
ներում, վորոնց թվում նաև Բելոգլինյան, Պետրովյան, Բլագադարենի
և այլ ռալոններում, կարող է մտցվել այսպիսի ցանքափոխություն.—

1-ին.—մաքուր ցել (ապրիլյան, մայիսյան), շաքահերկ:

2-րդ.—աշնանացան ցորեն:

3-րդ.—շաքահերկեր, պլյուս միամյա խոտեր:

4-րդ.—աշնանացան ցորեն:

5-րդ.—գարնանացան հացաբույսեր, պլյուս կերաբույսեր:

Հարավային ռալոններում, վորոնց թվում նաև Մերձ-Կուրան-
յան բոլոր ռալոններում, կարող է լինել այսպիսի դաշտային ցանքա-
փոխություն.—

1. Յեղիպտացորեն:

2. Աշնանացորեն:

3. Յուղատու շաքահերկեր:

4. Աշնանացորեն:

Այդ նույն ռալոններում կարելի յե մտցնել և այսպիսի ցանքա-
փոխություն.—

1. Կերաբույսեր, պլյուս պարենային բույսեր:

2. Աշնանացորեն, պլյուս գարնանացան հացաբույսեր:

3. Միամյա խոտեր:

4. Բազմամյա խոտեր, վորպես արտածվող մշակույթ:

Բամբակային ռալոններում կարող է լինել այսպիսի ցանքափո-
խություն.—

1. Մաքուր ցել, պլյուս յեղիպտացորեն, պլյուս հատապտուղներ:

2. Աշնանացան:

3. Բամբակ:

4. Բամբակ:

5. Դարնանացան հասկավոր բույսեր (կորեկ, վարսակ):

6. Միամյա խոտեր:

Մենք այլ ևս չենք բերի ցանքափոխությունների որինակներ,
վորոնք խիստ շատ են: Սահմանափակվում ենք միայն այս մի քանի
որինակներով, վորպեսզի ցույց տանք, թե ինչպիսի ցանքափոխու-
թյուններ կարող են լինել: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն իր հո-
ղային վարչության կամ ռալոնատնտեսության մեջ կարող է գտնել
մի քանի տեսակ ցանքափոխությունների տեղեկանքներ և այդ ցան-
քափոխություններից ընտրել այնպիսիները, վորոնք հարմար են իր
համար:

Ցանքափոխությունը պետք է սկսվի հենց այս տարվանից, վոր-
պեսզի աշնանացանը լիովին կատարվի այն դաշտերում, վորտեղ պի-
տի մտցվի ռալոնովարչության սահմանած ու հապտատած ցանքափո-
խությունը:

Ի հարկի մեկ տարում անկարելի յե ցանքափոխություն մտցնել:
Կուլտուրաների ցրվածությունը և բազմատեսակությունը, տվյալ

դաշտում նախորդ բույսերի ցանքը սաստիկ կղանդաղեցնեն ցան-
քափոխության մտցնելը մեկ տարվա ընթացքում: Այս դեպքում հար-
կավոր ե հիմնական կուլտուրաները (մեր յերկրամասում—աշնանացան
կուլտուրաները) մտցնել ցանքափոխության մեջ, այն հաշվով, վոր
մնացած կուլտուրաներն ևս մտցվեն հետևյալ 2—3 տարվա ընթաց-
քում:

Ցանքափոխություն մտցնելը կարևորագույն ագրոմիջոցառումնե-
րից մեկն է: Կլինեն մի ամբողջ շարք դեպքեր, յերբ դա կոլտնտեսու-
թյան ուշփերից վեր կլինի: Այստեղ կոլտնտեսությանն ոգնության
պիտի զան ՄՏԿ-ների ագրո-պերսոնալը, ռայկոլտնտմիությունները,
ռայոնային օրգանները:

Մյուս կողմից հարկավոր է, վոր այս կարևորագույն միջոցառու-
մը չդառնա միայն կոլտնտեսության ղեկավարության գործը: Ցանքա-
փոխության նախադիժն ամենամասնավոր կերպով պետք է քննվի
կոլտնտեսականների լայն մասսաների կողմից, վորպեսզի նրանք լավ
ըմբռնեն այս միջոցառման կարևորությունը և հենց իրենք, կոլտնտե-
սականներն, ակտիվորեն մասնակցեն նրա իրագործման:

ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

Յերբ արդեն ժաղկված է ցանքափոխություն մտցնելու խնդիրը
և վորոշված են բրիգադների հողամասերը 1933 թվականի համար, կոլ-
տնտեսությունը պետք է կազմի աշնանային աշխատանքների արտադ-
րական պլանը:

Պլանի մեջ պիտի մտցնել աշնանավարի, աշնանացանի համար
հողը ժաղկելու և ցանքի աշխատանքները: Այստեղ անհրաժեշտ է ինը-
կատի ունենալ, վոր բրիգադը, բացի աշնանացանի աշխատանքներից,
միևնույն ժամանակ պիտի զբաղվի շարքահերկ ու տեխնիկական կուլ-
տուրաների բերքահավաքով: Յեւ այս յերկու աշխատանքները պիտի
կապակցվեն, դասավորվեն այնպես, վոր վոչ մեկը չտուժի:

Կոլտնտեսություններում բոլոր աշխատանքներն անմիջականորեն
կատարում են բրիգադները: Այստեղից պարզ է, վոր բրիգադն ինքը
պիտի կազմի իր աշխատանքների պլանը: Կոլտնտեսության վարչու-
թյանը մնում է արտադրական ստուգիչ առաջադրություններ տալ բրի-
գադներին՝ աշնանային աշխատանքների համար:

Յեթե կոլտնտեսությունը չի սպասարկվում մեքենա-տրակտորա-
յին կայանով, նա աշնանացանի ու աշնանավարի առաջադրությունն
անմիջականորեն ստանում է ռայկոլտնտմիությունից, կամ մեքենա-
տրակտորային կայանից—յեթե վերջինս գործունեյության ռայոնում
է գտնվում:

Ստուդիչ առաջադրությունը քննվում է կոլտնտեսության մեջ,
ընդունվում է բաշխվում է առանձին բրիգադներին միջև: Առաջադրու-
թյան մեջ ցույց է տրվում՝ աշնանավարի և աշնանացանի տարածու-
թյունը, վանդակների համարները, վորտեղ պիտի կատարվեն այդ աշ-
խատանքները, վերջիններիս ժամկետները և ագրոտեխնիկական հիմ-
նական պահանջները, վորոնց կատարումը պարտադիր է:

Բացի այդ, մեքենա-տրակտորային կայաններով սպասարկվող
կոլտնտեսությունները բրիգադներին հայտնում են, թե տրակտորներն
ինչպիսի աշխատանքներ են կատարելու:

Առաջադրությունը բրիգադին պետք է տրվի իր ժամանակին,
աշխատանքներն սկսվելուց առնվազն մեկ ամիս առաջ, վորպեսզի բրի-
գադը հնարավորություն ունենա լավ նախապատրաստվելու:

Բրիգադի արտադրական խորհրդակցությունը մանրամասն քն-
նարկում է ստացված առաջադրությունը: Քննելուց հետո բրիգադը
կազմում է ռադրոպան-կարգադիրը՝ բրիգադի բոլոր աշնանային աշխա-
տանքների համար: Շատ կարևոր է, վոր ռադրոպան-կարգադիրը կազմ
ինքը, բրիգադիրը: Գարնանացանի ժամանակ կոլտնտեսությունների
մեծամասնության մեջ ռադրոպան-կարգադիրը կազմվում էյին բրիգա-
դից դուրս: Կազմողը կամ գաշտավարն էր, կամ աշխատանքի կազմա-
կերպիչը, կամ գյուղատնտեսը: Կազմվում է բրիգադի ինն հրա-
վիրում էյին մասնակցելու պլանի ժաղկմանը: Բազմաթիվ կոլտնտեսու-
թյուններում արդեն կազմված ռադրոպան-կարգադիրն ուղղակի հանձ-
նվում էր բրիգադիին՝ կատարելու համար:

Գարնանացանի փորձերը ցույց տվին, թե այդ յերևույթը վոր-
քան վատ է անդրադառնում գաշտային աշխատանքների կազմակերպ-
ման և ընթացքի վրա:

Վերը հիշած բացասական յերևույթն ամենից առաջ դիմադրկում
է բրիգադիին: Բրիգադիրը, վորը կոչված է կազմակերպելու ու ղե-
կավարելու արտադրությունը, չի կարող հեռու մնալ մի այնպիսի պա-
տասխանատու աշխատանքից, ինչպիսին է ռադրոպան-կարգադիր կազ-
մելը, վորը բոլոր աշխատանքների հիմքն է: Յերբ բրիգադիին հանձ-
նվում է վարչության կողմից կազմված, արդեն պատրաստի ռադրոպան-
կարգադիրը, պարզ է, վոր այնպիսի պայմաններում նրա վրա չի կա-
րելի դնել աշխատանքների պատասխանատվությունը: Գարնանացանի
ժամանակ հաճախ կարելի յեր բրիգադիից լսել, թե նա վոչինչ չի կարող
անել, քանի վոր վարչությունն ինքն է արել այս կամ այն կարգադ-
րությունը:

Բացի դրանից, կարգադիրը կազմելը, հանձնելը, ուղղելը հաճախ
հրամանի բնույթ է կրում, վորը կապում է բրիգադիին ձեռքերը:
«Կարմիր մայիս» կոլտնտեսության յերրորդ բրիգադում բրիգադիին

րոպլան-կարգադրով, ամեն որ նրա մեջ նշումներ անելով ստացված առաջադրությունը կատարելու մասին: Բրիգադների ագրոպլան-կարգադրի հիմունքով, կոլտնտեսության վարչությունը կազմում է աշխատանքների աշխատանքային պլանը (ամբողջ կոլտնտեսության համար): Այս պլանը նպատակ ունի կանոնավոր կերպով ստուգել ամբողջ կոլտնտեսության պլանի կատարումը, իսկ այդ հնարավորությունն է տալին ժամանակին գործնական ոգնություն հասցնել այս կամ այն բրիգադին:

Աշխատանքային պլանը կազմվում է Յերկրկոլտնտեսության հանձնարարած ձևով, քաղհանի և խոտհարքի համար: Այդ ձևը կարող է ամբողջովին ոգտագործվել նաև աշխատային աշխատանքների համար:

Կոլտնտեսության վարչությունը, իր ձեռքի տակ ունենալով աշխատանքների ամենորյա ցանկը և բրիգադներին ամեն որ ստանալով զեկուլցներ աշխատանքների կատարման մասին, կարող է ճշտությամբ վորոշել ամբողջ կոլտնտեսության որակաւ գործունեյության պատկերը: Այսպիսով նա հնարավորություն կունենա շտապ միջոցներ ձեռք առնել աշխատանքների մեջ առաջացած ձեղքվածքները ծածկելու համար—վերակազմակերպելով բրիգադների աշխատանքը, ուժեղացնելով ղեկավարությունը և նոր կոլտնտեսականներ ու լծկաններ տալով բրիգադին, վորոնք գտնվում են իր տրամադրության տակ:

Կոլտնտեսային արտադրության պլանավորման եյակաւ պակասություններին մեկը պլանի հաճախակի փոփոխումն է: Շատ անգամ պլանը փոփոխվում է առանց վորակել լուրջ պատճառի և միևնույն բրիգադում մի քանի անգամ:

Կարիք չկա շեշտելու դրա բացասական հետևանքն արտադրության համար: Պլանի ամեն մի փոփոխություն ստիպում է վերակառուցել բրիգադը: Գարնանը մեքենա-արակտորային կայանով սպասարկվող մի կոլտնտեսության մեջ կարիք յեղավ 6 անգամ փոխել—վերակազմել պլանը: Հետևանքն այն էր, վոր վարչությունին վոչ վոք, նույնիսկ նախագահը չգիտեր, թե կոլտնտեսությունն ինչ քանակությամբ և ինչ կուտուրաններ է ցանկուր: Մեր յերկրամասում այս դեպքը յեղակի չէ:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն պետք է լավ ըմբռնե, վոր պլանի փոփոխությունը խանգարում է բրիգադների աշխատանքը և կարող է խիստ անդրադառնալ առաջադրության կատարման վրա: Ահա թե ինչու պետք է գործը այնպես կազմակերպել, վոր միանգամ կազմված պլանը մինչև աշխատանքի վերջը փոփոխության չյենթարկվի:

Ճշգրիտ պլանավորում կազմակերպելու համար վոչ պակաս կարևոր է նաև սխտեմատիկ վերահսկողությունը ագրոպլան-կարգադրերի կատարման վրա: Բրիգադիլը պետք է հսկե վոչ միայն բրիգադների ամենորյա զեկուլցների հիման վրա, այլ և զլխավորա-

պես անմիջականորեն ստուգել ագրոպլան-կարգադրերի կատարումը բրիգադներում: Կարող է պատահել, վոր արդեն կազմված և վարչության կողմից հաստատված ագրոպլան-կարգադրը աշխատանքների ընթացքում անհաջող դուրս գա: Բրիգադին առժամանակ կարող է չնկատել այդ բանը և սխալ թույլ տալ, վորին կվիժեն աշխատանքները: Ահա այսպիսի դեպքերում է, վոր առանձնապես անհրաժեշտ է լինում վարչության գործնական ոգնությունը: Ագրոպլան-կարգադրի տեղն ու տեղն ստուգելը հնարավորություն կտա իր ժամանակին հայտաբերել պակասությունները և անմիջապես ուղղել, անհրաժեշտ փոփոխություններ մտցնելով ագրոպլան-կարգադրի մեջ:

Կոլտնտեսություններում պլանավորումը դեռ լավ հիմքերի վրա չի դրված և այստեղ նրանց լուրջ ոգնություն է հարկավոր: Կոլտնտեսություններին սպասարկող մեքենատրակտորային կայանները և ռայ-կոլտնտեսությունները պետք է ոգնեն նրանց այս դործում, լավագույն ազդեցումիական ույժեր և հմուտ կազմակերպիչներ ուղարկեն: Կոլտնտեսության արտադրական գործունեյության լավ կազմակերպված պլանավորումը բավականաչափ հաստատ յերաշխիք է աշխատանքների հաջող կատարման համար: Այդպիսի պլանավորումը հնարավորություն է տալիս ճշտորեն կազմակերպել յուրաքանչյուր բրիգադի աշխատանքը և կանոնավոր ու սխտեմատիկ կապ ստեղծել կոլտնտեսության ղեկավարության և աշխատանքը կատարողների—բրիգադների միջև:

ԻՆՉՊԵՍ ԴԱՍԱՎՈՐԵԼ ԿՈՆՏԵՏԵՍԱԿԱՆՆԵՐԻՆ, ԱԳՐՈՊԼԱՆ-ԿԱՐԳԱԴՐԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ագրոպլան-կարգադրը կազմելով դեռ ամեն ինչ արված չե՝ բրիգադին տրված արտադրական առաջադրությունը կատարելու համար: Արդեն կազմված ու հաստատված ագրոպլան-կարգադրի հիման վրա պետք է դասավորել կոլտնտեսականներին, լծկանն ու ինվենտարը, այսինքն մի առ մի վորոշել, թե սրանք աշխատանքների ժամանակ վորտեղ պիտի լինեն, ինչ պիտի անեն և այլն: Աշխատող ձեռքերն ու արտադրության միջոցները պիտի դասավորել այնպես, վոր հետագայում դեռ-դեն ընկնելու կարիք չլինի, բոլոր ողակներն արդյունավետ աշխատեն, աշխատանքն ունենա բարձր արտադրողականություն և լավ վորակ:

Աշխատանքի այսպիսի կազմակերպումը հասարակ բան չէ: Գարնանացանի փորձը ցույց տվեց, վոր մի շարք կոլտնտեսություններում ցանքային աշխատանքների ձգձգումը հետևանք էր ույժերի անհաջող դասավորության: Որինակ, Բլագոդարնենի ռայոնի «Կարմիր մայիս» կոլտնտեսության մեջ, ցանքի ժամանակ իրար հետևից թողնվում էին

յերեք ցանիչներ: Հետեանքն այն եր լինում, վոր միայն մեկ որվա ընթացքում 6 անգամ կանգ եյին առնում ցանիչները: Առջևից գնացող ցանիչը կանգնում եր սերմացու վերջներու համար, իսկ մյուս յերկու ցանիչները, թեև սերմացու ունեյին, ստի պատճ եյին նույնպես կանգ առնել:

Լինում եյին դեպքեր, յերբ վարելու համար կիրառվում եր անհատական գործավարձը: Յուրաքանչյուր գութանի որակյալ արտադրողականության հաշվով տրվում եր մի փոքրիկ տարածություն և այստեղ կոլտնտեսականն ուղղակի ամբողջ ուրը դես ու դեն եր անում: Այսպիսի տարածությունների ցրվածությունն անդրադառնում եր վարել, մանավանդ ցանքի վորակի վրա: Ցանիչը պիտի մի անգամից ցաներ մի քանի այգպիսի տարածություններ, իսկ տարբեր տեսակի վարը, խամ թողած տեղերը և վերջապես, գութանի շրջվելու կամ հողամասի ծայրերի վատ տեսակի վարն անդրադառնում եյին աշխատանքների վորակի վրա:

Հաճախ լինում եյին դեպքեր, յերբ աշխատանքների ընթացքում բրիգադիւրը, նկատելով շատ և շատ ցածր արտադրողականությունը, ստիպված եր վերակառուցել ամբողջ բրիգադը, վերակազմել խմբակները, վերադասավորել լծկանն ու մարդկանց, փոխել աշխատանքի կարգը և այլն: Այս բոլորը խանգարում եր աշխատանքը, ձգձգում եր նրա կատարման ժամկետերը և վատ եր ազդում կոլտնտեսականների վրա:

Աշնանացանի կամպանիայի ընթացքում պետք ե ամբողջովին վերացվեն այս պակասությունները:

Պետք ե վաղորոք և լավ մտածել, թե ինչպես ավելի լավ ու նպատակահարմար ե դասավորել ուլթերը, վորպեսզի բարձր լինի աշխատանքի արտադրողականությունը: Ուլթերի դասավորության հարցը պետք ե մանրամասն քննել կոլտնտեսականների հետ, հաշվի առնել նրանց փորձառությունը, ոգոսդործել հարեան կոլտնտեսությունների փորձը, վորպեսզի թույլ չտալ վոր արտադրողականությունն իջնի և բրիգադը վերակառուցվի աշխատանքի ժամանակ:

Աշնանացանի կամպանիայի պայմանները խիստ տարբերվում են գարնանացանից: Գարնանը հարկավոր եր վարը կատարել շատ կարճ ժամկետերում և միաժամանակ ցանել վարած դաշտերը: Այսպիսի կարգն առանձնապես մեծ նշանակություն ունի վաղամշակ հասկավոր կուլտուրաների ցանքի համար:

Աշնանն աշխատանքի պայմաններն այլ կլինեն: Աշնանավարը կարող ե կատարվել ավելի յերկար ժամանակամիջոցում: Ցանքը մեծ մասամբ վարել հետ միաժամանակ չի լինի: Որինակ, աշնանավարը կարելի յե և պետք ե կատարել վորքան կարելի յե վաղ, ոգոստոսի կեսերից և շարունակել մինչև ցանքի վերջը, այսինքն մինչև հոկտեմբե-

րի կեսը, իսկ հարավային ռայոններում—նույնիսկ մինչև նոյեմբերի սկիզբը:

Ցանքը պետք ե կատարվի վորքան կարելի յե կարճ ժամկետում, մոտավորապես 10—13 ուրում: Ցանքի սկիզբը հարավային ռայոնների համար պետք ե համարել հոկտեմբերի 1-ը:

Գարնանային ու աշնանային աշխատանքների տարբեր պայմաններից բխում ե նաև ուլթերի կազմակերպումը: Գարնանը կարելի յեր կազմակերպել դուգադրված և բավական խոշոր խմբակներ—գութանավորներից, տափանողներից ու ցանողներից: Աշնանացանի ժամանակ պետք ե աշխատեն փոքրաթիվ, մասնագիտացված և զուգադրված խմբակներ:

Վարելու, տափանելու և ցանելու համար պիտի կազմակերպվեն առանձին խմբակներ: Սկզբում աշխատում ե գութանավորների ու տափանողների խմբակը, վորովհետև հարկավոր ե դաշտերը նախ վարել ու տափանել: Ցանվորների խմբակն ավելի ուշ ե սկսում աշխատանքը:

Վարելու խմբակները պետք ե ունենան 2—4 գութան: Նպատակահարմար չե կազմակերպել ավելի մեծ խմբակներ: Մեկ գութանով աշխատելն ևս ձեռնտու չե, քանի վոր յուրաքանչյուր գութանի համար մանր հողամաս պիտի հատկացնել և բացի դրանից, խիստ կը բարդանա տափանների աշխատանքը:

խմբակների թիվը կարող ե տարբեր լինել: Դա կախված ե նախ՝ բրիգադի մեծությունից և նրան տրված առաջադրությունից: Յերկրորդ, աշխատանքի ժամկետից: Աշխատանքի սկզբում կարող են գործի անցնել մեկ-յերկու խմբակ: Վորքան մոտենա ցանքը և կոլտնտեսականներն ու լծկանն ազատվեն մյուս աշխատանքներից, խմբակների թիվն ել կմեծանա:

Յուրաքանչյուր խմբակի տրվում ե հատուկ հողամաս, 5—8 ուր աշխատելու համար: Հողամասը կարող ե ունենալ մոտ 20—25 հեկտար տարածություն. պետք ե այնպես անել, վոր յուրաքանչյուր խմբակ աշխատի մի վորեև հարյուր հեկտարանոց վանդակի վրա:

Մի խմբակի աշխատանքը միևնույն վանդակի վրա գործնակա- նապես մեծ նշանակություն ունի, քանի վոր այդ նույն խմբակը հետո կարող ե մասնակցել ցանքին: Այսպիսով մի վորոշ խմբակ կատարե միևնույն վանդակի վրա բոլոր աշխատանքները—վարը, տափա- նումը, ցանքը: Սրանով խիստ կբարձրանա աշխատանքի վորակը:

Յեթե վարն սկսվում ե ցանքից շատ առաջ, դժվար չե վերև հիշվածն իրագործել: Իսկ յեթե վարի և ցանքի ժամկետերն իրար մոտիկ են, չի կարելի, վորովհետև խմբակը չի կարողանա վորոշված ժամկե- տում և՛ վարել և՛ ցանել: Այս դեպքում անհրաժեշտ ե մի վանդակի

վրա աշխատեցնել մի քանի խմբակներ, կամ թե վարելու համար նշանակել հողամասեր՝ յերկու վանդակների յերկարությամբ: Այգալի-
սի հողամասերի լայնությունը պիտի լինի 20—30 մետր:

Տափանոցների խմբակը պետք է այնպիսի մեծություն ունենա, վոր լիովին կարողանա տափանել վարած հողամասերը: Աշխատանքը պետք է կազմակերպել այնպես, վոր խմբակի յուրաքանչյուր տափա-
նը սպասարկեն յերկու վարող խմբակներին:

Յերեք գութանով աշխատող խմբակը որական կարող է վարել 3½—4 հեկտար: Տափանը մեկ որում կտափանի 5—6 հեկտար: Հետևա-
պես մեկ տափանող կոլտնտեսականը կտափանի յերկու կոլտնտեսա-
կանի վարած հողը: Այստեղ վարելու և տափանելու ժամանակի մեջ ամենամեծ տարբերությունը կլինի մեկ ուր:

Բալց և այնպես չպետք է մոռանալ, վոր վարած դաշտը պետք է իսկույն և յեթ տափանվի: Բացի դրանից, աշխատանքների կամպանիայի ժամանակ հաճախ կարիք կլինի վարը տափանել յերկու անգամ: Այս պատճառով ավելի լավ է խմբակը կազմակերպել գութանավորներից և տափանողներից, վորպեսզի տափանումն ամբողջովին կատարվի վա-
րից անմիջապես հետո:

Խմբակների կազմը կլինի այսպես.—

2—3 գութան, 2 անգամ տափանելու դեպքում 1 տափան

2—4 » » » » » » 2 »

2—3 » » » » » » 1 » յերկու խմբ-
երի համար

4 » » » » » » 1 տափան

Յերբ կազմվում է տափանողների հատուկ խմբակ, նա չորս տափանից ավելի չպիտի ունենա, իսկ խմբակի մարդկանց քանակու-
թյունը կախված կլինի վարող խմբակի մարդկանց քանակությունից:

Թե հատուկ և թե զուգադրված (խառն) խմբակներ կազմակեր-
պելիս, պետք է հաշվի առնել այն հանգամանքը, վոր տափանները պետք է վոչ միայն տափեն վարած հողը, այլ և մաքրեն դաշտերը: Այստեղ բրիգադերի համար դժվար չի լինի համակերպել գութանների ու տափանների աշխատանքը:

Ցանվորների խմբակն ավելի լավ է ունենա յերկու ցանիչ: Խմբ-
ակի աշխատանքը կազմակերպվում է այսպես.—յուրաքանչյուր հար-
յուր հեկտարանոց վանդակը բաժանվում է 3—4 մասի, 100 մետր լայնությամբ: Ցանիչները գնում են հողամասի կողքերից: Առաջին շրջանը կատարում է մեկ ցանիչը, վորպեսզի հատիկների հետք թողնի: Յերկրորդ շրջանը կատարելիս աշխատանքի յե անցնում յերկրորդ ցանիչը, վորը շարունակ գնում է առաջինի հետևից: Յեթե ցանիչն որական ցանում է 5—6 հեկտար, ապա խմբակն այդ որվա ընթացքում

ամբողջովին կցանի իրեն տրված հողամասը: Այնուհետև խմբակն ան-
ցնում է հարևան հողամասը և ամբողջ հարյուր հեկտարանոց վանդա-
կի վրա ցանքն ավարտում է 8—9 որում:

Այստեղից պետք է դալ այն գործնական յեղրակացության, վոր յուրաքանչյուր խմբակի աշխատանքը պիտի կենտրոնացվի մի վանդակի վրա: Ավարտելով մի վանդակի ցանքը, խմբակը կարող է անցնել մյուս վանդակը: Ավելի լավ է հետևալորում թյան դեպքում վարող խմբակին մասնակից դարձնել ցանքին, այն պայմանով, վոր ցանքը կատարվի նույն վանդակում, վորը վարել է այդ խմբակը:

Այսպիսի կտրգը չափազանց մեծ գործնական նշանակութուն ունի: Նախ և առաջ յուրաքանչյուր վանդակի վրա ցանքը կկատարվի միևնույն, կարճ ժամկետում, վորով նորմալ պայմաններ կստեղծվեն բերքահավաքման համար: Յերկրորդ, խմբակի աշխատանքը դիմադրի-
ված չի լինի, քանի վոր յուրաքանչյուր խմբակ աշխատանքը կատա-
րում է իր վանդակի վրա: Այսպիսով հետևալոր է դաշտը ծելուց հետո, հեշտությամբ վորոշել ավյալ խմբակի աշխատանքի վորակը:

Դաշտը մաքրելու, մոլախոտերը վոչնչացնելու աշխատանքը կա-
տարում է տափանողների խմբակը: Վերջինս մեծությունը կախված է հողամասի դրությունից,—վորքան շատ աշխատանք կա, վորքան շատ են մոլախոտերն, այնքան մեծ կլինի խմբակը:

Այս խմբակների աշխատանքը կազմակերպելիս, պետք է ձգտել վոր մեկ կամ յերկու խմբակ բոլոր աշխատանքները կատարեն մեկ վանդակի սահմաններում:

Սերմացուն, ջուրը և վտեղանյութերը տեղն է հասցնում մի հա-
տուկ խմբակ: Վերջինս մեծությունը կախված է աշխատանքների ծա-
վալից և այն տարածությունից, վորով նա պիտի տեղափոխություն-
ներ կատարի: Այս խմբակի կոլտնտեսականներն ամրացվում են վորոշ խմբակների այն հաշվով, վոր լիովին բավարարվեն նրանց կարիքները:

Մեքենա-տրակտորային կայաններով սպասարկվող կոլտնտեսու-
թյուններում աշխատանքը մի փոքր այլ կերպ է կազմակերպվում: Աշխատանքների ժամանակ տրակտորները գլխավորապես վաճելով կղբադ-
վեն: Հարկավոր է հողը մշակել աշխատանքների համար և միևնույն ժա-
մանակ հերկել դսրնան համար: Տրակտորները կվարեն ՄՏԿ-ի պլանի մանակ հերկել նրանց միևնույն ժամանակ պետք է և վարեն և տափա-
նեն: Այն հողամասերում, վորտեղ տրակտորները չեն աշխատելու, նրանց կփոխարինեն ձիերը:

Ցանքի աշխատանքները շատ դեպքերում կկատարվեն ձիերի միջոցով, ուստի այդ աշխատանքները պիտի կազմակերպվեն և խմբ-
ակների կողմից կատարվեն վերև բերված կարգով:

Յեթե կոլտնտեսութեան մեջ աշխատում են ՄՏԿ-ների տրակտորները, պետք է առանձնահատուկ, լուրջ ուշադրութեամբ դարձնել տրակտորների ու ձիերի նպատակահարմար ոգտագործման վրա: Զին լրացնում է տրակտորի աշխատանքը: Առանձնացնել, հակադրել լծկանի և տրակտորների աշխատանքը, նշանակում է ֆլասակար սխալ թույլ տալ աշխատանքի կազմակերպման մեջ:

Կոլտնտեսութեան ղեկավարութեանը և բրիգադիրները պարտավոր են անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծել տրակտորների աշխատանքի համար: Տրակտորներին պետք է ամրացնել վորոշ քանակութեամբ լծկաններ՝ ջուր և վառելանյութ տեղափոխելու համար: Տրակտորներն սպասարկելու նպատակով պետք է նշանակել լավագույն կոլտնտեսականներին, հողամասերը պետք է մաքրել այնպես, վոր տրակտորների արտադրողականութեան ամենամեծ չափի հասնի և աշխատանքի վորակը բարձր լինի:

Կոլտնտեսութեաններում կազմակերպվող խմբակները պիտավորվում են նրանցից ընտրված խմբակավարներով: Խմբակավարը չի ազատվում աշխատանքից, բայց պատասխանատու չէ խմբակի աշխատանքի կազմակերպման համար: Նա պարտավոր է աշխատանքից առաջ դասավորել կոլտնտեսականներին, ոգնել նրանց աշխատանքը կարգավորելու համար, ուղղել նրանց սխալները: Բրիգադի բոլոր աշխատանքի աշխատանքները կատարվում են բրիգադիրի կամ նրա ոգնականի անմիջական ղեկավարութեամբ: Բրիգադիրը կամ նրա ոգնականը պետք է անձամբ ներկա լինեն աշխատանքն սկսվելիս, մանավանդ մի այնպիսի պատասխանատու դործի ժամանակ, ինչպիսին է ցանքը:

Պետք է հիշել, վոր ցանքի համար ամբողջ պատասխանատվութեան ընկնում է բրիգադիրի վրա, ուստի նա բոլոր աշխատանքներին պետք է ներկա լինի, մինչև վոր նրանք կանոնավորվեն և ընթանան նորմալ կարգով:

ԱԳՐՈՏԵՆԵԿԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ ԱՇԽԱՆԱՑԱՆԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Ամեն տարի կոլտնտեսութեաններին բերքից միլիոնավոր փթեթով հաց է կորչում, շնորհիվ հողի վատ մշակման և ցանքերի թույլ խնամքի: Հաճելի թե մեր յերկրամասում գտնվի մի այնպիսի կոլտնտեսական, վորը չգիտենա, թե ինչ բան է մարգային թիթեռը, հացի բզեզը, խլուրդը և վորը տեսած չլինի, թե ինչպես այդ վնասատուները վոչնչացնում են կոլտնտեսային բերքը: Սակայն դեռևս շատ կան այնպիսի կոլտնտեսականներ, վորոնք չգիտեն հազարավոր դանազան ֆլասատուների մասին, վորոնք ամեն տարի կոլտնտեսականից հափշտակում են նրա բերքի առյուծի բաժինը, — որինակ, հացաբույսերի դանազան

տեսակ ժանգը, ափիսը, յերկարաքթիկները, հացի սդոցիչները և այլն: Ավելի ևս քիչ է այն կոլտնտեսականների թիվը, վորոնք պարզ պատկերացում չունենային դանազան ֆլասատուների ամեն տարի հասցրած ֆլասաների մասին:

Կարելի չէ համարձակ ասել, վոր ամեն տարի կոլտնտեսականների բերքի մեկ հինգերորդից մինչև մեկ քառորդը կլանում են այդ ֆլասատուները:

Կոլտնտեսային բերքի համար վոչ պակաս չարիք են նաև մոլախոտերը: Ամեն տարի, շնորհիվ մոլախոտերի դեմ մղվող պայքարի թուլութեան, նրանցից փչանում են տասնյակ հեկտար ցանքեր և մոլախոտերի ուժեղ աճման հետևանքով պակասում է բերքը:

Վերջապես, հողի անժամանակ մշակումը, ուշացած և վատ վորահի ցանքը շատ խիստ են անդրադառնում բերքի վրա: Յեթե հաշվենք այն բոլոր կորուստները, վոր առաջ են դալիս ֆլասատուներից, մոլախոտերից, հողը վատ մշակելուց և յեթե ասենք կոլտնտեսականներին, վոր նրանք իրենք իրենց ամեն տարի հարյուրավոր փութ հացի վրանաս են տալիս, վոր նրանք մոտ յերկու անգամ ավելի հաց են կորցնում, քան թե ուտում են տարվա ընթացքում իրենց ընտանիքների հետ միասին, — կգտնվեն չհավատացողներ: Բայց այդ այդպես է:

Վերցնենք ներկա տարին: Տեխորեցկու ռայոնում հացի բզեզը վոչնչացրեց բերքի առնվազն մեկ քառորդ մասը, իսկ առանձին կոլտնտեսութեաններում — մինչև 50 տոկոսը: Յերկրամասում փչացած ցանքերի տարածութեանը հասնում է 280 հազար հեկտարի: Հացը զխավորապես փչացել է այնտեղ, վորտեղ քաղհանը կատարվել է ուշ և վատ վորակով:

Նույն Տեխորեցկու ռայոնում մինչև հուլիսի մեկը քաղհանված էր բոլոր շարքահերկ ցանքերի մոտ 50 տոկոսը: Դաշտերը մոլախոտերով ծածկվելու և ժամանակին քաղհան չկատարելու հետևանքով, բերքի մի մասն արդեն փչացել է:

Պրիմորսկ-Ախտարսկի ռայոնում քաղհան չկատարելու պատճառով, բամբակի ցանքերի մի մասն արդեն փչացած է համարվում, այսպիսի դրութեան է տիրում յերկրամասի շատ ու շատ ռայոններում:

Այստեղից կարելի չէ դալ այն յեզրակացութեան, վոր կոլտնտեսութեաններում բավականաչափ պայքար չի մղվում կորուստների, ֆլասատուների ու մոլախոտերի դեմ: Կոլտնտեսութեանները դեռևս չեն ոգտագործում իրենց ունեցած բոլոր հնարավորութեանները՝ իրենց սեփական բերքը պաշտպանելու համար:

Այս դրութեանն այլևս պանել չի կարելի: Կոլտնտեսութեաններն ու կոլտնտեսականները պետք է ամբողջովին դորահավաքվեն կորուստների դեմ պայքարելու, բարձր բերքի,

հացի, մեր աճող արդյունաբերութեան անհրաժեշտ հումութի համար պայքարելու:

Առաջիկա աշնանացանի կամպանիայի ընթացքում մեր լողունգները պիտի լինեն՝

Վնչ մի փութ հացի կորուստ:

Վնչ մի փութ հաց փաստառուներին:

Հողը մշակել և բույսերը խնամել այնպես, վոր անցյալ տարվա հանդեպ հասկավոր բույսերի բերքը բարձրանա վոչ պակաս, քան 20 տոկոսով, իսկ շարքահերկի բերքը—վոչ պակաս, քան 40 տոկոսով:

Ինչպես անել, վոր հիշված չափով բարձրանա բերքը:

Դրա համար պետք է աշնանացանի ընթացքում կիրառել մի շարք ագրոտեխնիկական միջոցառումներ, այն է՝

Ցանքն սկսել ու ավարտել ագրո-կանոններով վորոշված ժամկետներում:

Ցանել միայն տեսակավորված և խտտահանված սերմացու:

Գարնանացանի համար բավականաչափ տարածութուն հերկել:

Հողը մշակել այնպես, վոր վոչնչանան մոլախոտերը և զանազան փաստառուները:

Աշնանից այս միջոցառումները կիրառելու շնորհիվ, գարնանը լավ կաճեն աշնանացանի կուլտուրաները, իսկ գարնանացանի կուլտուրաները կզարգանան լավագույն պայմաններում:

Աշնանացանի կամպանիայի ընթացքում կարելիորագույն ագրո-տեխնիկական միջոցառումները պիտի կիրառվեն այսպես.—աշնանացանի համար հողը պիտի մշակվի վորքան կարելի յե վաղ: Մաքուր ցելերի վրա ցանքը կարելի յե կատարել առանց նախապես մշակելու, ուղղակի հողաշերտը խտացնող գործիքներով: Յեթե ցելը բավականաչափ մաքուր չե, յեթե այնտեղ ծլել են մոլախոտեր, հարկավոր է տափանել: Վոչ ուշ, քան 3—5 որ հետո պետք է ցանվի տափանած ցելը:

Շարքահերկ կուլտուրաների դաշտերում ցանքը կարելի յե կատարել հոգն այդ կուլտուրաներից մաքրելուց հետո: Մաքուր դաշտում հողը պետք է մշակել ղեկավոր տափանով, վորից հետո ցանել շարքացաններով: Յեթե հողամասում շատ մոլախոտեր կան, հարկավոր է հողը թեթեւակի վարել բազմախոփ գութաններով, իսկ ցանելուց առաջ տափանել:

Յեթե աշնանացանը կատարվելու յե խողանի վրա, անհրաժեշտ է հասկավոր կուլտուրաները հնձելուց հետո, փոճոկել խողանը: Փոճոկելու նպատակն է վոչնչացնել մոլախոտերը, զանազան միջատների թրթուրները և թույլ չտալ, վոր հողը արագ չորանա: Հենց վոր փոճոկված դաշտում նոր մոլախոտեր յերևան, հարկավոր է վարել 10—12 սանտիմետր խորությանը և անմիջապես տափանել վարածը: Յեթե ցան-

քի սկզբին արդեն պատրաստի դաշտում մոլախոտեր յերևան, հարկավոր է մի անգամ տափանել այդ դաշտը:

Աշնանացանի համար ընդհանրապես հողը վարվում է 10—12 ամ խորությամբ: Վարն սկսվում է կամ հողամասի մեջտեղից, կամ յերկու կողմերից: Կարելի յե վարել նաև չորս կողմից, հետոհետո զնալով դեպի հողամասի մեջտեղը, մանավանդ այն դեպքերում, յերբ խմբակին վարելու համար հատկացվում է 100 հեկտարանոց հողամաս: Հարկավոր է առանձին ուղադրութուն դարձնել, վոր վարելիս խամ տեղեր չթողնվեն, վարը չլինի անհավասարաչափ, իսկ հողամասերի ծայրերն ու անկյունները վարվեն ինչպես հարկավոր է:

Տափանելու ժամանակ պետք է հետևել, վոր չտափանված տեղեր չմնան, տափանների մեջ խողան և մոլախոտեր չլցվեն: Տափանել հարկավոր է վարելուց անմիջապես հետո: Փափուկ հողերը տափանվում են լայնությամբ, իսկ պինդ հողերը—յերկարությամբ:

Հողաշերտի խտացումը կարող է տեղի ունենալ այն բոլոր դեպքերում, յերբ գործ ունենք պինդ հողերի հետ (խողան հողեր, յերկարատե հանգստի թողած հողեր, վատ վարած և խամ տեղեր թողած հողեր և այլն): Պինդ հողերի խտացումը կատարվում է շերկարությամբ, իսկ փափուկ հողերի խտացումը—լայնությամբ:

Ընդհանրապես ցանքը ցիտի կատարել ղեկավոր ցանիչներով:

Ցանքը պիտի կատարվի վորոշված ժամկետներում: Զանազան ուսյոնների համար ցանքի ժամկետներն ել զանազան են լինում: Այսպես, որինակ, հյուսիսային ու արևելյան ուսյոններում ցանքը պետք է սկսել սեպտեմբերի 1-ից վոչ ուշ, իսկ հարավային ուսյոններում—նույն ամսի 15-ից վոչ ուշ: Հյուսիսային և արևելյան ուսյոններում ցանքը պիտի տևի 15 օրից վոչ ավելի, իսկ հարավային ուսյոններում—վոչ ավելի, քան 30 օր: Յերկարամասի ամհնահարավային,—Կրասնոդարի, Սլավյանսկի, Աբխազյան և այլ ուսյոններում ցանքը կարող է ավելի յերկար տևել—մինչև նոյեմբերի 1-ը:

Ցանելու հիմնական պայմանները հետևյալներն են.—հատիկները պետք է ցանվեն հավասարաչափ, չպետք է մնան չցանված տեղեր, հատիկները պետք է հողի մեջ լինեն նորմալ խորությամբ՝ 3—4 սանտիմետր: Ցանել հարկավոր է կանոնավոր շարքերով:

Այսպիսի ցանքը կտա հավասարաչափ, միանման ծիլեր, աշնանացանը կզարգանա ու կճյուղավորվի կանոնավոր և հարմարութուններ կստեղծվեն բերքահավաքման ժամանակ:

Անհրաժեշտ է նաև սահմանել ցանելու ձիշտ նորման: Տարբեր ուսյոնների համար այդ նորման տարբեր կլինի: Վորպեսզի հատիկները նորմալ կերպով ծլեն ու զարգանան, չորային ուսյոններում մի հեկտարի վրա պիտի ցանել 0,3-ից մինչև 1 ցեմս, իսկ հարավային, խոնավ

նայոններում—1—3 ցեղեր: Յեթի ցանքի ժամկետերը ձգձգվում են և հատիկների ծլելու ունակութունը պակաս է, սերմացուն պետք է ցանվի ավելի մեծ քանակությամբ:

Սերմացուն պետք է անպայման լավ տեսակավորվի և խստահանվի: Տեսակավորման շնորհիվ դաշտում ավելորդ հատիկներ (գարի, վարսակ, ուլաֆ և այլն) չեն ցանվում, իսկ խստահանումը պահպանում է բույսերը փոշեանկից:

Աշնանը արևածաղիկ ցանելիս անհրաժեշտ է կատարել հետևյալը.—ցանել խնամքով մշակված և մոլախոտերից մաքրած հողում: Աշնանացան արևածաղիկին չի կարելի հատկացնել այնպիսի հողամասեր, վորտեղ վերջին 2—3 տարում նույն արևածաղիկին է ցանվել: Ցանքը կատարվում է շաբաթը մեկ 60—70 սանտիմետր տարածություն է թողնվում: Ցանելու նորման մի քիչ ավելի պիտի լինի, քան նույն արևածաղիկը դարնանը ցանելիս —1 հեկտարի վրա 18—20 կգ:

Արևածաղիկի ցանքի ժամկետերը զուգադիպում են ցորենի ցանքի ժամկետերին, այսինքն, հյուսիսային և արևելյան ռայոններում—սեպտեմբերի 1—15-ին և հարավային ռայոններում սեպտեմբերի 15-ից մինչև հոկտեմբ. 15-ը:

Դաշտերը հնձի ֆուսցորդներին (խողանից) և մոլախոտերից մաքրելը շատ մեծ ազդեցություն ունի նշանակություն ունի: Խնդիրը միայն նրանում չէ, վոր դաշտն այնպես մաքրելով, այլև մոլախոտեր չեն բուսի, վնասատուներն ել կվոնչանան: Լավ մաքրված դաշտում զգալի չափով բարձրանում է աշխատանքի վորակը—վարն ավելի լավ է լինում, սերմացուն կանոնավոր և հավասարաչափ է ցանվում և այլն:

Դաշտը պետք է մաքրված լինի մինչև աշնանային աշխատանքների սկիզբը: Մաքրել հարկավոր է տափաններով, վորոնք հարկավոր դեպքում նույն տեղերով պետք է անցնեն 2—3 անգամ: Հավաքված ֆուսցորդները պետք է իսկույն և յեթ այրել:

Վերջապես վերջին և ամենակարևոր ագրո-միջոցառումը աշնանավարն է:

Աշնանավարն ահագին տնտեսական նշանակություն ունի: Նախ աշնանավարի շնորհիվ բավական պակասում է գորնանային աշխատանքների լարվածությունը: Գարնանային աշխատանքների մի մասը կատարվում է աշնանից, իսկ դա հնարավորություն է տալիս դարնանը, հենց առաջին տաք օրերին աշխատանքն սկսել վոչ թե հողը վարելուց, այլ ուղղակի ցանելուց: Իսկ հասկավոր կուլտուրաների վաղ ցանքը,—ինչպես այդ հայտնի յե ամեն մի կուլտուրականի,—խոշոր չափով բարձրացնում է բերքը:

Մյուս կողմից աշնանավարը լավագույն միջոցն է մոլախոտերի և վնասատուների դեմ պայքարելու համար: Իր ժամանակին կատար-

ված վարը վերջ է տալիս մոլախոտերի դարդացման, վնասակար միջատների համար ձմեռելու աննպաստ պայմաններ է ստեղծում:

Վերջապես, աշնանավարը խոնավությունը կուտակելու և պահպանելու լավագույն միջոցն է: Իսկ մեր յերկրամասում պայքարել խոնավություն համար, նշանակում է պայքարել բերքի համար: Աշնանը հերկած հողը, շնորհիվ իր մակերևութի անհարթություն, լավ է պահում ձյունը: Հողի ներքին շերտերը չեն չորանում և աշնանային խոնավությունը կուտակվում—պահվում է այնտեղ: Գարնանը կարիք չի լինում նորից վարել, ուրեմն հողի միջի խոնավությունը չի կորչում, իսկ սա արդեն մի հաստատուն միջոց է բերքը բարձրացնելու համար:

Ահա թե ինչու կուլտուրատեսությունները պիտի աշխատեն աշնանը վորքան կարելի յե շատ վարել: Հարկավոր է աշնանը վարել գարնանը ցանվելիք ամբողջ տարածությունը, ամբողջովին կատարել աշնանավարի պլանը:

Աշնանավարի խորությունը սովորաբար 10—12 սմ-ից ավելի չի լինում:

Աշնանավարի աշխատանքները պետք է սկսել վորքան կարելի յե շուտ, մանավանդ հյուսիսային և արևելյան ռայոններում: Հարավային ռայոններում վարել կարելի յե ոգոստոսից մինչև նոյեմբեր: Այստեղ պետք է ինկատի ունենալ, վոր կարելի յե վարել նույնիսկ ձմեռը, յերբ բավականաչափ նպաստավոր յեղանակներ լինեն: Որինակի համար, այս 1932 թվականին շատ ռայոններում ողտվելով տաք յեղանակներից, հողը վարում էյին հունվար ամսում:

Հարկավոր է պայքարել վոչ միայն այն մոլախոտերի դեմ, վորոնք բանում են մշակովի դաշտերում, այլ և նրանց դեմ, վորոնք բանում են ճանապարհների վրա, մշակվող դաշտերի սահմաններում, խոպան տեղերում, փոսերում և այլն: Բանը նրանումն է, վոր գյուղատնտեսություն մի քանի վնասատուներ ձվեր են դնում հիշյալ սահմաններում, և այլն անմշակ տեղերում բանող մոլախոտերի վրա: Ճանապարհների ու սահմանների վրա յեղած անպետք բուսականությունը մշտական բույն է ֆուսատուների ու մոլախոտերի համար, վորոնք այդ տեղերից հետզհետե անցնում են մշակովի դաշտերը:

Կուլտուրատեսությունները պետք է կազմակերպեն կուլտուրատեսականների հատուկ խմբակներ, վորոնք պետք է կռիվ մղեն հիշյալ տեղերում աճող մոլախոտերի դեմ: Այս աշխատանքի համար ծախսվող աշխոտերը լիովին կարգարացվեն բերքի բարձրացմամբ:

Ահա այն հիմնական ագրոմիջոցառումները, վորոնք պետք է կուլտուրատեսություններում իրագործվեն աշնանացանի կամպանիայի ժամանակ և վորոնք հսկայական չափերով կբարձրացնեն մեր դաշտերի բերքը:

ԼԵԿԱՆԻ ՅԵՎ ԻՆՎԵՆՏԱՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԱՇԵՆԱՆԱՑՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Կենդանի լծկան ուշժը, լրացնելով մեքենայական քարշող ուշժին, նպատակահարմար կերպով ոգտադործվելով, անցյալ տարվա նման այս տարի ևս կապահովի ցանքի հաջողութունը: Ահա թե ինչու կարևորագույն խնդիր է լծկանի և ինվենտարի նախապատրաստութունն աշնանացանի համար: Ահա թե ինչու այս հարցը պիտի դառնա կոլտնտեսութունների վարչութիւնների, բրիգադիրների և կոլտնտեսականների, ինչպէս և գլուղի կուսակցական ու խորհրդային կազմակերպութիւնների լուրջ ուշադրութեան առարկան:

Մեր յերկրամասում քիչ է են այն կոլտնտեսութիւնները, վորոնք հաջողութեամբ ավարտել են անցյալ տարվա աշնանացանը և այս տարվա դարնանացանը: Ինչու. վորովհետև նրանք ժամանակին մտածել են լծկանի դրութիւնը լավացնելու մասին: Տիւնաշխան ուսուցիչի կոլտնտեսութիւնները և նրանց մեջ առանձնապէս աչքի ընկնող՝ Ստալինի անվան «Չեկիստ» կոլտնտեսութիւնը, զարնանացանի առաջամարտիկներ յեղան՝ շնորհիվ լծկան անասունների լավ խնամքի և պահպանութեան: Կրապոտսկինի Պավլովյան ուսուցիչների կոլտնտեսութիւնները, շնորհիվ առողջ լծկանների, սրանց պահպանման գործում դիմադրելով լծկանի վերացման, կարողացան բացառիկ հաջողութիւններ ձեռք բերել զարնանացանի ընթացքում:

Հիշյալ ուսուցիչների ու կոլտնտեսութիւնների հետ միասին կան և այնպիսիները, վորոնք ցանքը շարունակում էին... հունիսի 15-ից հետո: Այս ուսուցիչներում ցանքի ձգձգման հիմնական պատճառը պիտի համարել լծկան անասունների վատթար դրութիւնը: Որինակ, Տիւնաշխանի ուսուցիչը, վորը յերկրամասի հետամնաց ուսուցիչներից մեկն է զարնանացանի աշխատանքների ասպարիզում, ցույց է տալիս դեպի ձին անտնտեսավարի և կոպիտ վերաբերմունքի մի շարք այլանդակ որինակներ: Տերնովյան գլուղխորհրդի կոլտնտեսութիւնի մեջ զարնանացանի ժամանակ ընկան անազին քանակութեամբ ձիեր, վորովհետև դիմադրելով լծկանն այնտեղ բույն եր դրել, ձիերին վատ էյին պահում ու խնամում, կոպիտ էյին վարվում նրանց հետ:

«Մուրճ և Մանգաղ» արտելում, անասունների կերի մեջ գտնվել էյին սատկած կենդանիների վոսկորներ: Բուսալը տրվում եր առանց նախապէս մանրելու—ուղղակի կտոր-կտոր: «Դրոժեմ» կոմունայում Նովո-Լեոնովովսկու մեքենատրակտորային կայանի հողամասի վարիչի կարգադրութեամբ աշխատեցրին հիվանդ ձիերին, չնայելով վոր անասնաբուժական-սանիտարական հսկողութեան աշխատողները ամենակտրուկ կերպով բողոքում էյին դրա դեմ:

Դեպի կոլտնտեսային ձին այդպիսի կոպիտ, անտնտեսավարի վերաբերմունքի մասին ելի դեռ շատ փաստեր կարելի յե բերել: Սակայն բերված փաստերն ել բավական են հասկանալու համար, վոր մինչև արմատապէս չփոխվի կոլտնտեսականների վերաբերմունքը դեպի լծկան ձին ու յեղը, կոլտնտեսութիւնները չեն կարող զարգացնել ու ամրապնդել իրենց տնտեսութիւնը:

Կոլտնտեսութիւնները պետք է իր ժամանակին սկսեն լծկանի և ինվենտարի պատրաստութիւնն աշնանացանի համար: Ձի կարելի լծկանի մասին մտածել միայն այն ժամանակ, յերբ հարկավոր է դաշտ դնալ: Լծկանի նախապատրաստութիւնը պետք է սկսել աշնանային աշխատանքներից առնվազն մեկ ամիս առաջ:

Ամենց առաջ հարկավոր է ձիուն ու յեղան լավ հաշգիստ տալ բերքահավաքման աշխատանքներից հետո և լավ կերակրել: Լծկանների կերակրումն այդ ժամանակ առանձին դժվարութիւնների չի հանդիպում, քանի վոր կոլտնտեսութիւններում բավականաչափ քանակութեամբ կեր կա: Այդ ժամանակ դարին, վարսակը ամբողջովին կալաված կլինեն, կանաչ կերն ևս քիչ չի լինի:

Ինչպէս կազմակերպել լծկանի նախապատրաստութիւնն աշնանային աշխատանքների համար:

Ամենից առաջ վորոշվում է, թե վճիռ ձիերն ու յեղները պետք է կատարեն աշնանային վար ու ցանքի աշխատանքները: Մի առ մի ջոկվում են տարբեր ձիեր ու յեղներ: Վարելու կամ ցանելու համար կպահանջվեն ուժեղ լծկաններ, տափանելու, սերմացու և ջուր տեղակայանքի համար—ավելի թույլերը: Բրիգադիւրը, հաշվի առնելով, թե ինչպիսի լծկաններ են իրեն հարկավոր և ինչ պայմաններում պիտի կատարվի աշխատանքը, պետք է յուրաքանչյուր տեսակ աշխատանքի համար ջոկե համապատասխան քանակութեամբ լծկաններ: Միաժամանակ պետք է կոլտնտեսականներ նշանակվեն այդ աշխատանքների համար:

Առաջին հերթին նշանակվում են այն կոլտնտեսականները, վորոնք ամրացված են լծկանին: Այս կոլտնտեսականները պետք է կատարեն նույն աշխատանքները, ինչ վոր իրենց խնամքին հանձնված լծկանները: Բրիգադիւր կազմից անհրաժեշտ թվով կոլտնտեսականներ են նշանակվում այն աշխատանքների համար, վորոնք պիտի կատարվեն առանձ լծկանի, որինակ, դաշտերի մաքրումը, ձեռքով, մոլախոտերը քաղելը և այլն:

Յերբ այդեն աշնանային աշխատանքների համար ջոկված են լծկանները, սրանց հետագա ամբողջ խնամքն ընկնում է ամրացված կոլտնտեսականների վրա: Ամենից առաջ ջոկված անասունները պետք է լծվեն ավելի թեթեւ աշխատանքների համար, որինակ, կալսի ժամա-

նակ ծղոտի տեղափոխութիւն, ջուր կրելը և այլն: Յեթե հնարավոր
չէ թեթև աշխատանք տալ, բրիգադերը և քարշող ուշժին ամրացված
կողտնտեսականը պետք է աշխատեն թեթևացնել ծանր աշխատանք
կատարող անասունների բեռնավորումը, որինակ, տեղափոխել վոչ թի
մի տոնն հացահատիկ, այլ 6—7 ցենտներ, կրճատել որակաւ աշխատան-
քի տևողութիւնը, աշխատանքների ընթացքում ավելի հաճախակի և
յերկարատե ընդհատումներ անել: Աշնանային դաշտային աշխատանք-
ներն սկսվելուց 7—10 որ առաջ ձիերին ու յեղնէրին պետք է տրվի
լիակատար հանգիստ, իսկ աշնանային աշխատանքներից առաջ նրանց
«անցադրում» անպայման պիտի դրանցվեն հանգստի տևողութիւնը,
սկիզբն ու վերջը:

Ահա թե ինչ է ասում ԽՍՀՄ Կենտրոնականի ու Ժողովրդական փո-
րոշումը՝ «Ձիերի ճաման ու պահպանութեան մասին».—

«Մահմանել ձիերի աշխատանքի հաստատուն կարգ, վորը պետք է ապա-
հովել ձիերի ամենորոյա նորմալ հանգիստը և պարբերաբար աշխատանքից ազա-
տելը, նրանց աշխատունակութիւնը վերականգնելու համար»:

Այս կարգը պետք է ամբողջովին իրագործվի կողտնտեսութիւն-
ներում:

Դրա հետ միասին, լծկան անասունները պետք է լավ կերակրվեն:
Աշնանային աշխատանքների նախապատրաստութեան սկզբից, կողտն-
տեսութիւնները ձիերին (յեղնէրին) պետք է տան ուժեղ և հյութալի
կեր, կազմակերպեն անասունների կանոնավոր գիշերային արածումը:
Ամբողջ նախապատրաստութեան ընթացքում քարշող ուշժը պետք
է գտնվի անասնաբուժական աշխատողների և բրիգադերի մշտական
հսկողութեան տակ, վորպեսզի հնարավոր լինի իր ժամանակին բուժել
հիվանդ անասուններին, կամ դժվար բուժվողներին փոխարենն առողջ-
ներով:

Աշխատանքի ժամանակ ամեն որ տրվող կերը պետք է ավելացվի,
իսկ բրիգադերը պարտավոր է իր ժամանակին հաշվի առնել խտաց-
րած և կոշտ կերի լրիվ պաշարը ցանքի ամբողջ ժամանակվա համար
և այդ պաշարն առանձնացնել իբրև ցանքի համար հատուկ ֆոնդ:
Նույնպիսի պատրաստութիւն պիտի տեսնել նաև գյուղատնտե-
սական ինվենտարի վերաբերմամբ:

Նոյաժ աշխատանքների ժամկետներին, ջուրը և համապատաս-
խան քանակութեամբ ինվենտար—գութաններ, տափաններ, ցանիչներ,
սայլեր և այլն և բրիգադերի կողմից հսկողութիւն և նշանակվում այդ
ինվենտարի վրա:

Ինվենտարը բաշխվում է քարշող ուշժին ամրացված կողտնտեսա-
կանների վրա: Յեթե մի վորեն կողտնտեսական ամրացված է ձիերին,

վորոնցով պիտի աշխատեն նաև մյուս կողտնտեսականները, ապա ա-
ռաջինն տրվում է գութան կամ բուլկեր: Յեթե այս կողտնտեսականը վա-
րելուց հետո մասնակցի տափանելուն, նրան տափան կհանձնվի: Աշխա-
տանքների ձիշտ կազմակերպումը պահանջում է, վոր ամբողջ գյուղա-
տնտեսական ինվենտարն անպայման ամրացվի կողտնտեսականներին:

Կողտնտեսականները պետք է աշխատանքի համար պատրաստեն
իրենց ամրացված ինվենտարը: Յեթե հարկավոր է վորեն վերանորո-
գում կատարել, կողտնտեսականը բրիգադերի միջոցով ուղարկում է ին-
վենտարը դարբնոց, կամ ինքն է կատարում հարկավոր վերանորոգու-
թիւնը:

Աշխատանքի համար ինվենտարը, պատրաստելիս կողտնտեսական-
ները պետք է ուշադրութիւն դարձնեն, վոր այդ ինվենտարը լավ
սարքված լինի, նրա մասերը կանոնավոր միացված լինեն, վորպեսզի
ամբողջ ցանքի ընթացքում մեքենաների ու գործիքների ամենակա-
րուր մասերն աշխատեն անընդհատ, վորպեսզի բավականաչափ պահես-
տի մասեր լինեն, մանավանդ այնպիսիները, վորոնք հաճախ են ջարդ-
վում: Վերջապես, կողտնտեսականները պետք է ուշադրութիւն
դարձնեն, վոր աշխատանքի ժամանակ ինվենտարն ապահովված լինի
անհրաժեշտ հսկողութեամբ, գործիքներով և նյութերով: Հաճախ մոռաց-
վում է այնպիսի աշխատանք, ինչպիսին է գութանի մաքրումը: Մինչ-
դեռ թաց հողերը վարելիս, յերբ գութանը չի մաքրվում, աշխատան-
քի արտադրողականութիւնն իջնում է 25 տոկոսով, մանավանդ իջ-
նում է նրա վորակը:

Չպետք է մոռանալ նաև լծասարքի մասին: Շատ կողտնտեսու-
թիւններում,—մանավանդ այնտեղ, ուր աշխատանքներին մասնակցում
է բավականաչափ վորձառութիւն չունեցող յերիտասարդութիւնը,
ուշադրութիւն չի դարձվում լծասարքի վրա: Մինչդեռ, ինչպես ցույց
տվեց դարնանացանի փորձը, աշխատանքի ժամանակ ձիերի վոչ լրիվ
բեռնվածութիւնը և աշխատանքի պակաս արտադրողականութիւնը
հետևանք են լծասարքի անկանոնութեան: Կողտնտեսականը շատ լավ
գիտե, թե ձիու լծասարքի անկանոնութիւնը վորքան է ազդում նրա
աշխատանքի արտադրողականութեան վրա:

Ահա թե ինչու թե կողտնտեսականները և թե բրիգադերները
պետք է ուշադրութիւն դարձնեն, վոր լծասարքը պատրաստվի, նրա
վերանորոգման համար աշխատողներն ապահովված լինեն անհրաժեշտ
նյութերով:

Իհարկե, ինվենտարը պատրաստելիս, կողտնտեսականները չեն կա-
րող նախատեսել բոլոր մանրամասնութիւնները: Շատ բան կարող է
մոռացվել, աչքաթող արվել: Այս պատճառով հարկավոր է ոգնութիւն
կազմակերպել դաշտում աշխատող կողտնտեսականներին:

Աշխատող բրիգադին ամենից առաջ պետք է ապահովված լինի դարբնոցի ոգնությամբ: Յնթե տնկարելի յե դաշտային բրիգադներին սպասարկելու համար շրջիկ դարբնոցներ կազմակերպել, ապա դոնի պետք է լինեն արհեստանոցներ՝ բրիգադներին պատվերներն արագությամբ կատարելու համար: Արհեստանոցը պետք է իր ժամանակին ձեռք բերի ածուխ, նյութեղեն, պահեստի մասեր, ունենա փորձված վարպետներ, վորպեսզի վորքան կարելի յե քիչ ժամանակ կորցնի ինքնատարի վերանորոգման վրա:

Դաշտերում աշխատող կոլտնտեսականներին պետք է նշանակվեն այնպիսիները, վորոնք կարող են արագ և լավ վերանորոգել լծասարքը:

Այսպիսով աշխատանքների հաջողությունը խոշոր չափով կախված կլինի այն հանգամանքից, թե բրիգադն ու կոլտնտեսականները վորչափ կվերացնեն դիմադրությունը՝ քարշող ուշժի և ինքնատարի ոգտագործման մեջ, վորչափ իր ժամանակին և ճշտապահութեամբ կսկսվի քարշող ուշժի և ինքնատարի նախապատրաստությունը և, վերջապես, վորչափ լավ կկազմակերպվի դաշտում աշխատող բրիգադներին սպասարկումը: Աշխատանքի այս վճռական, հիմնական մոմենտների շուրջը պետք է դորահավաքվի կոլտնտեսային հասարակայնությունը, կոլտնտեսության ամբողջ ղեկավարությունը և կոլտնտեսային հոծ մասսաները:

ԿԱԴՐՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աշխատային աշխատանքներին նախապատրաստվելու տեսակետից վոչ պակաս նշանակութուն ունի նաև կադրերի պատրաստության խնդիրը: Այստեղ մենք ինկատի ունենք բոլոր կոլտնտեսականների պատրաստությունը, վորոնք պետք է անմիջական մասնակցություն ունենան աշխատային դաշտային աշխատանքներին:

Այս կամ այն տնտեսական կամպանիայի համար, կոլտնտեսային կադրերի պատրաստության նշանակությունը հսկայական է: Շատ հաճախ կոլտնտեսականների և ղեկավար կազմի լավ պատրաստությունն ապահովում է հանձնարարված աշխատանքի հաջողությունը, ապահովում է այդ աշխատանքի բարձր վորակն ու նրա կատարումը կարճ ժամկետներում:

Իսկապես, յեթե կոլտնտեսականները, խմբակավարներն ու բրիգադիրները լավ պատրաստված լինեն, յեթե նրանք պարզ պատկերացնեն իրենց կատարած աշխատանքի նշանակությունը տնտեսության զարգացման համար, յեթե նրանք լավ ըմբռնեն ամեն մի ագրո-միջոցառման նպատակը և այլն—պարզ և, վոր դործը հաջող կգնա:

Այս տարի, ինչպես մենք արդեն շեշտեցինք, Տիխոնցկոև և այլ ուսյոններում հազարավոր հեկտար կոլտնտեսային դաշտեր վնասվեցին

միջատներից: Կոլտնտեսականներին և բրիգադիրներին տրված հարցերից պարզվեց, վոր նրանք չգիտեն այդ միջատների յերևան գալու պատճառը, չգիտեն, վոր դա հետևանք է աշնանը հողը ալանդակ մշակելու, ցորենը չվարած խողանի վրա ցանելու:

Ահա թե ինչու կոլտնտեսային կադրերի-բրիգադիրների, խմբակավարների ու կոլտնտեսականների պատրաստությունը պետք է մեծ տեղ բռնե աշխատային դաշտային աշխատանքների նախապատրաստության սպարեզում:

Առաջին հերթին կոլտնտեսականներին պիտի բացառել աշխատային դաշտային աշխատանքները իր ժամանակին կատարելու անտեսաքաղաքական նշանակությունը, բացատրել, վոր այս կամպանիայի ժամանակին իրագործումը մի հիմնական միջոցառում է կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման համար: Հետևյալ մոմենտը, վորի վրա պետք է կենտրոնացնել ուշադրությունը դա ագրոտեխնիկական պահանջներն են, վորոնք պիտի կատարվեն աշխատային աշխատանքների ընթացքում:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսական պետք է լավ ըմբռնե ագրոտեխնիկական միջոցառումը, նրա կիրառման արդյունքները: Անհրաժեշտ է մանրամասն կանգ առնել աշխատավորի վրա, ցորենի, աշխատանքի արևածաղկի ցանքերի համար հողը մշակելու հացահատիկների դոման ու ախտահանման, սերմացույի ցանքի խորության, մոլախոտերի և դաշտային վնասատուների դեմ պայքարելու խնդիրների վրա:

Այս խնդիրների ըմբռնման ամենալավ մեթոդը սեփական սխալների ու թերությունների ուսումնասիրությունն է—վորոնք տեղի յեն ունեցել անցյալ տարվա ցանքի ժամանակ: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսության մեջ քիչ չեն այդ սխալներն ու թերությունները: Մյուս կողմից հարկավոր է մանրամասն ծանոթանալ հարևան, լավագույն կոլտնտեսությունների փորձի հետ, վորոնք աշխատանքի ճիշտ կազմակերպման հետևանքով բարձր բերք են ստացել:

Վերջապես, յերրորդ հարցը, վորի վրա պիտի կենտրոնացնել կոլտնտեսականների ուշադրությունը, այդ ուշժերի դասավորությունն է և աշխատանքի կազմակերպումը: Մենք արդեն այս գրքում շեշտել ենք, թե ինչ նշանակութուն ունի աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը ենք, յեթե հաջողության համար: Հիշենք ուրեմն, վոր առանց ուշժերը ճշգրտելու հաջողությունը և աշխատանքը լավ կազմակերպելու դրական արդյունքներ չեն ստացվի:

Չպետք է մոռանալ, վոր աշխատանքները ճիշտ կազմակերպված կլինեն միայն այն դեպքում, յերբ յուրաքանչյուր կոլտնտեսական գիտենա իր տեղը, որական և սեղոնային առաջադրությունները և սրբանց կատարման յեղանակները:

Միանգամայն պարզ եւ, վոր աշխատանքի կազմակերպման և ուշ-
ժերի դասավորութեան հարցերը քննելիս, գլխավորապէս ուշադրութեան
պիտի դարձնել քարշող ուշժի և ինվինտարի պատրաստութեան, խըմ-
բակների աշխատանքի կազմակերպման, դիմադրկութեան վերացման,
արտադրութի նորմաների մշակման, աշխատանքի գնահատման ու հաշ-
վառման և աշխատանքն ըստ քանակի և վորակի ընդունելու վրայ:

Այս բոլոր հարցերի գործնական մշակումն անպայման կը արձայն-
նի աշխատանքների արդյունավետութեանը:

Կոլտնտեսականների զանազան կադրերի պատրաստութեանը
պետք է կատարվի զանազան կերպ, թե ըստ ծրագրի և թե զբաղմուն-
քի մեթոդներով: Որինակի համար, չի կարելի միասին պատրաստել
բրիգադիւններին, խմբակավարներին, հաշվառիչներին և կոլտնտեսական-
ներին: Պարզ եւ, վոր բրիգադիւններն բոլորովին այլ պահանջներ են ա-
ռաջարկում, քան հաշվառիչին կամ շարքային կոլտնտեսականին:

Բրիգադիւնը պետք է պատրաստվի այնպէս, վոր նա կարողանա
կազմակերպել ամբողջ բրիգադի աշխատանքը, աշխատային ամբողջ
կամպանիայի ընթացքում ղեկավարել այդ աշխատանքը, գործնական
ոգնութեան հասցնել կոլտնտեսականներին, ժամանակին հայտարարել
և ուղղել աշխատանքի ընթացքում յեղած սխալները: Բրիգադիւնե-
րի, — արտադրութեան այդ անմիջական կազմակերպիչների և ղեկավար-
ների պատրաստութեանը պետք է մի առանձին խնամքով կատարվի:

Խմբակավարներին պատրաստելիս պետք է նրանց ըմբռնել տալ
ուշժերի դասավորութեան վորձը, աշխատանքի կարգավորումը խըմ-
բակում: Պետք է նրանց ծանոթացնել հիմնական ազդեցութեան իրական
պահանջների հետ, վորոնք կատարվելու յեն աշխատային աշխատանք-
ների ժամանակ: Անհրաժեշտ է լավ ծանոթացնել մեքենաների և գոր-
ծիքների աշխատանքի, նրանց կարգի բերելու, ինվինտարի պատրաս-
տութեան և վերանորոգման հետ: Խմբակավարը պետք է հիմնովին դի-
տենա, թե արտադրութի ինչ նորմաներ են սահմանված, ինչպէս գը-
րանցել արտադրութեան կարգադրերի մեջ և այլն:

Շարքային կոլտնտեսականը պիտի պատրաստվի այնպէս, վորպէս-
զի ապահովվի կանոնավոր, գործնական աշխատանք, — վարը, տափա-
նումը, ցանքը, դաշտերի մաքրումը և այլն: Կոլտնտեսականներին
պատրաստելիս պետք է նրանց գործնական վարժութեաններ հաղոր-
դել, գործնականապէս ցույց տալ այս կամ այն աշխատանքը, արտադ-
րութի նորմաների մշակումը, աշխատանքների գնահատումը: Պետք է
աշխատել, վոր կոլտնտեսականներն ըմբռնեն ազդեցութեան իրական
հիմ-
նական կանոնները:

Վերջապէս, կոլտնտեսականների պատրաստութեան նպատակն է
նրանց լավ հասկացնել բրիգադներում կիրառվող արտադրութի նոր-

մաները, աշխատանքների կարգը, աշխուրների հաշվելը, լավ աշխատան-
քի համար աշխուրներն ավելացնելու և վատ աշխատանքի համար — պա-
կասեցնելու կարգը:

Պատրաստութեան ժամկետերը սահմանվում են նայած այն հան-
գամանքին, թե ինչքան ժամանակ է պետք այս խնդիրների յուրաց-
ման համար: Բրիգադիւններին պատրաստելու համար յուրաքանչյուր
կոլտնտեսութեան մեջ պետք է կազմակերպել վոչ պակաս, քան 3 որ
տեղութեանը կոնֆերանսներ: Իհարկէ սա չի նշանակում, վոր այդքան
կարճ ժամանակամիջոցում բրիգադիւնները ձեռք կբերեն անհրաժեշտ գի-
տելիքներ: Բրիգադիւնները պարտավոր են սխտեմատիկորեն աշխատել
իրենց վորակը բարձրացնելու համար: Աշխատանքներն սկսվելուց մտ
մեկ ամիս առաջ, բրիգադիւն ինքնուրույն կերպով պետք է մշակե
այն հարցերը, վորոնք կապված են աշխատային աշխատանքների հետ: Կոն-
ֆերանսի ժամանակ նա միայն վերջնականապէս կձևակերպե, կարգի
կբերե և տեղական պայմաններին կհարմարեցնե առաջուց ձեռք բերած
գիտելիքները:

Խմբակավարների և հաշվառիչների համար բավական է գումարել
մի որչա խորհրդակցութեաններ, իսկ կոլտնտեսականների պատրաստու-
թեան համար պետք է ոգտադրած բրիգադի արտադրական խորհրդակ-
ցութեանները, վորոնք պատրաստման սեզոնում պետք է գումարվեն
վոչ պակաս, քան 2—3 անգամ: Արտադրական խորհրդակցութեաննե-
րում քննութեան հիմնական նյութը պիտի լինի ազդեցութեան-կարգադրերը:

Կադրերի պատրաստութեանն ամենակարևոր պայմանն է աշխա-
տանքները հաջող կատարելու համար: Այս պատճառով կադրերի պատ-
րաստմամբ շահագրգռված են կոլտնտեսութեաններն սպասարկող
բոլոր կազմակերպութեանները և հենց կոլտնտեսութեանները: Կոլ-
տնտեսականներին պատրաստելու համար, մեքենա-տրակտորային կա-
յանները պետք է տան իրենց լավագույն ուշժերին — գյուղատնտես-
ներին, հողամասերի վարիչներին, կազմակերպիչներին և հաշվեգիտա-
կան աշխատողներին: Կոլտնտեսութեան վարչութեանն այս աշխատանքի
համար պետք է տրամադրե լավագույն, վորձառու կոլտնտեսականներին:

Կադրերի պատրաստութեանը պետք է դառնա կոլտնտեսային
կուսակցական ու կոմյերիտական բջիջների մշտական խնդիրը: Կոլտն-
տեսականների մեջ աշխատելու համար այդ բջիջները պետք է տրամա-
դրեն ամենապատրաստված կուսակցականներին:

ԿՈՒՏԵՏԵՍՍՅՈՒՆ ԲՐԻԳԱԴԻ ՎՃՌՈՒՄ Ե ՑԱՆՔՍԻ

ՀԱՋՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Աշխատանքի կազմակերպման կարևորագույն ողակը պետք է լինի բրի-
գադը: Կենտրոնը նպատակահարմար է գտնուում լավագույն գյուղատնտեսական

արտեմները փորձի հիման վրա, կոլտնտեսություններում կազմակերպել այնպիսի բրիգադներ, վորոնք ունենան կոլտնտեսականների մշտական կազմ, և իբրև կանոն, այսպիսի բրիգադները կատարեն գյուղատնտեսական բոլոր հիմնական աշխատանքները՝ վորչ աստիճանով ընթացքում վորոշ հողամասեր վրա: (Կենտկոմի վորոշումից՝ «կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրացման վերաբերյալ հերթական միջոցառումների մասին»):

Գարնանացանի և քաղհանի աշխատանքների պրակտիկան միանգամայն պարզ կերպով ասպնուցեց, թե ինչ խոշոր նշանակություն ունի բրիգադը՝ աշխատանքները հաջողությունով կատարելու տեսակետից: Այն կոլտնտեսությունները, վորոնք կարողացան ճիշտ կազմակերպել արտադրական բրիգադը, այդպիսիները բացառիկ հաջողություններ ունեցան գարնանացանի և քաղհանի կամպանիաներում, ցույց տվեցին աշխատանքի բարձր արտադրողականություն և վորակի լավ որինակներ:

Ընդհակառակն, այն կոլտնտեսությունները, վորոնք բրիգադ-թաղերը սեքենայորեն վերածեցին արտադրական բրիգադի, նրանք, այդ սխալ կառուցված բրիգադները, կարևորագույն տնտեսական-քաղաքական առաջադրանքները չափազանց վատ կատարեցին, իսկ առանձին կոլտնտեսություններում՝ նույնիսկ վիժեցին:

Աշնանացանի կամպանիայում, կոլտնտեսությունների հիմնական խնդիրն է՝ ճիշտ կազմակերպել բրիգադները՝ խիստ արտադրական սկզբունքով, պայքարել՝ բրիգադներ կազմակերպելիս, հավասարեցում մտցնելու ամեն տեսակ փորձերի դեմ, վերացնել դիմադրություն արտադրական բրիգադներ կազմակերպելով:

Շատ կոլտնտեսություններ ստուգումը ցույց է տվել, վոր բրիգադներ վերակառուցելու բազմաթիվ ձևեր լինելու դեպքում, կոլտնտեսությունների մեծ մասում հայտարարված են մի շարք կարևոր թերություններ, վորոնք բրիգադների գործունեություն մեջ խոշոր նշանակություն ունեն: Անհրաժեշտ է սրել ուղղորդություն այս թերությունների վրա: Դրանց դեմ վճռականորեն պիտի պայքարել և աշխատել լիովին վերացնել դրանց: Բերենք մի քանի որինակներ այնպիսի խեղաթյուրումների, վորոնք թույլ են տրված բրիգադներ կազմակերպելու ժամանակ:

Ստավրոպոլի ռայոնի Չանգովյան դիվիզիայի անվան կոլտնտեսությունն այսպես մոտեցավ բրիգադի կազմակերպմանը. 6 բրիգադ-թաղից ջուկեց 6 դաշտաբուծական բրիգադ, վորոնցից յուրաքանչյուրը բաղկացած էր 60 աշխատունակ կոլտնտեսականներից և 10 անչափահասներից:

Բրիգադներ կազմակերպելու ժամանակ, այս կոլտնտեսություններում խոշոր սխալ կատարվեց—այն է՝ կոլտնտեսականները և քաղող ու ծը հավասար կերպով բաժանվեցին բրիգադների միջև:

Կոլտնտեսությունների անունները	Դաշտաբուծական բրիգադների թիվը	Կոլտնտեսականների կազմը բրիգադում	Դրանց թվում					
			Հասակավոր տղաներ	Հասակավոր կանայք	Անչափահասներ	Փոքր ու ծը		
«Խորհրդների իշխանութ».	3	65	22	39		40		
			26	43	4			
Չանգարյան դիվիզիայի անվան	6	70	40	20	10	46		
Վոյկովի անվան	5	50	19	31	—	42		

Այսպիսով վերոհիշյալ կոլտնտեսություններն աշխատեցին ըստեղծել բարոյավոր միատեսակ բրիգադներ, թե կոլտնտեսականների կազմով և թե քաղող ու ծըով. իսկ այն կոլտնտեսություններում, ուր ձիերի հետ միասին կային նաև յեղներ, դրանք ևս հավասար բաշխվեցին բրիգադների միջև: Կոլտնտեսականների կազմը պատահաբար էր վորոշվում, առանց արտադրական պահանջների հետ վորևե կապ ունենալու: Որինակ՝ Վոյկովի անվան կոլտնտեսության մեջ ամենամեծ պահանջի համաձայն, իսկ Չանգարյան դիվիզիայի անվան կոլտնտեսության մեջ—Ռայկովսկոյ միությունից դիրեկտիվի համաձայն:

Բրիգադներն այս յեղանակով կազմակերպելու դեպքում, անխուսափելի յեր նաև հողամասերի և ցանվող բոլոր մշակույթների հավասար բաշխումը: Հենց նույն կոլտնտեսություններում դա կատարվում էր այսպես. (տես 50-րդ էջի աղյուսակը):

Մշակութային և հոգևոր կյանքի զարգացման համակարգի ծրագրի շրջաններ	«Խորհուրդների իշխանություն» կոլտնտեսություն					Փարեզյան կոմունայի անվան կոլտնտեսություն					6-րդ Չանգարյան դիվիզիայի անվան կոլտնտեսություն				
	1 բրի-գադ	2 բրի-գադ	3 բրի-գադ	4 բրի-գադ	5 բրի-գադ	1 բրի-գադ	2 բրի-գադ	3 բրի-գադ	4 բրի-գադ	5 բրի-գադ	1 բրի-գադ	2 բրի-գադ	3 բրի-գադ	4 բրի-գադ	5 բրի-գադ
Աշխատանքային ցուցանիշներ	457	457	457	457	457	636	636	636	636	636	636	636	636	636	636
Գյուղատնտեսական արտադրանք	156	102	85	—	—	133	133	133	133	133	133	133	133	133	133
Վարչական և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Տնտեսական և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	97	97	97	97	97	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
Ստանդարտիզացիայի աշխատանք	99	99	99	99	99	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ֆինանսական և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Շաքարի և քիմիական արտադրանք	95	93	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Բուսական և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	24	—	—	—	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
Մաքուր ցեղի և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	—	—	—	—	157	157	157	157	157	156	156	156	156	156
Խոտերի և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	—	—	—	—	142	142	142	142	142	167	167	167	167	167
Բամբակի և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	—	—	—	—	114	114	114	113	113	—	—	—	—	—
Գազարային և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Այլ մշակութային և տնտեսական կազմակերպչական աշխատանք	—	—	—	—	—	126	126	126	127	127	240	240	240	240	240
Ընդամենը	904	920	921	1498	1499	1500	1502	1497	1496	387	387	387	387	387	387

Ինչպես յերևում է աղյուսակից, այս կոլտնտեսությունները ջուրը են բոլորովին հավասար բրիգադային հողամասեր՝ բրիգադերին և բրիգադին տալով բոլորովին ցանքային միևնույն առաջադրանքներ։ Բոլոր դեպքերում կոլտնտեսություններին հաջողվեց անցկացնել հողամասերի այսպիսի հավասարեցումներ։

Ինչպիսի հետևանքներ ստացվեցին այսպիսի կազմակերպումից՝ ներքևում բերված աղյուսակից հեշտ և տեսնել այդ հետևանքները։

	«Խորհուրդների իշխանություն» կոլտն.			6-րդ Չանգարյան դիվիզիայի անվան				
	1 բրի-գադ	2 բրի-գադ	3 բրի-գադ	1 բրի-գադ	2 բրի-գադ	3 բրի-գադ	4 բրի-գադ	5 բրի-գադ
Քանի տեղում է զետեղված բրիգադի հողամասեր	5	3	6	5	6	6	5	5
Հողամասերի թիվը հասկալորների հողում	2	1	4	2	3	2	2	2
Հողամասերի թիվը շաքարահերկերի հողում	3	2	2	3	3	4	3	3
Ամենաբնիկ հեռավորություն հասկալորների հողամասերի միջև	1 կմ	—	3 կմ	—	—	—	—	—
Ամենաշատ հեռավորություն հասկալորների հողամասերի միջև	6 կմ	3	11,5	5	5,5	3,5	4	4,5
Ամենաբնիկ հեռավորություն շաքարահերկ բույսերի հողամասերի միջև	1,5 կմ	1	3	3,5	4,5	5,5	5	4
Ամենաշատ հեռավորություն շաքարահերկ բույսերի հողամասերի միջև	4	3	5	4,5	4,5	6	6,5	8

Այսպիսով բրիգադները սխալ կազմակերպելու պատճառով, նրանցից յուրաքանչյուրն ստացավ մեկը մյուսից քիչ տարբերությամբ հողամասեր, վրոնց միջև հեռավորությունը հասնում է մինչև 11,5 կիլոմետրի։ Այս պայմաններում բոլորովին հնարավոր չէ աշխատանքը ճիշտ կազմակերպել և աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացնել։

Մենք բերինք միայն մի մասն այն թերությունների, վրոնք անմիջապես վերաբերում են բրիգադային հողամասերի կազմակերպմանը և բոլորովին չեն շոշափում այնպիսի թերություններ, ինչպիսին են՝ բրիգադին ամրացված կոլտնտեսականների հոսունությունը, առանց բրիգադերի գիտություն բրիգադից քաջող ուժ վերցնելը, ուրիշ բրիգադներին և կոլտնտեսություններին ոգնելու համար բրիգադին իր հողամասից դուրս բերելը և այլն։

Բրիգադների սխալ կազմը վատ անդրադարձավ զարնանացանի, մանավանդ քաղհանի աշխատանքների վրա։ Բրիգադի անհաջող կազմը

մշակույթների բազմազանությունը, հողերի չափազանց ախտոտ լինելը վերին աստիճանի վատ անդրադարձավ աշխատանքի արտադրողականության, վորակի և աշխատանքների կատարման ժամկետների վրա:

Կոլտնտեսությունների մոտակա խնդիրն է՝ վերակառուցել բրիգադները, ուղղել կատարված սխալները:

Սակայն, բրիգադների լիակատար վերակառուցումը չի կարելի կատարել աշխատանքների կազմակերպչին: Զի կարելի վերակառուցել բրիգադը կոլտնտեսականների կողմի, արտադրության միջոցների և քաշող ուժի տեսակետից, չի կարելի այս փոփոխությունը կատարել նրա համար, վոր աշխատանքների սկզբին բրիգադը պետք է վերջացնի 1931 թվի բերքի հավաքման և իրացման աշխատանքները: Բրիգադը պետք է ավարտի այն բոլոր աշխատանքները, վորոնք նախատեսված են արտադրական առաջադրանքներով և վորոնց կատարման համար ամբացվել և կոլտնտեսականների մշտական կազմ, հատկացվել են արտադրության անհրաժեշտ միջոցներ: Բրիգադների կազմի փոփոխումն այս ժամանակաշրջանում մեծ մասամբ վիժեցնում է աշխատանքները: Իսկ ինչ վերաբերում է բրիգադային հողամասերի, այստեղ արդեն խնդիրն այլ կերպարանք է ընդունում: Աշխատավորի համար բրիգադների վերակառուցումը, յեթե վոչ լրիվ, գոնե մասամբ՝ անհրաժեշտ է անցկացնել՝ նախքան աշխատային աշխատանքներն սկսելը:

Աշխատանքները բաց է անում տնտեսական նոր տարի: Աշխատավորը մեծ մասամբ նախորոշում է նաև դարնանացան բույսերի ցանքատարածությունների բաշխումը բրիգադների միջև: Յեթե թույլ տրվի, վորպեսզի աշխատավորը կատարվի նախկին բրիգադների կողմից, ապա դա նշանակում է կրկնել առաջուց կատարված սխալները: Ահա թե ինչու նախքան աշխատանքների սկսելը, կոլտնտեսությունները պարտավոր են վորոշելու աշխատավորի համար նոր հողամասեր:

Հողամասերը վորոշելիս նկատի պիտի ունենալ հետևյալը.

1. Այն հողամասերը, վորոնք հատկացված են աշխատանքի մշակույթների և աշխատավորի համար, պետք է կապ ունենան նաև կոլտնտեսության մեջ մտցված ցանքափոխությունների հետ:

2. Յուրաքանչյուր բրիգադի հողամասերը պետք է գտնվին միևնույն վայրում և միայն ծայրահեղ դեպքում կարելի չի հողամասերը ընտրել յերկու վայրերում:

3. Անհրաժեշտ է վճել դարնանացան բույսերի համար հողամասեր ջոկելու հարցը՝ աշխատանքի մշակույթների համար հողերը հատկացնելիս, անհրաժեշտ է նախատեսել դարնանացան մշակույթների համար բրիգադներին մոտ տեղերում հող տալու խնդիրը:

4. Աշխատանքների համար բրիգադային հողամասեր հատկացնելիս, անպայման պետք է ուսումնասիրվեն նախորդող մշակույթները, թույլ

չտալ, վոր աշխատային կոլտնտեսները ցանվեն հասկավոր բույսերի հողերում և միայն բացառիկ դեպքերում կարելի չի ցանել ընթացիկ տարում հասկավոր բույսերով ցանված հողամասերում:

Գործնականորեն ինչպես կարելի չի իրագործել այս պահանջները: Բերենք ցանքափոխության և բրիգադային հողամասերի տեղավորման սքեման կոլտնտեսություններից մեկում.

Բրիգադային հողամասերի դասավորումն սխեման

Բրիգադ I—1000 հեկտար, № № 1, 2, 3, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 18 վանդակներ:

Բրիգադ II—1000 հեկտար № № 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 19, 20, 21, վանդակներ:

Բրիգադ III—1090 հեկտար, № № 22, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 32, 36, 37, 38, 39, 40 վանդակներ:

Բրիգադ IV—1000 հեկտար, № № 26, 27, 28, 33, 34, 35, 41, 42, 43, 44 վանդակներ:

Ցանցաքարտով բյուրոների բաժանումն ուս մեակույթների

	Աշխատանք	Շարքահերկ	Գարնանացան	Առվույտ
1-ին բրիգադի ունի	3, 10, 11, 17, 18	1, 2, 8, 9	15, 16	
Ընդամենը .	500 հկ	400 հկ	200 հկ	
2-րդ բրիգադի ունի	4, 5, 12, 19	6, 7, 13, 14	20, 21	
Ընդամենը .	400 հկ	400 հկ	200 հկ	
3-րդ բրիգադի ունի	29, 30, 36	24, 25, 31, 32	22, 23	37, 38, 39, 40
Ընդամենը .	300 հկ	400 հկ	200 հկ	190 հկ
4-րդ բրիգադի ունի	41, 42, 43, 44	26, 33, 34, 35	27, 28	
Ընդամենը .	400 հկ	400 հկ	200 հկ	

Բերված սքեման մեկն է այն բազմաթիվ սքեմաներից, վոր կարելի չի կազմել յուրաքանչյուր կոլտնտեսության համար: Որինակ, կարելի չի մեծացնել բրիգադների թիվը՝ 5-ից մինչև 6, աշխատանքի և շարքահերկ բույսերի համար հողեր ընտրել յերկու ցանքադաշտերում և այլն: Սա կոլտնտեսային կազմակերպչի գործն է, վորը պետք է հաշվի առնի կոլտնտեսության բոլոր պայմանները և նրանց համապատասխան բաժանի մշակույթները և ջոկի բրիգադային հողամասերը:

Վերոհիշյալ սքեման տվել է հետևյալ առավելությունները.

1. Ցանքափոխության դաշտը չի մանրացված, այլ զգալի չափով մեծացվել է, վորպիսին լրիվ հնարավորություն է տալիս կանոնավոր ոգտագործելու արակատորաշարքի աշխատանքը այսպես, որինակ, աշխատային հողը յերեք տեղում բաժանված է—300, 400 և 900 հեկտար հողա-

մասերի: Շարքահերկի հողը յերեք տեղում—400, 400 և 300 հեկտար և գարնանացան բույսերինը յերկու տեղում—400 հեկտար հողամասի:

2. Բրիգադներին հողամասերը կհանրոնացված են մի տեղում բավականաչափ մեծ տարածությամբ և 3—4 կիլոմետր յերկարությամբ ու լայնությամբ: Հետևաբար, հողամասերի հարմար տեղավորումն աշխատանքների համար ամենալավ պայմաններ և ստեղծում:

Հողամասերի այսպիսի դեմեղումը տվյալ որինակի համաձայն ամենանպատակահարմարն և հանդիսանում:

Անհրաժեշտ և կանգ առնել բրիգադներին համար ընտրված հողամասերի մեծության վրա: Դաշտային բրիգադներին հողամասերի մեծությունը կախում ունի մի շարք պայմաններից:

Հացահատիկային բույսեր մշակող ռայոններում բրիգադային հողամասերը կարող են ավելի մեծ լինել, քան այն ռայոններում, վորոնք ավելի շատ շարքահերկ-տեխնիկական բույսեր են մշակում: Մեքենատրակտորային կայաններով սպասարկվող կոլտնտեսությունների բրիգադային հողամասերը պետք և ավելի մեծ լինեն քան այն կոլտնտեսությունների հողամասերը, վորոնք աշխատում են ձիով:

Այս տարվա փորձից յեղնելով, կարելի չե առաջարկել 400—800 հեկտար մեծությամբ բրիգադային հողամասեր, իսկ բացառիկ դեպքերում—1000 հեկտար: Հողամասի այսպիսի մեծությունը հնարավորություն և տալիս պարզորոշ կերպով կազմակերպելու աշխատանքը՝ շարքային բրիգադերի ուժին չափ, վորպիսի հանգամանքը ներկայումս ինկատի պիտի առնել:

Հողամասերը վորոշելով, կոլտնտեսությունը յուրաքանչյուր բրիգադին պիտի հանձնի 100 հեկտարանոց այն հողերի ցուցակը, վորոնք մտնում են նրա հողամասում, միաժամանակ ցույց տալով նախորդող մշակույթները: Այս դեպքում պետք և մատնանշել, վոր կոլտնտեսությունը պարտավոր և կանոնավոր հաշվի առնելու բույսերի մշակության համար յուրաքանչյուր վանդակի ոգտագործումը: Բրիգադիլը, ստանալով բրիգադին հատկացված հողամասի և այդ հողամասում գտնվող վանդակների թվի մասին ցուցմունքներ, պետք և մանրամասն ուսումնասիրել այդ հողամասը: Հենց տեղում պետք և ստուգել սահմանները, ճանապարհների դրությունը, վորևե բույսով ցանված ամեն մեկ վանդակի վիճակը, նրանց մաքուր կամ աղտոտված լինելն և այլն: Հողամասերը վորոշելուց, ստուգելուց և բրիգադիլներին հանձնելուց հետո, կոլտնտեսությունը կարող և ձեռնարկել աշխատանքի կազմակերպմանը:

ԲՐԻԳԱԴԻ ՍՊԵՍԱՐԿՈՒՄԸ ԴԱՇՏՈՒՄ

Կոլտնտեսականների աշխատանքի արտադրողականությունը և աշխատանքի վորակը զգալի չափով կախում ունի նրանից, թե ինչպես

և սպասարկվում բրիգադը դաշտում: Սպասարկումն ինչքան լավ լինի, արտադրողականությունն էլ ավելի բարձր կլինի: Իսկ յեթե սպասարկումը վատ հիմքերի վրա չե դրված, այդ դեպքում իջնում են աշխատանքի թե արտադրողականությունը և թե վորակը:

Աշխատային աշխատանքներով զբաղված բրիգադը, իբրև կանոն, դաշտն և մնում ամբողջ սեզոնի ընթացքում: Այժմ յերևակայեցեք այս պիսի մի դեպք, վոր կոլտնտեսությունը չի ապահովել բրիգադին հարմար ոթևանով, չի կառուցել կոլտնտեսականների համար ապաստարան, վորով նրանք պաշտպանվել են անապատ յեղանակներից և գիշերվա ցրտերից: Այս դեպքում աշխատանքի լինչ արտադրողականություն կարող և լինել բրիգադում: Մի շարք կոլտնտեսություններում ժամացույցով կատարված հետադուրությունները ցույց են տալիս, վոր առավոտյան կոլտնտեսականներին դաշտում հավաքելը (ձիերին լծելը, ինվենտարների պատրաստելը, կոլտնտեսականներին հավաքելը և այլն), միջին հաշվով տևում և 20-ից մինչև 40 րոպե: Մոտավորապես նույնքան ժամանակ են խլում նաև ձիերին լծելը և ինվենտարներն աշխատանքի գցելը: Այսպիսով, կոլտնտեսականների առավոտյան դաշտ հավաքվելը, հաշվի առնելով նաև գյուղից—դաշտ դալը, խլում և 40-ից մինչև 80 րոպե ժամանակ: Իսկ բոլորը միասին վերցրած ժամանակը անուղղակի աշխատանքի համար կրճատում են մոտավորապես 10—15 տոկոսով: Պարզ և, վոր մոտավորապես նույնքան տոկոսով կըրճատվում և նաև աշխատանքի արտադրողականությունը: Այժմ դրան պիտի ավելացնել նաև ընդմիջումի ժամանակ կոլտնտեսականների վատ պայմաններում հանգստանալը հաճախ խոնավ հողի վրա, ցուրտ յեղանակին: Այս պայմաններն ավելի ևս իջեցնում են արտադրողականությունը և վատացնում աշխատանքի վորակը:

Նման ազդեցություն աշխատանքի արտադրողականության և վորակի վրա թողնում և նաև հասարակական անդի վատ կազմակերպումը: Հասարակական անուղին ինչքան վատ կազմակերպված լինի, կոլտնտեսականներն այնքան ավելի հաճախ են գիշերում գյուղում: Դաշտից գնալը և աշխատանքի վերադառնալը վոչ միայն գնացող կոլտնտեսականի աշխատանքի ժամերն և կրճատում, այլ նաև այն կոլտնտեսականի ժամերը, վորը մշտական աշխատում և այս կոլտնտեսականների հետ միասին:

Վատանում և անասնի սպասարկումը, անխնամ վերաբերմունք և նկատվում դեպի ինվիդետարը և այլն:

Այս բոլորը պետք և ստիպի կոլտնտեսությունը լուրջ զբաղվել՝ դաշտում աշխատող բրիգադներին և կոլտնտեսականներին սպասարկելու գործը ճիշտ կազմակերպելու խնդրով: Նախ և առաջ կոլտնտեսություն վարչությունը պետք և ապահովի բրիգադին հարմար, տաք և անձրևներից

պաշտպանող իշխաններով: Բրիգադիրը կոլտնտեսականների հետ միասին ընտրում է տեղը և իր հայեցողությամբ և կառուցում իշխանը:

Իշխան կազմակերպելու համար կարող են ոգտագործվել հատուկ փոքր վագոններ, կոլտնտեսություն այն շենքերը, վորոնք հեռու չեն բրիգադի աշխատանքի վայրից: Հաճախ բրիգադներն ստիպված են նոր շենքեր կառուցելու: Այդ շենքերի կառուցման համար անհրաժեշտ է լինիլին ոգտագործել տեղական շինարարական նյութերը, ինչպիսին են անտառանյութերը, քարերը, հարդը և այլն: Սովորաբար աշխանը այս նյութերի պակասը չի նկատվում: Միայն պետք է նպատակահարմար ոգտագործել այն: Իշխանի կազմակերպումը ժամանակին պետք է սկսել: Ձի կարելի այս գործը հետաձգել մինչև աշխատանքն սկսելը: Այս դեպքում իշխանը շտապով, մի կերպ կառուցվում է և բոլորովին անպետք է դուրս գալիս աշխատանքին հարատև ոգտագործման համար: Ավելի լավ է հատկապես մեկ-յերկու որ վատնել, բայց իշխանը կառուցել հարմար և ամուր:

Իշխանի կառուցումը պետք է նախատեսվի ագրոսլան-կարգադրով և կառուցվի վոչ ուշ՝ քան դաշտային աշխատանքներն սկսելուց մի շաբաթ առաջ:

Կոլտնտեսություն վարչությունը պարտավոր է բրիգադիրի միջոցով իշխանի կառուցումն ապահովել անհրաժեշտ սարքավորումներով—ամանեղենով, նստարաններով, լապտերներով, մեքենաներով, վառելանյութով և ուրիշ անհրաժեշտ պարագաներով:

Իշխան կազմակերպելիս շատ կարևոր նշանակություն ունի տեղի ճիշտ ընտրությունը, վորպեսզի դուր տեղ գնալ-գալու համար ժամանակ չվատնվի: Ավելի լավ է իշխանը կառուցել 4 հարյուր հեկտարանոց վանդակների միացման կետում կամ այն հողամասի կենտրոնում, վորը հատկացված է աշխանացան բույսերի ցանքսի համար:

Բրիգադի ամեն մի անդամ պետք է ապահովված լինի հասարակական սննդով:

Հասարակական սննդի համար անհրաժեշտ մթերքները բերում են հենց իրենք, կոլտնտեսականները: Գործնականում սակայն մթերքների հավաքումը հանդիսանում է ամենաբարդ և դժվար գործ: Կոլտնտեսականները դժկամակությամբ են ընտրում մթերքները, առաջին հերթին բերում են ամենաեթան և սակավարժեք մթերքները: Հետևանքն այն է լինում, վոր քիչ-շատ տանելի հասարակական սննդի կազմակերպումը միանգամայն անհնար է դառնում:

Կոլտնտեսականների վատ վերաբերմունքի հիմնական պատճառը դեպի հասարակական սնունդը—դա այն է, վոր հավաքված մթերքները դիմադրկվում են վարչությունների կողմից, և վորոնք իրենց հայեցողությամբ են բաժանում մթերքները բրիգադներին միջև, Հաճախ այնպես է

լինում, վոր այն բրիգադը, վորն ընդունակ է կազմակերպելու ամենաարժեքավոր մթերքների հավաքումը—ձու, յուղ, խոզի յուղ, կաթ և այլն, միայն այս մթերքների մի մասն է ոգտագործում, իսկ մնացած մասը բաժանվում է մնացած բրիգադներին միջև:

Միանգամայն պարզ է, վոր հասարակական սնունդն այսպես կազմակերպվելիս, հազիվ թե գտնվի մի կոլտնտեսական, վոր համաձայն լինի իր հանձնած մթերքների փոխարեն ստանալ ավելի վատ հասարակական սնունդ:

Այս պրակտիկային վճռականապես պետք է վերջ տրվի և ավելին՝ առանձին աշխատող կոլտնտեսականների ամեն մի խումբը բոլորովին անկախ պետք է հավաքի հասարակական սննդի համար անհրաժեշտ մթերքները և ոգտագործել նրանց բացառապես իր սննդի համար: Հասարակական սնունդն այս կերպ կազմակերպելու դեպքում, ամեն մի կոլտնտեսական ուրախությամբ է բերում թե հավը, թե միսը թե հավիկիթը և թե ուրիշ արժեքավոր մթերքները:

Սակայն կոլտնտեսություն վարչությունն էլ ձեռնպահ չպիտի մնա հասարակական սնունդ կազմակերպելու գործում: Առավելագույն չափով պետք է լավացնել կոլտնտեսականների սնունդը: Այս նպատակով վարչությունը պետք է ապահովի բրիգադին այնպիսի պակասորդ կով մթերքներով, ինչպիսին են շաքարը, թեյը, ձուկը—կամ այնպիսի մթերքներով, վորոնցից չունեն կոլտնտեսականները—կարտոֆիլը, բանջարեղեն, կաթ, ձու և այլն:

Սպառողական կոոպերացիան նույնպես պետք է վերակառուցի իր աշխատանքը կոլտնտեսականներին պակասորդ ապրանքներ մատակարարելու գործում: Միախոտը, գլանակը կանոնավոր կերպով պետք է ուղարկվին աշխատող բրիգադներին:

Կոլտնտեսականների կարիքներին ուշադրությամբ վերաբերվելը մեկն է այն կարևորագույն պայմաններից, վորոնք ապահովում են բրիգադի կանոնավոր աշխատանքը: Այս բանը լավ պետք է յուրացնի կոլտնտեսություն ամբողջ ղեկավար կազմը:

Հասարակական սնունդ կազմակերպելու հետ միասին, պետք է կանոնավոր հիմքերի վրա դնել նաև կոլտնտեսականների կուլտուրական կարիքներին սպասարկելու գործը:

Վերջին տարիներում կոլտնտեսականը կուլտուրապես անհամեմատ ավելի յե բարձրացել: Յերկար ժամանակ գյուղից, քաղաքական և հասարակական կյանքից, թերթից և գրքից կտրվելը շատ վատ է ազդում կոլտնտեսականների վրա և հաճախ պատճառ է դառնում, վոր նրանք գյուղում մնան:

Այս հարցը դժվար չէ լուծել, բավական է միայն կազմակերպել բրիգադներին թերթեր և գրքեր կանոնավորապես ուղարկելու գործը:

Սակայն այս գործին ել պետք է լուրջ մոտենալ: Թերթեր և գլըր քեր հայթայթել դեռ բոլորը չէ: Անհրաժեշտ է բրիգադում կազմակերպել ընթերցում, անցկացնել դրույցներ, կազմակերպել զվարճալի ժամեր: Իսկ աշխատանքի այս մասը սովորաբար ամենանեղ տեղն է հանդիսանում:

Կուլտուրական սպասարկումը պետք է դիսպոզիվի կուսակցական և կոմյունիստական ըջիջների կողմից: Նրանք պետք է ոգնեն կուլտ-աշխատողին կուլտուրական աշխատանքը ծավալելու գործում, պետք է ապահովեն բրիգադին թերթով, անցկացնեն բացատրական աշխատանք և ընթերցում: Շատ պարզ է, վոր մի մարդ չի կարող վողջ բրիգադին սպասարկել: Հաճախ այս սխտեմով կազմակերպված աշխատանքը դուր է անցնում և արդարացի կերպով դժգոհություն է առաջացնում կուլտուրականների միջև: Յուրաքանչյուր բրիգադում պետք է ստեղծել մի քանի մարդուց բաղկացած ակտիվ, վորի վրա և պետք է հենվել: Իրենք, կուլտուրականները կարող են կազմակերպել ընթերցումը, բրիգադային դաշտային թերթը, կատարել բացատրական աշխատանք: Անհրաժեշտ է սերտ կապ ստեղծել բրիգադների հետ և լավ դեկավարել բրիգադային ակտիվի աշխատանքը: Սա լիովին բավարարում է կուլտուրականներին և իրապես լուծում է բրիգադի կուլտուրական սպասարկման խնդիրը:

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՆՈՒ ՅԵ ԲՐԻԳԱԴԻՐԸ

Դաշտում բրիգադի աշխատանքները ղեկավարում է բրիգադիրը: Նա պատասխանատու յե աշխատանքների հաջող կատարման համար: Միայն այս պայմաններով հնարավոր է ապահովել հանձնարարված առաջադրանքի ճիշտ իրագործումը:

Բայց իսկապես այդ այդպես է: Արդյոք բրիգադիրը հանդիսանում է արտադրության միակ և պատասխանատու կազմակերպիչը և ղեկավարողը:

Այս հարցի պարզ և վորոշ պատասխանը կարելի յե տալ մի շարք փաստերով, վորոնք տեղի յեն ունեցել կուլտուրականություններում գարնանացանի կամպանիային:

Կրպոտկին ռայոնի «Վոյկովի անվան» կուլտուրականության մեջ բրիգադիրը դուրս է արվել ցանքսի ամենայնոուն ժամանակ: Ստավրոպոլ ռայոնի 6-րդ Չոնկարյան դիվիզիայի անվան կուլտուրականության մեջ աշխատանքի ժամանակ դուրս արեցին բրիգադիրին: «Կարմիր Բուռլակ» կուլտուրականության մեջ (Բլազոտարենսկու ռայոնում) կուլտուրականության վարչության վորոշմամբ, դուրս արվեց լավագույն բրիգադիրը նրա համար, վոր նա դիմադրում էր վարչության կարգադրու-

թյանը՝ վերցնելու բրիգադից կուլտուրականներին, և լծկանը և տեղափոխել նրանց ուրիշ աշխատանքի համար:

Միլիցիայի թաղամասային տեսուչը, Դուբովի կուլտուրականության № 5 բրիգադին հրամայեց բրիգադի հողամասից առանձնացնել 10 հեկտար՝ Դուբովի գյուղական կոոպերատիվի համար ցանքս կատարելու նպատակով:

Ստավրոպոլի ռայոնի Տեմիժենկ գյուղխորհրդի անդամ Իգնատենկոն առանց բրիգադիրի դիտություն, «Կարմիր մարդիկ» կուլտուրականության բրիգադներին մեկին տեղափոխեց մի ուրիշ տեղ աշխատելու:

Պրիկոմսկի ռայոնի «Փարիզյան կոմունա» կուլտուրականության տեսուական մասի վարիչն առանց բրիգադի դիտության, աշխատանքի ամենայնոուն ժամանակ յուրաքանչյուր բրիգադից վերցրեց մի-մի դույզ ձի կարտոֆիլ տեղափոխելու համար:

Մանավանդ բորոշ արինակ կարող է ծառայել Պավլովի ռայոնի «Պրոգրես» կուլտուրականությունը:

	Ուրիշ տեղ աշխատանքներում համար բրիգադից ուժեր դուրս բերելու քանակը		
	1 անգամ	2 անգամ	3 անգամ
Բրիգադ № 1 . . .	8	4	—
» № 2 . . .	2	—	—
» № 3 . . .	—	—	—
» № 4 . . .	7	—	—
Ընդամենը	17	4	—

Այսպիսով, բրիգադներին 21 անգամ ուժեր են դուրս բերված, մոտ 101 կուլտուրական: Յեվ այն ել գարնանացանի 22 որվա ընթացքում: Վերոհիշյալ փաստերը վկայում են, վոր բրիգադիրը հանդիսանում է վոր ալել, վոչ պակաս, քան կուլտուրականության վարչության կամակատարը և վոչ մի պատասխանատվություն չի կրում իր բրիգադի դրություն և աշխատանքի համար: Գարնանացանի կամպանիային, բրիգադիրներն ամեն անգամ հրաժարվում եյին առանց վարչության ցուցմունքին բրիգադին կարգադրություններ տալուց, այս դեպքում աչքաթող անելով ժամկետերը, խառնաշփոթություն ստեղծելով աշխատանքի մեջ և այլն: Մերկ վարչարարության, բրիգադիրներին դիտադրված է այնպիսի բրիգադիրների կադր, վորոնք աշխատանքի ժամանակ հանդիսացել են իրենց բրիգադի իսկական կազմակերպիչները և ղեկավարները: Այս տեսակետից իբրև ցայտուն օրինակ կարող է ծառայել Տիմաշևի ռայոնի Ստալինի անվան կուլտուրականության բրիգադը, բրիգադիր ընկ. Պոնոմարենկոյի գլխավորությամբ: Բրիգադի ճիշտ

կազմակերպված աշխատանքը, առանց վարչության խնամակալության, բրիգադի բոլոր աշխատանքների պատասխանատվությունը բրիգադի-րի վրա թողնելն այն արդյունքն ունեցավ, վոր այս բրիգադը ամենա-որինակելին հանդիսացավ վոչ միայն Տիմաշևի ռայոնում, այլ և ամ-բողջ յերկրամասում: Աշնանացանի կամպանիային բրիգադի-րը պար-տավոր և իր բրիգադի արտադրության գլուխը կանգնելու, կատարվող աշխատանքների կազմակերպիչը և ուժեղ ղեկավարը դառնալու: Միայն այս պայմաններում և վոր բրիգադի-րը կարող և արտադրական բարձր ցուցանիշներ տալ ցանքսի ժամանակ:

Բրիգադի-րն ամուր պետք և հենվի Կենտկոմի և կառավարու-թյան վորոշման վրա և վճռական հակահարված տա այն ամեն տեսակի վարչական փորձերին, վորոնք գրկում են նրան բրիգադը ղեկավարե-լու իրավունքից: «Բրիգադի-րը նշանակվում և կոլտնտեսության վար-չության կողմից՝ վոչ պակաս, քան 1 տարի ժամանակով: Ժամանակից առաջ բրիգադի-րին հանելն ամեն մի առանձին դեպքում՝ թույլ և տր-վում միայն ռայկոլտնտմիության և ռայհոլքաժնի հաստատությամբ»:
(Համկոմկուսի (ք) Կենտկոմի վորոշումից՝ կոլտնտեսային կադրերի ղե-կավարությունն ամրացնելու մասին):

Այս վորոշման վրա հիմնվելով, բրիգադի-րը կարող և համառորեն պաշտպանել առաջադրանքին համապատասխան արտադրությունն ան-կախ կերպով ղեկավարելու իր իրավունքը, առանց վախենալու, վոր իրեն աշխատանքից կարող են հանել՝ բրիգադի արտադրական շահե-րին հակասող վարչության կարգադրությանը չհնազանդվելու համար:

Մյուս կողմից, խՍՀՄ Կենտգործկոմի և Ժողկոմխորհի «ձիերի զարգացման և պահպանման մասին» կայացրած վորոշման մեջ պարզ կերպով շեշտված և բրիգադի-րի իրավունքը՝ բրիգադին քաջող ուժ ամ-րացնելու գործը տնորենելու վերաբերյալ. «Բացի բրիգադի-րից, արդեն վորեւ մեկին կարգադրություն անել բրիգադին ամրացված ձիերի վրա»:

Այս յերկու կարևորագույն վորոշումները լիովին պետք և ոգուա-գործվեն, վորպիսզի ամրանա բրիգադի-րի ղեկավարող դերը:

Բրիգադի-րն և ղեկավարում բրիգադի աշխատանքները, հենվելով վարչության տված աշնանացանի և աշնանային աշխատանքների վե-րաբերյալ արտադրական առաջադրանքի և բրիգադի-րի կազմած աղրո-պլան-կարգադրի վրա:

Սրան համապատասխան, բրիգադի-րն ինքուրույն կերպով և կա-ռուցում իր աշխատանքը, կազմակերպում և խմբեր, դասավորում և ուժերը, ստուգում և աշխատանքը և հաշվի յե առնում կոլտնտեսական-ների աշխուրները:

Առանց վարչության վորոշման, բրիգադի-րն իրավունք ունի ինք-նուրույն կերպով, ագրոպլան-կարգադրով նախատեսված աշխուրների

10 տոկոսի սահմաններում ավելացնելու այն կոլտնտեսականների աշ-խուրները, վորոնք տվել են աշխատանքի բարձր ցուցիչներ, և իջեցնե-լու աշխուրները՝ հետ մնալու, վատ վորակի, լծկանին և ինվենտարին անփուլթ վերաբերվելու, նյութերն ապարդյուն կերպով ծախսելու հա-մար: Այս իրավունքը գործնական խոշոր նշանակություն ունի, հնա-րավորություն տալով բրիգադի-րին ճիշտ իրագործելու կոլտնտեսա-կաններին ղեկավարելու գործը, խրախուսելու ջանասերներին և պատ-ժելու ծուլերին:

Բրիգադի աշխատանքների ընդհանուր ղեկավարությունն իրա-գործվում և կամ վարչության և կամ նրա անդամներից մեկի կողմից:

Ղեկավարությունը կազմակերպելու հիմնական և կարևորագույն կանոն—դա բրիգադի-րի կամ կոլտնտեսային վարչության անմիջական մասնակցությունն և աշխատանքներին: Դրսից, միայն հրամանների մի-ջոցով կարգադրելու պրակտիկան վոչ մի ոգուտ չի տալիս: Աշխատան-քը միայն այն դեպքում կարող և ճիշտ կազմակերպվել, յերբ բրիգա-դի-րը կամ վարչության անդամն անձամբ ստուգի աշխատանքի ընթա-ցը հենց տեղում, յերբ հայտաբերված թերությունները տեղն ու տեղ ուղղվեն: Կենդանի ղեկավարությունը, ղեկավարող կազմի մշտական կապը կոլտնտեսականների հետ բարձրացնում և ղեկավարության հե-ղինակությունը կոլտնտեսականների աչքում և նպաստավոր պայման-ներ և ստեղծում աշխատանքի արտադրողականությունը և վորակը բարձրացնելու համար: Յերկրամասի լավագույն բրիգադի-ր ընկ. Պո-նոմարենկոյի խոսքերով (Տիմաշևի ռայոնի Ստալինի անվան կոլտն-տեսություն), իր բրիգադի բարձր ցուցիչների գաղտնիքը կայանում և նրանում, վոր ղեկավարությունը ճիշտ և կազմակերպված, բրիգադի-րը մշտական աշխատանքի վայրն և գտնվում, լավ կապ և ստեղծված բրի-գադի և վարչության մեջ և լավ հիմքերի վրա յե տրված մասսայական աշխատանքը: Բոլոր կոլտնտեսությունները լայնորեն պետք և ոգ-տագործեն այս որինակը և նոր, փորձված բրիգադի-րներ պատրաստեն բրիգադի-ր ընկ. Պոնոմարենկոյի նման:

ԳՈՐԾԱՎԱՐՁԸ ԿՈՆՏԵՍԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

Այժմ կարիք չկա խոսելու, թե ինչ առավելություններ և նշանա-կություն ունի գործավարձը կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրացման գործում: Սա բավականաչափ համոզեցու-ցիչ կերպով ապացուցված և՛ վերջին յերկու տարիների ընթացքում կոլտնտեսություններում գործավարձը կիրառելու միջոցով:

Կատենք միայն, վոր աշխատանքի գործավարձային կազմակեր-պումը հետադաշում կատարելագործելու շնորհիվ, կոլտնտեսությունները նորանոր նվաճումներ ձեռք կրեն աշխատանքի արտադրողականու-

թյունը և վորակը բարձրացնելու գործում: Կոլտնտեսականների այժմ-
վա արտադրանքը մի տարի առաջ անհնարին և աներագործելի յեր
համարվում:

Այս տարի գարնանացանի պրակտիկան արտադրողականության
այնպիսի բացառիկ արդյունքներ է տվել, վորոնք ծածկում են անց-
յալ տարում կոլտնտեսությունների ձեռք բերած լավագույն նվաճում-
ները: Այսպես, 1931 թվին ցանքսի ամենահարվածային արտադրանքը
համարվում էր, միջին վարը 2 կորպուսանի գութանով, 1,5 հեկտար,
տափանուվը մի հեկտորով—2,5 հեկտար, ցանքսը 12 շարքանի ցանիչով
—5,5 հեկտար:

Այս տարի գարնանացանի ժամանակ կոլտնտեսությունների մեծ
մասում այսպիսի նորմերը համարվում էին սովորական, իսկ հարվա-
ծային խմբերի համար այդ նորմերը զգալիորեն բարձրանում են: Այս-
պես, որինակ, Մեչոտինսկի ռայոնի Վոյկովի անվան կոլտնտեսության
մեջ, աշխատանքի լավ վորակով հանդերձ, ամբողջ գարնանացանի ըն-
թացքում մի որովա մեջ ստացվել է հետևյալ արտադրողականության՝
հեկտարներով:

	Կոլտնտեսության մեջ ընդունված նորմը	Սովորական ար- տադրանքը	Հարվածային խմ- բի արտադրանք
4 ձիով բուկկերի հերկը	1,5	1,6	2 —2,25
2 հեկտորով տափանում	2,5	3 —3,5	4 —4,5
Վարը 12 շարքանի ցա- նիչով	4,5	4,5—6	6,5—7

Բերված որինակից յերևում է, վոր Վոյկովի անվան կոլտնտե-
սությունը ձեռք բերեց բացառիկ բարձր արտադրողականություն: Սա-
կայն նա մենակ չէ. մեր յերկրամասում հարյուրավոր կոլտնտեսություն-
ներ գործավարձը ճիշտ կազմակերպելու շնորհիվ, նույն արդյունքներ
են ձեռք բերել: Այսպես, որինակ. Արմավրի ռայոնի «Ագրոմիխիմում»
կոլտնտեսությունը տվեց հերկի ռեկորդային արտադրանք, յերկխոփա-
նի գութանով որական հերկելով 3,25 հեկտար:

Բերված որինակները մեզ իրավունք են տալիս ասելու, վոր գոր-
ծավարձի հետագա ամրացումը և կատարելագործումն ավելի ևս կբարձ-
րացնի աշխատանքի արտադրողականությունը:

Կոլտնտեսային սխտեմի՝ աշխանացանի կամպանիայի հիմնական
խնդիրն է—ճիշտ կազմակերպել գործավարձը անխտիր բոլոր կոլտնտե-
սություններում, առաջ քաշելով ևս մի քանի հարյուր կոլտնտեսություններ
այնպիսի ռեկորդային արտադրանքով, վորը միանգամայն գերազանցի
ընթացիկ տարվա գարնանացանի ամենաբարձր արտադրանքը:

Աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումը հնարավորու-
թյուն է տալիս կոլտնտեսություններին ավելի հաջողությամբ կատա-
րելու աշխանացանի խնդիրները: Բերենք պարզ հաշիվ. 10 հեկտարի
համար վարի արտադրողականության բարձրացումը, այս ինքն յերկխո-
փանի գութանով վոչ թե մեկ, այլ 1,1 հեկտարի վարը, մի որում կըր-
ճատում է մի որովա համար պահանջվող ձիերի քանակը 6 հազարով
կամ հնարավորություն է տալիս աշխանացանի աշխատանքն ավարտե-
լու 30 որովա փոխարեն 26—27 որում:

Թե ինչ նշանակություն ունի լծկան ուժի խնայողությունը կամ
ցանքսի ժամկետի կրճատումը, դա պարզ է յուրաքանչյուր կոլտնտե-
սականին: Արտադրողականությունը բարձրացնելով և ժամկետները կըր-
ճատելով կարելի յե տասնյակ հազարավոր ցենտներ ավելի շատ
հացահատիկ ստանալ:

Ահա թե ինչու կոլտնտեսականներն ամեն կերպ պիտի աշխատեն
բարձրացնել արտադրողականությունը, ճիշտ կազմակերպել գործավարձը:
Ինչպես պետք է կազմակերպել գործավարձը: Նախ և առաջ պետք
է վորոշել, թե գործավարձի վոր ձևն է ամենից լավը կոլտնտեսու-
թյան մեջ կիրառելու համար:

Կոլտնտեսության մեջ ներկայումս ընդունված են հե-
տևյալ ձևերը—խմբակային, մանր-խմբակային և անհատական
գործավարձը:

Յեթե կոլտնտեսությունները լավ են իմանում այս բոլոր ձևերը,
ապա նրանք անխուսափելիորեն կգան այն յեղրակացության, վոր
կոլեկտիվ խոշոր տնտեսության պայմաններում գոյություն ունի միայն
խմբակային գործավարձ, հաշվի առնելով յուրաքանչյուր կոլտնտեսա-
կանի կատարած աշխատանքի քանակը և վորակը:

Յեվ իսկապես, միթե կարելի յե բրիգադում այնպես կազմակեր-
պել աշխատանքը, վոր ամեն մի կոլտնտեսականին անհատապես առա-
ջադրանք տրվի, աշխատանքի համար առանձին հողամաս հատկացվի:
Չհարկե, չի կարելի: Աշխատանքն այս ձևով կազմակերպելու պատճա-
ռով, բրիգադիրն ստիպված կլինի 300—400 հեկտարանոց ցանքատա-
ռում կոլտնտեսությունը բաժանելու 20—30 դանադան հողամասերի: Այս դեպ-
քում աշխատանքի վորակը չափազանց կիջներ: Մյուս կողմից, աշխա-
տանքը մանր կամ խոշոր խմբակային ձևով կազմակերպելիս, կարե՞լի
յե արդյոք հրաժարվել յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի կատարած աշ-
խատանքը հաշվառելուց: Իհարկե, սա նույնպես չի կարելի: Յեթե վորջ
խառանքը աշխատանքը հաշվի առնվել այնպես, վոր կատարված աշ-
խատանքը հավասարապես բաժանվել բոլոր մասնակցողների միջև, այդ
դեպքում կստեղծվել հավասարեցում, աշխատանքի գիմագրկություն,
վորոնք գործավարձի ամենավոխերմ թշնամիներն են:

Հետևաբար, կոլտնտեսություններում պետք է կերտել խմբակային գործավարձը, հաշվի առնելով միաժամանակ յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքի քանակը և վորակը:

Ուշուր, միջակ կամ մանր խմբակ կազմակերպելու հարցը լուծելիս, կոլտնտեսությունը անպայման նկատի պիտի առնի տեղական պայմանները: Մի դեպքում լավագույն արտադրողականությունն է բարձր վորակ տալիս և յերկու դեպքում ունեցող խմբակը, իսկ մի այլ դեպքում—յերեք դեպքում ունեցող խմբակը: Պետք է խուսափել չափազանց մեծ խմբեր կազմակերպելուց, վորովհետև նրանք աշխատանքում ձկուռն չեն լինում: Այսպիսի խմբերում շատ դժվար է լինում հաշվի առնել առանձին կոլտնտեսականների աշխատանքը:

Հետո պետք է լուծել այն հարցը, թե ինչպիսի խմբեր են ամենապատշաճ հարմարը՝ աշխատանքների ժամանակ—մասնագիտացած խմբեր, միայն մի տեսակ աշխատանք կատարող խմբեր, որինակ, հերկողների, ցանոդների—թե՛ կոմբինացված խմբեր, վորոնք միաժամանակ կատարում են յերկու կամ ավելի զանազան աշխատանքներ, որինակ, հերկող և տափանոդ խմբակ, հերկող, տափանոդ և ցանող խմբակ:

Աշխատանքի գաշտային աշխատանքների ժամանակ, ամենից ավելի լավ է կազմակերպել մասնագիտացած խմբեր, թույլ տալով կոմբինացված խմբերի վարի և տափանման վերաբերմամբ: Վորովհետև ազդեցիկ խմբում պարտադիր կերպով պահանջում է վարից անմիջապես հետո տափանել հողը:

Աշխատանքի ժամանակ կոմբինացված խմբակը, վորը թե վարում, թե տափանում և թե ցանում է, միանգամայն անպետք է, վորովհետև վարի և ցանքսի միջև յեղած ժամանակը յերկար է:

Գործավարձը ճիշտ կազմակերպելու յերկրորդ պայմանը արտադրանքի նորմն է: Առանց արտադրանքի նորմի գործավարձ չի կարող լինել:

Չնայած դրան, մի քանի կոլտնտեսություններում դեռ մինչև հիմա յիև շարունակում են կարծել, վոր գործավարձի դեպքում արտադրական նորմը պարտադիր չէ—կարևորը, այս կոլտնտեսությունների կարծիքով, դա այն է, վոր աշխորերի հաշվառումը կատարվի արտադրանքին համապատասխան: Այսպես, որինակ, 6-րդ Չանգարյան դիվիզիայի անվան կոլտնտեսության մեջ ամբողջ գարնանացանի կամպանիան անցավ աշխատանքների հետևյալ կարգով, կոլխոզինին աշխատում է, իսկ այնուհետև աշխատանքը վերջանալուց հետո, անկախ նրանից՝ թե նա ինչքան է աշխատել—0,5 հեկտար, մեկ, թե 1,5 հեկտար՝ ընդունված գնահատման համաձայն նրա վրա աշխորեր են հաշվում:

Այս պրակտիկան չափազանց վնասակար է: Այսպիսի կարգը զերկում է կոլտնտեսություն արտադրությունը ճիշտ կազմակերպելու հնարավորությունը: Յեթե, յինթադրենք, վոր կոլտնտեսությունն անհրաժեշտ է դառնում դաշտային աշխատանքներն ավարտել 15 որում յեղնելով մի գութանի համար 1,25 հեկտար արտադրանքից, ապա ինքնահոս արտադրություն ունենալու դեպքում—աշխատի, ինչքան կարող է, այս ժամկետը կարելի յե շատ յերկարացնել: Մյուս կողմից, այսպիսի կարգն ուժեղ հարված է հասցնում բարեխիղճ կոլտնտեսականներին: Կոլտնտեսականներից մեկն աշխատում է առավոտից մինչև դիշեր, և ահագին աշխատանք կատարելով՝ նույնքան է ստանում, ինչքան այն կոլտնտեսականը, վորն անբարեխիղճորեն է աշխատում:

Ահա թե ինչու կոլտնտեսությունները պետք է դատապարտեն աշխատանքի այսպիսի կարգը: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսություն չարանացանի վողջ կամպանիայի համար պետք է սահմանի արտադրանքի նորմեր:

Արտադրանքի նորմերը սահմանվում են բոլոր աշխատանքների համար. այս դեպքում հիմք պետք է ունենալ լավագույն կոլտնտեսականների կատարած աշխատանքը:

Նորմաները մշակելիս չպետք է սահմանել վերին աստիճանի բարձր նորմաներ, վորոնք սխտեմատիկորեն թերակատարվում են կոլտնտեսականների կողմից: Սա կարող է իջեցնել կոլտնտեսականների՝ դեպի աշխատանքն ունեցած շահագրգռվածությունը:

Մյուս կողմից, չի կարելի սահմանել չափազանց ցածր նորմաներ, վորոնք սխտեմատիկորեն գերակատարվում են կոլտնտեսականների կողմից: Սա իջեցնում է արտադրողականությունը և պատճառ դառնում աշխորերի շտալման:

Արտադրանքի նորմաները մշակում են կոլտնտեսությունները՝ գյուղատնտեսի, լավագույն բրիգադիրների և կոլտնտեսականների մասնակցությամբ: Մշակված նորմաները հաստատվում են վարչության կողմից և բաց են թողնվում իրեն ոժանդակող միջոց՝ բրիգադում ազդեցության կարգադրեր կազմելու համար:

Յուրաքանչյուր բրիգադ իր արտադրական խորհրդակցության մեջ վերամշակում է արտադրանքի նորմերը:

Պարտադիր չէ, վոր բրիգադն առանց առարկության ընդունի վարչության կողմից սահմանված նորմաները: Կարող է այնպես պատահել, վոր հողի յուրահատուկ միճակի, դաշտի ազդեցությամբ լինելու և քաղող ուժի դրություն պատճառով, աշխատանքի պայմանները խիստ տարբերվեն մյուս բրիգադների պայմաններից և կոլտնտեսություն սահմանած նորմաները շատ բարձր կամ շատ ցածր կարող են լինել բրիգադի համար: Այս դեպքում բրիգադի բրիգադի բրիգադի կոլտնտեսականների հետ

միասին պարտավոր ե վերանայելու սահմանված նորմաները, հարմարեցնելու իր բրիգադի աշխատանքի պայմաններին և վարչությանը հաստատել տալու: Կարող ե նաև այնպես պատահել, վոր ուժեղ անձրևներէց հետո աշխատանքի պայմանները զգալիորեն վատանան: Այս դեպքում բրիգադիւրը պարտավոր ե ինքնուրույն կերպով սահմանելու նոր նորմ՝ այն հաշվով, վոր կոտնտեսականները կարողանան կատարել:

Վերջապես, կարող ե պատահել, վոր մի բրիգադում միևնույն աշխատանքի համար տարբեր նորմեր սահմանված լինեն: Որինակի համար, մի հողամասուէ, վորն ավելի աղտոտ ե, արտադրանքի նորմաները կարող են ավելի ցածր լինել՝ քան մի այլ, ավելի մաքուր հողամասում:

Արտադրանքի նորմաներ սահմանելիս, չպիտի աշխատել միատեսակ նորմաներ ունենալու: Այս բանը բացի վնասից, վոչ մի ոգուտ չի տալիս արտադրությանը: Բրիգադիւրն ավելի մեծ չափով պետք ե հայտնաբերի իր նախաձեռնությունը և նորմաներն ինքնուրույն կերպով կանոնավորելու հնարավորությունը, վորպէսզի աշխուրբը զուր չչռայլվին, դրա համար ամեն մի բրիգադ պետք ե սահմանի աշխուրբի քանակը՝ աշխատանքի ամբողջ սեզոնի համար, իսկ բրիգադիւրին իրավունք ե արվում բարձրացնելու աշխուրբի ընդհանուր թիվը, վոչ ավել քան 10 տոկոսից՝ այն բոլոր աշխուրբի, վորը նախագծված ե ագրոպլանկ-կարգավորով. այնուհետեւ բրիգադիւրը պարտավոր ե բացատրություն տալու վարչությանը՝ աշխուրբի թիվն ավելացնելու համար:

Գարնանային դաշտային աշխատանքների փորձի հիման վրա աշնանային աշխատանքների համար կարելի յե առաջարկել հետևյալ նորմաները.

Աւանաւար՝ գարնանացան կամ աւանաւացան բույսերի համար				
Կակուղ հողերի վարը	1,6-ից	մինչև 2,25	հեկտ.	
Միջին » »	1,1-ից	» 2	հեկտ.	
Կարծր » »	0,6-ից	» 1,5	հեկտ.	
Բազմախոտանի »	2 -ից	» 3	հեկտ.	
Տափանումը 1 հետքով				
2 ողականի տափանով	5,6-ից	» 6,5	հեկտ.	
Յանքսը տաս շարքանի				
ցանիչով	5 -ից	» 5,5	հեկտ.	
Յանքսը 12 շարքանի				
ցանիչով	6 -ից	» 6,5	հեկտ.	

Բերված նորմաներ մոտավոր են և նրանց փոփոխությունը կախում ունի վարի խորությունից, գործիքի մեծությունից (խոփերի քանակը, ընդգրկող լայնությունը), մեքենայից, լծկանի տեսակից (ձի կամ

յեղ), հասակավոր լծկանի թվից, ինչպես նաև նրա դրությունից: Կողմ-նորոշվելով այս նորմերի վրա, կոտնտեսությունն ինքը պետք ե սահմանի նորմերը յուրաքանչյուր տեսակի աշխատանքի համար, հենվելով աշնանացանի փորձի և տեղական պայմանների վրա:

Բրիգադային արտադրական խորհրդակցության կողմից սահմանված և ընդունված նորմաները պարտադիր են բրիգադի յուրաքանչյուր կոտնտեսականի համար: Այս նորմաների համաձայն, ագրոպլան-կարգավորում վորոշվում ե աշխատանքի ժամկետը. այս նորմաները աշխատանքների գնահատման համար իբրև հիմք են ծառայում:

Աշխատանքները գնահատվում են աշխուրբով, գնահատումը կախում ունի արտադրանքի դժվարությունից և այն վորակից, վորը պահանջվում ե աշխատանքի կատարման համար:

Կոտնտեսներոնի վորոշման համաձայն, աշխատանքները գնահատվում են ըստ արտադրած մթերքների (հացահատիկի ցենտներից կամ տոններից): Այնտեղ, ուր հնարավոր չե մթերքների արտադրության միավորը վերցնել, վերցնում են մի ուրիշ միավոր—հեկտար, կիլոմետր, հատ և այլն:

Պարզ ե, վոր աշնանացանի կամպանիային աշխատանքները գնահատվելու յին ըստ վարած, տափանած և ցանած հեկտարների, և միայն հացահատիկի կրելն ե գնահատվելու ցենտներով կամ կրելու հեռավորությամբ:

Աշխատանքի գնահատումը վորոշող մի այլ մոմենտ հանդիսանում ե կատարվող աշխատանքի դժվարությունը: Որինակի համար, գութանավարի աշխատանքն ավելի ծանր ե, քան կառապանինը և նա ավելի բարձր պետք ե գնահատվի: Բացի դրանից, մի շարք աշխատանքներ գնահատելիս, ուշադրության ե առնվում աշխատողի վորակավորումը, վորը հատուկ աշխատանք ե կատարում, որինակի համար, արակտորիստի, դարբնի, մեխանիկի աշխատանքը, վոր հատուկ գիտություն ե պահանջում և դրա համար ավելի բարձր ե գնահատվում:

Կոտնտեսներոնի վարչությունը աշխատանքների ծանրության և վորակավորման համապատասխան այնպիսի խմբավորում ե սահմանել, վորը վերաբերում ե յուրաքանչյուր խմբին. միաժամանակ և վորոշել և աշխատանքների գնահատումը:

1. Խումբ—թեթև աշխատանք—գնահատվում ե 0,5 աշխուր:
- 2-րդ խումբ—միջին աշխատանք—գնահատվում ե 0,75 աշխուր:
- 3-րդ խումբ—ծանր և պարզ աշխատանք, վորը հատուկ փորձ չի պահանջում—գնահատվում ե 1 աշխուր:
- 4-րդ խումբ—ծանր աշխատանք, վորը պահանջում ե հատուկ փորձառություն—1,25 աշխուր:
- 5-րդ խումբ—վորակյալ աշխատանք—1,50 աշխուր:

կոլտնտեսութեան մեջ բոլոր աշխատանքները բաժանվում են այս խմբերի միջև ֆերկրկոլտնտնութեան վորոշման համաձայն, ըստ վորում աշխատանքները աշխուրեբով դնահատվում են համաձայն նրան, թե վոր խմբին ե պատկանում այս կամ այն աշխատանքը:

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսական ստանում ե այնքան աշխուր, ինչ քան վոր նա աշխատանք ե կատարել. յեթե կոլտնտեսականը բարեխիղճ ե աշխատել ե շատ արտադրել, ապա նա ավելի շատ աշխուր ե ստանում, իսկ յեթե նա վատ ե աշխատել, ապա նա քիչ աշխուր պետք ե ստանա: Սհա սա յե գործավարձի եյուլթյունը:

Սակայն այս կանոնը սահմանվում ե այն բոլոր կոլտնտեսականների վերաբերմամբ, վորոնք թեև շատ կամ քիչ աշխուր են վաստակել, բայց ե այնպես կատարել են արտադրանքի նորման ե աշխատանքի վորակը:

Իսկ այն կոլտնտեսականները, վորոնք չեն կատարել նորման ե վատ վորակ են տվել, այդպիսիների աշխուրերն ուրիշ կերպ են հաշվվում: Նայած թե ինչքան ե կատարված նորման ե ինչքան ե իջեցված վորակը, ըստ այնմ ել բրիգադիրը պակասեցնում ե կոլտնտեսականի աշխուրերի թիվը: Յեթե, յինթադրենք, վոր կոլտնտեսականը պարտավոր եր 10 որում 15 հեկտար վարելու, իսկ նա այդ ժամանակամիջոցում վարել ե միայն 12 հեկտար, այսինքն նորման թերակատարել ե 25 տոկոսով, ապա այդ դեպքում բրիգադիրը պետք ե իջեցնի նրա աշխուրերի թիվը վոր պակաս, քան 25 տոկոսով:

Արտադրանքի նորմերը թերակատարելու, աշխատանքները ժամակետին չկատարելու, վատ վորակի, ինվենտարը փչացնելու ե կոտորելու համար աշխուրերի իջեցումը կատարվում ե բրիգադիրի կողմից: Ընդհակառակն, բրիգադիրն ավելացնում ե այն կոլտնտեսականների աշխուրերի թիվը, վորոնք աշխատանքները ժամկետից առաջ են կատարել:

Լավ աշխատանքի համար աշխուրերի ավելացումը ե վատ աշխատանքի համար աշխուրերի պակասեցումը պետք ե ուժեղացնեն աշխատանքային կարգապահությունը, բարձրացնեն արտադրողականությունը ե լավացնեն աշխատանքի վորակը: Բրիգադիրը պետք ե ոգտադործի վարչությունից իրեն տրված իրավունքը, վորպեսզի ամրացնի բրիգադը ե ապահովի հանձնարարված աշխատանքի հաջող կատարումը:

Սակայն իրականութեան մեջ հաճախ այդպես չի լինում: Բրիգադներն ստուգելու ժամանակ պարզվել ե, վոր բրիգադիրների մեծ մասը վողջ գարնանացանի ընթացքում վոր մի անգամ չեն իջեցրել ե չեն ավելացրել կոլտնտեսականների աշխուրերը: Որինակի համար, Բլադոդարենսկի ռայոնի «Կարմիր մայիս» կոլտնտեսութեան 3-րդ բրիգադիրը հետևյալ պատճառաբանությունն ե բերում իր այդպիսի վարմունքի համար. «Ինձ մոտ կոլտնտեսականները բո-

լորն ել լավ ե համերաշխ են աշխատում, յեթե յես սկսեմ իջեցնել կոլտնտեսականների աշխուրերը, ապա նրանք պիտի վերավորվեն ե դա կիջեցնի աշխատանքի արտադրողականությունը»: Բրիգադիրի այսպիսի վերաբերմունքի պատճառով, բրիգադը վոր մի հարվածային չունի, նորմերի վոր մի գերակատարում չկա, ամեն ինչ ընթանում ե հանգիստ, անդորր, ինքնահոսով:

Գործավարձը պետք ե խրախուսի լավ աշխատող կոլտնտեսականին, իսկ դա հնարավոր ե միայն այն դեպքում, յերբ գործավարձի հիմնական պայմանները լիովին կատարվեն: Միայն այն միջոցով կարելի յե արմատացնել գործավարձը, ե աշխատանքի արտադրողականութեան ավելի բարձր ցուցանիշներ ստանալ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ ՅԵՎ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ

Աշխատանքի հաշվառքը գործավարձի անբաժանելի մասն ե հանդիսանում: Առանց աշխատանքի հաշվառման չի կարելի կիրառել գործավարձը: Առանց աշխատանքի հաշվառման անհնար ե նաև աշխատանքի ճիշտ կադմակերպումը: Այնտեղ, ուր հաշվառք չկա, ուր կոլտնտեսականը չի իմանում իր աշխատանքի արդյունքները, հնարավոր չե բարձրացնել աշխատանքի արտադրողականությունը ե լավացնել աշխատանքների վորակը:

Առանց ճիշտ ե սխտեմատիկ հաշվառքի չի կարելի ճիշտ բաշխել յեկամուտները, իսկ յեկամուտների բաշխումը—դա կոլտնտեսութեան համար քաղաքական ե տնտեսական խոշոր նշանակություն ունեցող մի գործողություն ե: Առանց հաշվառքի կոլտնտեսութեան անխուսափելիորեն գնում ե յեկամուտներին ըստ շնչի բաշխելու ճանապարհով, վորն արդեն վաղուց ե, ինչ վճռականապես դատապարտված ե բոլոր կոլտնտեսականների կողմից:

Իբրև որինակ, կարելի յե բերել Տիխոբեցկի ռայոնի կոլտնտեսությունները: Աշխատանքի կանոնավոր հաշվառում չլինելու պատճառով, ռայոնի կոլտնտեսությունների մեծ մասը 1931 թվին յեկամուտները բաժանեց ըստ աշխատունակների ե շնչերի: Ռայոնը հետագայում չկարողացավ ուղղել իր այդ սխալը ե հետևանքն այն յեղավ, վոր հավասարեցման պատճառով, լավագույն կոլտնտեսություններն այնքան հաց ստացան, ինչքան վոր վատ աշխատող կոլտնտեսականները: Այս սխալն իր վատ հետեվանքներն ունեցավ այս տարվա գարնանացանի ժամանակ. ռայոնը մինչև հունիսի 15-ը հողի վահ կատարեց իր ցանքային պլանը, իսկ մինչև հասկավորների բերքահավաքման սկիզբը քաղհանեց քաղհանվան յենթակա տարածութեան միայն կեսը:

Հաշվառքի ճիշտ կազմակերպումը մտերիկացրեց յայտ և յենթարկի կոլտնտեսականներին պլանի կատարման և դերակատարման շուրջը, խրախուսի բարեխիղճ կոլտնտեսականներին և յերևան հանր բոլոր ծուլերին, վորոնք ուրիշի հաշվին են ուղում ապրել:

Ահա թե ինչու կոլտնտեսության վարչությունը բացառիկ ուշադրություն պիտի դարձնի հաշվառքի վրա: Աշխատանքին յերկրամասի վոչ մի կոլտնտեսություն չպիտի մնա առանց ճիշտ և կանոնավոր հաշվառման—ահա սա յե կոլտնտեսային սխտեմի ամենալուրջ խնդիրներից մեկը:

Աշխատանքի հաշվառքը կանոնավոր պետք է լինի: Միայն այս պայմանով հաշվառքը կարող է լավ արդյունքներ տալ:

Ամեն ուր, աշխատանքը վերջանալուց հետո, ստուգման պիտի յենթարկվի յուրաքանչյուր կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքի քանակն ու վորակը: Վոչ պակաս, քան 5 ուրը մի անգամ, պետք է հաշվի առնվեն կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքը և աշխուրբը:

Արտադրանքի ամենորյա հաշվառումը նշանակվում է կարգադրի մեջ: Կարգադրում 5 ուրվա ընթացքում կատարված աշխատանքն աշխուրբի պետք է վերածվի:

Արտադրանքի ամենորյա հաշվառքը կատարում է խմբավարը: Աշխուրբը հաշվում է հաշվավարը՝ բրիգադիրի հսկողությամբ: Իսկ բրիգադիրն ավելացնում է կամ պակասեցնում աշխուրբի թիվը՝ կոլտնտեսականի կատարած աշխատանքին նայած:

Յերբ բրիգադիրն ստուգեց և հաստատեց կարգադրի կատարումը և աշխուրբի թվարկումը, դրանից հետո հաշվարը գրանցում է կոլտնտեսականների վաստակած աշխուրբը նրանց աշխատանքային գրքույկներում: Աշխատանքային գրքույկը պետք է տրվեն ամեն մի կոլտնտեսականի և մշտական գտնվի նրա մոտ, վորպեսզի նա ուղած ժամանակ հնարավորություն ունենա ստուգելու, թե ճիշտ են հաշված իրեն հասանելիք աշխատանքը:

Այս կանոնը, դժբախտաբար, դեռ մինչև այժմ էլ չի գործադրվում մի քանի կոլտնտեսությունների կողմից: Որինակի համար, մայիսի 1-ին յերկրամասի կոլտնտեսություններում, կոլտնտեսականների 8 տոկոսը չեն ստացել աշխուրբույկներ, բացի այդ, աշխուրբույկների 10 տոկոսում աշխուրբը չեն զրանցվել: Պատահում են դեռ այնպիսի կոլտնտեսություններ, վորտեղ կոլտնտեսականները դեռ վոչ մի անգամ իրենց ձեռքում աշխուրբույկներ չեն ունեցել: Որինակ, Կուգուլտին գյուղխորհրդի կոլտնտեսության մեջ (Պետրովսկի ապոն) գրքույկները պահվում են վարչության գրասենյակում: Հաշվապահական ապարատը նրանցում կանոնավորապես գրի յե առնում աշխուրբը, բայց գրքույկները կոլտնտեսականներին չեն տրվում:

Հաշվառքում գոյություն ունեցող թերություններից մեկն էլ այն է, վոր աշխուրբը կանոնավորապես և լիովին չեն գրանցվում աշխուրբույկներում: Հաճախ միայն աշխուրբի քանակն են նշանակվում: Կարգադրի համարը չի ներկայացվում, ցույց չի տրվում, թե ինչ աշխատանքների համար են նշանակված աշխուրբը, իսկ աշխատանքաշխուրբի վորակի մասին՝ վոչ մի դիտողություն: Բացի դրանից, հաճախ չեն նշանակվում աշխուրբի իջեցումը և ավելացումը: Այսպիսի գրանցումը, անկասկած, զանազան թյուրիմացությունների տեղիք է տացում, վորոնց լուծումն յերբեմն պարզապես անհնար է դառնում, վորովիս, վորոնց լուծումն հնարավոր չի լինում իսկույն գտնել այն կարհեռ ամեն ժամանակ հնարավոր չի լինում իսկույն գտնել այն կարգադրը, վորտեղ հաշված են գրքույկում նշանակված աշխուրբը: Կարգադրենքի ապոնի «Կարմիր մայիս» կոլտնտեսության կաթ-Բլազադարենսկի ապոնի «Կարմիր մայիս» կոլտնտեսության կաթ-նապրանքային ֆերմի անասնապահներից մեկի գրքույկում չեն նշանակված 1,5 աշխուրբ, ինչպես նաև կարգադրի համարը և ժամանակը: Անասնապահն ինքն էլ չի հիշում, թե ինչ աշխատանքի համար և յերբ է հաշված իր վրա այդ աշխուրբը: Ֆերմի ղեկավարները նույնպես չկարողացան վորոշել այդ աշխուրբի վորտեղից առաջ գալը: Դժվար չի գուշակել, թե ինչ կարող էր լինել, յեթե անասնապահը մտածեր ստուգել գրանցումը: հավանաբար ամբողջ գրասենյակում փնտռելու համար կկորցներ մի քանի ուր:

Աշխուրբի գրանցումը գրքույկներում պետք է կատարվի լրիվ և համապատասխանի նրանում յեղած սյուշակներին: Միայն այս պայմանով կարելի յե խուսափել սխալներից և զանազան թյուրիմացություններից:

Աշխատանքների կատարվելուց հետո, կարգադրը ներկայացվում է գրասենյակին, վորը փաստորեն կատարված աշխուրբը գրի յե առնում աշխատանքի հաշվառման գրքում: Այս գրքում ամեն մի կոլտնտեսականի համար կա առանձին հաշիվ: Աշխատանքի հաշվառման գրքի գրանցումների համաձայն, կոլտնտեսության վարչությունը մաքրում է կոլտնտեսականների բոլոր հաշիվները: Այդ իսկ պատճառով անհրաժեշտ է, վոր հաշվառման գրքի գրանցումները համապատասխանեն գրքույկների գրանցումին: Վոչ պակաս, քան ամիսը մի անգամ, կամ ծայրահեղ դեպքում 3 ամիսը մի անգամ գրանցումները պետք է ստուգվեն և համեմատվեն:

Աշխատանքի հաշվառքը կատարվում է հատուկ հաշվարկների միջոցով: Գարնանացանի ժամանակ բրիգադիրն ինքն է կատարում բոլոր հաշիվները, իսկ յեթե նա կիսադրագետ է, այդ դեպքում միայն բրիգադիրն հատուկ հաշվարար է տրվում:

Հաշվառքի պարտականությունը բրիգադրի վրա դնելն ունի իր բազմաթիվ թերությունները: Ամենից առաջ՝ հաշվառքը շատ է հե-

ցելու գործում: Միայն այս տեսանկյունով պետք է մոտենալ աշխատանքների նախապատրաստության ստուգատեսին: Սակայն վոչ ամեն ժամանակ և վոչ բոլոր կոլտնտեսություններն են, վոր այս տեսանկյունով են մոտենում ստուգատեսին:

Թե անցյալ և թե այս տարում կոլտնտեսությունների կազմակերպված ստուգատեսներից շատերը ժողովրդական հանդեսի տպավորություն եյին թողնում, կարծես թե նրանք կազմակերպվել էյին միայն նրա համար, վոր վերելից այդպես եր տնորինված: Այսպիսի ստուգատեսին յերևան եյին հանվում այն ամենը, ինչ լաջն եր և խնամքով թաղցվում ան, ինչ վառն եր: Այսպիսի ստուգատեսի ժամանակ հաճախ նկատվում եր, վոր առջևից անպայման առաջ էյին քաշվում լավագույն ձիերը, լավագույն ինվինտարը, լավագույն կոլտնտեսականները: Իսկ ան, ինչ վատն եր կամ ավելի հեռու, հետե եր քաշվում կամ թե բոլորովին ստուգատեսին դուրս չեր հանվում:

Կարիք կա արդյոք ասելու, թե ինչքան փաստկար ե այսպիսի ստուգատեսի կազմակերպումը: Սրանով կոլտնտեսությունն ինքն իրան խարում ե, և այս ինքնախաբեությունը հսկայական փաստ ե հասցնում վողջ տնտեսությունը:

Յեվ իսկապես, ստուգատեսին ցուցադրվում են միայն լավ կողմերը: Բայց չե վեր միայն լավերը չեն վոր վճռում են ցանքսը: Հիմնադ և քաղցած ձին, կոտորված գութանը կամ չուղղված շարքացանը արգելք են հանդիսանում բրիգադին կամ նույնիսկ ամբողջ կոլտնտեսությունը աշխատանքները հաջողությունով ավարտելու գործում: Իսկ կոլտնտեսությունը փոխանակ թերությունները հայտարարելու, ժամանակին ներանք ուղղելու, նախապատրաստվելու, լավագույն որինակները հետաքննաց բրիգադները փոխադրելու, կոլտնտեսականներին այնպիսի աշխատանքի յե վարժեցնում, վորը նույնիսկ չի յել ձգտում յեղած թերությունները շտկելու:

Այս տեսակի ստուգատեսները պետք ե վճռականապես դատապարտվեն կոլտնտեսությունների կողմից: Ստուգատեսի լողունգը պիտի լինի—ստուգատես, վորպես կոլտնտեսություն կազմակերպչական տնտեսական ամբողջական հոոր լծակը, վորպես կոլտնտեսային ինքնագործունեությունը և ակտիվությունը հայտնաբերող աղղակ՝ կազմակերպչական-տնտեսական թերությունների դեմ և կարեվորագույն տնտեսական-քաղաքական կամպանիաները հաջողությունով կատարելու համար պայքարելու գործում:

Ստուգատեսն անց ե կացվում բրիգադների միջև: Յուրաքանչյուր բրիգադ հատկապես ընտրված կոլտնտեսականների, լծկանի և ինվինտարի կազմով ցուցաբերում ե իր ցանքսին պատրաստ լինելը:

Ստուգատեսը կատարում ե հատուկ հանձնաժողով, վորն ընտր-

ված ե վարչություն կողմից և վորի կազմի մեջ մտնում են կոլտնտեսություն նախագահը, տեղական խորհրդի և կուսակցական կոլեկտիվի ներկայացուցիչները և մի քանի լավագույն կոլտնտեսականներ: Կոլտնտեսականները ջոկվում են ամեն մի բրիգադից. այս դեպքում պետք ե ջոկել ամենափորձառու և տնտեսագետ կոլտնտեսականներին, վորոնք կարողանան հայտարարել բոլոր բացերը, վորոնք կարող են ազդել ցանքսի հաջող ընթացքի վրա, և տեղնուտեղ ուղղել նրանք: Ստուգատեսի ժամանակ ինչի վրա պետք ե ուշադրություն դարձնել:

Նախ և առաջ հանձնաժողովը պիտի ստուգի վողջ բանող անասունը, վորոշի նրա գրությունը և հանձնարարված աշխատանքը կատարելու ընդունակությունը: Պետք ե քննի աշխատանքի համար պատրաստված ամբողջ ինվինտարը և լծասարքը: Ինվինտարն ստուգելիս հատուկ ուշադրություն պետք ե դարձնել նրա նորոգված լինելու, կանոնավոր աշխատելու և պահեստի մասերով ու քսելու յուղով ապահովված լինելու վրա:

Աշխատանքի համար անպետք անասուն կամ ինվինտար յերևան բերելու դեպքում, հանձնաժողովը հենց տեղնուտեղը, բրիգադի բի հետ միասին վորոշում ե, թե ինչ պետք ե անել գրությունը փրկելու համար: Հանձնաժողովը նույնիսկ ստուգում ե սերմացույի վորակը և նրա ինչքան մաքրված լինելը:

Հանձնաժողովը հատուկ ուշադրություն պետք ե դարձնի այն բանի վրա, թե ինչ չափով կոլտնտեսականները պատրաստ են ցանքսին: Ամենից առաջ հանձնաժողովը աչքի յե անցկացնում ագրոպան-կարգադիրը, ստուգում ե խմբի կառուցվածքը և առաջիկա աշխատանքին կոլտնտեսականների ինչ չափով ծանոթ լինելը: Այս վերջին մոմենտին հատուկ ուշադրություն պետք ե դարձնել: Պետք ե պարզել, թե արդյոք կոլտնտեսականը գիտե՞ աշխատանքների կարգը, արտադրանքի նորմերը, աշխատանքների ժամկետները, աշխատանքների գնահատումն աշխուրհով:

Այս հարցերը վճռական նշանակություն ունեն ցանքսի ընթացքի համար, այդ իսկ պատճառով կոլտնտեսականների պատրաստակամությունը հայտարարելու վրա շատ լուրջ ուշադրություն պետք ե դարձնել:

Հանձնաժողովը պետք ե ստուգի նաև, թե ինչ ե արված՝ հատարակական անուղ կազմակերպելու և կոլտնտեսականներին դաշտում ապաստարկելու ուղղությամբ:

Հանձնաժողովն ստուգում ե բոլոր բրիգադներին: Բնական ե, վոր յեթե ուշի-ուշով և խնամքով ստուգվի, ապա յերևան կհանվեն առանձին բրիգադների մի շարք թերությունները և նվաճումները, վոր

նրանք ունեցել են արտադրութիւնը ռացիոնալացնելու և լավացնելու ասպարիզում:

Հանձնաժողովը հենց իսկույն վորոշում է, թե ինչ պետք է անել թերութիւններն ուղղելու համար: Սրան զուգընթաց, հանձնաժողովը բրիգադների հետ միասին վորոշում է, թե արտադրութիւնը բարձրացնող միջոցներից վճիռ կարելի չե փոխադրել ուրիշ բրիգադները:

Ստուգատեսը վերջանալուց հետո, յուրաքանչյուր բրիգադ փորձնական յերւոյթ է կազմակերպում դեպի դաշտը: Հողամասերի վրա կոլտնտեսականները կատարում են ագրոպլան-կարգադրով նախատեսված աշխատանքները: Հանձնաժողովը պետք է ստուգի յուրաքանչյուր բրիգադի աշխատանքը հենց ուղղակի դաշտում: Նկատի պիտի ունենալ, վոր աշխատանքի պրոցեսում ավելի լավ կերպով է յերևան դալիս նախապատրաստութիւնը: Աշխատանքի ժամանակ ավելի հեշտութիւնը կարելի չե ստուգել լծկանի վիճակը, մեքենայի և գործիքի նորոգված և սարքված լինելը, ինչպես նաև կոլտնտեսականների պատրաստականութիւնը:

Հանձնաժողովը հենց դաշտում ստուգում է աշխատող ջոկատի տեղավորելը և աննպաստ յեղանակներէց պաշտպանելու հարմարութիւնները:

Ստուգատեսի արդիւնքները հանձնաժողովը արձանագրում է: Արձանագրութիւն մեջ նա նշանակում է յուրաքանչյուր բրիգադի պատրաստականութիւնը, հայտարարված թերութիւնները և մտցնում է նրանք վերացնելու առաջարկութիւնները: Արձանագրութիւն մի որինակը տրվում է բրիգադիին՝ գործնականում ղեկավարվելու համար:

Սխալ կլինի կարծել, թե ցանքսի նախապատրաստութիւն ստուգատեսը սահմանափակվում է միայն հանձնաժողովի ստուգումով: Ստուգումը—դա ստուգատեսի միայն մի ողակն է: Նրանում մասնակցում է նաև կոլտնտեսականների մի մասը: Մենք ասացինք արդեն, վոր ստուգատեսին յերևան պետք է գան կոլտնտեսականների ակտիվութիւնը և նախաձեռնութիւնը՝ աշխանացանի կազմանիային նախապատրաստվելու գործում: Առանց կոլտնտեսականների բոլոր մասսաների մասնակցութիւն, դժվար է մեծ հաջողութիւններ ձեռք բերել: Այդ իսկ պատճառով նախապատրաստութիւն ստուգումը, բոլոր կոլտնտեսականների մասնակցութիւնն այդ ստուգատեսին՝ պետք է սկսվի բրիգադում նախապատրաստական աշխատանքներն սկսելու հետ միասին:

Այս նպատակով անհրաժեշտ է ոգտագործել կոլտնտեսութիւն և բրիգադների պատի թերթերը: Այդ թերթերում պետք է լուսաբանվեն նախապատրաստութիւն ընթացքը և դրութիւնները և աշխատանքում թույլ տրված սխալները: Թերթերը պետք է կազմակերպեն շարքային կոլտնտեսականների ռացիոնալացման առաջարկների մասսայա-

կան հեղեղը: Արա հետ միատեղ անհրաժեշտ է կենդանացնել բրիգադային արտադրական խորհրդակցութիւններին գործունեութիւնը: Բրիգադները պարտավոր են առնվազն 2—3 անգամ հարց բարձրացնելու նախապատրաստման ընթացքի մասին բրիգադային և արտադրական խորհրդակցութիւն մեջ, ներդրավելով խորհրդակցութիւն աշխատանքներում բրիգադի բոլոր կոլտնտեսականներին: Լավ և անթերի կազմակերպված նախապատրաստութիւնը, ինչպես նաև ցանքսին կազմակերպված դուրս գալը, յուրաքանչյուր բրիգադի պատվի գործը պիտի դառնա: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսական իր ամբողջ եյութիւնը շահագրգռված պետք է լինի բրիգադի աշխատանքով և նախապատրաստական աշխատանքներում յերևան բերի բացառիկ ակտիվութիւն:

Այսպիսով, կազմակերպված ստուգատեսը՝ բոլոր կոլտնտեսային մասսաների լայն մասնակցութիւնը, աշխանային աշխատանքների հաջող կատարման լավագույն յերաշխիքն է հանդիսանում:

ՌԱՅԿՈՒՏՆՏՄԻՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՄԵՔԵՆԱՏՐԱՅՈՐԱՅԻՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐԻ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՒՏՆԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԱՇԵՆԱՆԱՅԱՆԻ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Ռայկոլտնտմիութիւնները ՄՏԿ-ներով չսպասարկվող կոլտնտեսութիւններում և մեքատրակ-կայանները՝ իրենց գործունեութիւնն շրջանակի մեջ գտնվող կոլտնտեսութիւնների վերաբերմամբ հանդիսանում են կոլտնտեսային ղեկավար կազմակերպութիւններ: Դրա համար ել կոլտնտեսութիւնների ցանքսին նախապատրաստվելու և հենց ցանքսի ամբողջ պատասխանատվութիւնը նրանց վրա չե ընկնում: Հաճախ ցանքսի հաջողութիւնը կախում ունի այս կազմակերպութիւնների ղեկավարութիւնից: Ճիշտ և կենդանի ղեկավարութիւնը ապահովում է աշխատանքների հաջող կատարումը: Ընդհակառակն, անձկունութիւնը, խառնաշփոթութիւնը, կոլտնտեսութիւններից կտրված լինելը ձգձգում է աշխատանքները, իսկ յերբեմն՝ ուղղակի վիժեցնում: Ճիշտ ղեկավարութիւն հիմնական պայմանը—դա յուրաքանչյուր կոլտնտեսութիւն մասին պարզ և հստակ գաղափար ունենալն է: Ռայկոլտնտմիութիւնները և մեքնատրակտրային կայանները պետք է լավ ճանաչեն իրենց կողմից սպասարկվող կոլտնտեսութիւնները, նրանց տնտեսութիւնը, տնտեսավարութիւնը և կազմութիւնները, նրանց տնտեսութիւնը, կոլտնտեսութիւն հիվանդութիւնները և մակերպչական դրութիւնը, կոլտնտեսութիւն հիվանդութիւնները և պայմաններումն է, վոր ուրայկոլտնտմիութիւնները և մեքնատրակտրային կայանները կկարողանան գործնական ղեկավարութիւն և անհրաժեշտ ոգնութիւն ցույց տալ կոլտնտեսութիւններին: Սակայն արդյոք իրականում այդ այդպիսի է: Արդյոք ՌԿՄ և ՄՏԿ-ներ ճանաչում են սպասարկվող կոլտնտեսութիւն-

ների իսկական դրությունը: Ուղղակի պիտի ասել, վոր վոչ բոլոր ՌԿՄ և վոչ բոլոր ՄՏԿ-ներ են ճանաչում են կոլտնտեսությունները: Վոչ ամեն ՄՏԿ-ն ապրում է կոլտնտեսության կյանքով, հարկ յեղած ուշադրություն դարձնում նրա վրա և ոգնում նրան՝ կարիքի դեպքում: Որինակի համար, բերենք բերքահավաքի կամպանիային պատրաստվելու ժամանակը: Բերքահավաքի հենց սկզբին Տեխարեցիկի ռայոնի մեքենատրակտորային կայաններից և վոչ մեկը չէր իմանում կոլտնտեսություններին՝ բերքահավաքին նախապատրաստվելու դրության մասին: Յերբ Իրկլիսակի ՄՏԿ դիրեկտորին հարց տրվեց, թե կայանից սպասարկվող կոլտնտեսություններում քանի մեքենա չի վերանորոգված—նա պատասխանեց, վոր դա դժվար է ասել, վորովհետև մեքենաների նորոգումը զանազան տեղերում է կատարվում:

Կարելի՞ յե արդյոք կոլտնտեսություններին այսքան քիչ ճանաչելով, գործնականորեն և կոնկրետ կերպով ղեկավարել նրանց գործունեությունը: Իհարկե, վոչ: Կոլտնտեսություններն ուղեն-չուղեն բերքահավաքը պիտի սկսեն չնորոգված մեքենաներով, վերջնականապես պիտի փչացնեն նրանք, կորցնեն հացահատիկ, կոտորեն ձիերին, իսկ միևնույն ժամանակ ՄՏԿ պիտի տեղեկացնի, վոր աշխատանքներն ընթանում են ամբողջ թափով, կոլտնտեսություններն սկսեցին բերքահավաքը և այսինչ ժամանակ պարտավոր են ավարտելու աշխատանքը: Սրանից ավելի անպատասխանատու վերաբերմունք դժվար և պատկերացնել:

Կոլտնտեսության տնտեսական գործունեությունն ամեն մի մոմենտ կոնկրետ, կենդանի կերպով հնարավոր է ղեկավարել միայն այն դեպքում, յերբ կոլտնտեսային ղեկավար կազմակերպությունները լավ ճանաչեն կոլտնտեսությունները, ապրեն նրանց կյանքով, կոլտնտեսությունների հետ միասին մասնակցեն բոլոր թերությունների վերացմանը: Աշնանացանին նախապատրաստվելու ժամանակաշրջանում կոլտնտեսություններին լավ ճանաչել, նրանց տնտեսական դրությունը 100 տոկոսով ուսումնասիրելը հատուկ նշանակություն է ստանում:

Ինչո՞վ է արտահայտվելու ՌԿՄ և ՄՏԿ-ների ղեկավարությունը աշնանացանի կամպանիայի ժամանակ:

Ամենից առաջ այս կազմակերպությունները կոլտնտեսություններին պիտի հասցնեն աշնանացանի և աշնանավարտ ստուգիչ առաջադրանքները: Սա հեշտ և հասարակ գործ չէ և հատուկ ընդունակություն ու լուրջ մոտեցում է պահանջում: Ռայոնին տրված առաջադրանքն այնպես պետք է բաժանել կոլտնտեսությունների միջև, վոր նրանցից մի քանիսը չափից ավելի չձանրաբեռնվեն և մի քանիսն ել շատ քիչ չձանրաբեռնվեն աշնանացան մշակույթների ցանքով: Ցանքատարածությունները պետք է կապել կոլտնտեսության մեջ սկսվող ցանք-

առիթմության հետ, յեղած լծկանով և արտադրության միջոցներով:

Հետո ՌԿՄ և ՄՏԿ-ները պետք է մշակեն ստուգիչ առաջադրանքները և ստուգեն կոլտնտեսությունների կողմից կատարվելու հնարավորությունները, վորպեսզի դաշտային աշխատանքներն սկսելուց առաջ վերացվեն կատարված սխալները:

Մի այլ, վոչ պակաս պատասխանատու է բարդ աշխատանք, վորի ղեկավարությունն ընկնում է ամբողջովին ՌԿՄ և ՄՏԿ-ների դիրեկցիայի վրա, դա բրիգադային հողամասերի վերակառուցումն է:

Ջի կարելի թագցնել, վոր բրիգադների անհաջող կառուցումը՝ աշնանացանի կամպանիայի ՌԿՄ և ՄՏԿ-ի վատ ղեկավարության արդյունքն է: Աշնանացան սկսելուց առաջ այս սխալները պետք վերացվեն, վորպեսզի նրանք չշարունակեն կրկնվել նաև 1933 տարում:

Բրիգադային հողամասեր վերակառուցելու խնդրում, ղեկավար կազմակերպությունները բացառիկ ուշադրություն և հաստատակամություն պետք է հայտարարեն և ապահովեն բրիգադային հողամասերի հատկացումը, վորոնք (բրիգադային հողամասերը) պատասխանատու լինեն խոշոր գյուղատնտեսական ձեռնարկության տարրական պահանջներին համար: Այս խնդրում չպետք է սահմանափակվել միայն դիրեկտիվ ցուցումներով: Վերակառուցման ամբողջ պրոցեսը, մինչև անգամ նույնիսկ սահմաններ նշանակելը և նրանց վրա սահմանացույց ձողեր տնկելը պետք է կատարվի ՌԿՄ և ՄՏԿ-ի վործված աշխատողների մասնակցությամբ:

Անմիջական և կենդանի ղեկավարությունը յերևան պետք է գտնակ և կոլտնտեսությունների նախապատրաստական աշխատանքում: ՌԿՄ և ՄՏԿ-ներ պարտավոր են բոլոր միջոցներով ոգնելու կոլտնտեսություններին՝ աշխատանքներ կազմակերպելու, ազրոպլան-կարգադրեր կազմելու, մեքենաներ վերանորոգելու, լծկաններ նախապատրաստելու, հասարակական սնունդ կազմակերպելու և աշնանացանի հետ կապ ունեցող այլ կազմակերպչական և տնտեսական խնդիրներ հետ կապ ունեցող այլ կազմակերպչական և տնտեսական խնդիրներ լուծելու գործում: Կոլտնտեսային կադրերի—բրիգադիւրների, խմբավարների, հաշվարարների և շարքային կոլտնտեսականների պատրաստելու, և նրանց ազրոտեխնիկական գրագիտությունը բարձրացնելու խնդիրը պետք է դառնա ՌԿՄ և ՄՏԿ-ի մշտական և կարեւորագույն խնդիրներից մեկը: Այս կազմակերպությունները վոչ միայն չպետք է սահմանափակվեն ընդհանուր ղեկավարությամբ, այլ նաև, գլխավորապես, ոգնեն կոլտնտեսություններին վորակավորված կոլտնտեսային աշխատողներով—գյուղատնտեսներով, հաշվապահներով և այլ մասնագետներով:

Սակայն վոչ մի հարցում կոլտնտեսականներն ոգնության այնքան կարիք չեն ղգում, վորքան աշխատանքի կազմակերպման և ազրո-

տեխնիկայի հարցերում: Այս հարցերը համազանց նոր են և կոտնտես-
սականներին համար դժվարամտացիլ: Նրանք դեռ լաճ են հասկանում
այդ հարցերը:

Դժբախտաբար, ռայկոտնտմիությունները և մեքենատրակտորա-
յին կայանները պետք չեղած հափով չեն ոգնում այս հարցերը լուծե-
լու գործում: Այնպես, ինչպես կազմակերպման և ագրոտեխնիկական մի-
ջոցառումների կիրառման հարցերում, ղեկավարությունը հաճախ շրջա-
բերականներով, կարգադրություններով, դիրեկտիվներով և վերջում-
նեքով և կատարվում:

Կոտնտեսականներին միմիայն դիրեկտիվներ հարկավոր չեն: Նրանց
պետք է գործնական խորհուրդ, գործնական ցուցմունք. որինակի հա-
մար, ինչպես անցկացնել գործավարձը կաթնապրանքային ֆերմում,
ինչպես կազմակերպել հսկողությունը հավերի ձվաշատություն վրա,
թռչնաբուծական ապրանքային ֆերմում ինչպես կարելի չե լավ կազ-
մակերպել հաշվառքը, ինչպես բարձրացնել արտադրանքի նորմաները,
ինչպես պայքարել վնասատուների և մոլախոտերի դեմ և այլն: Պարզ
է, վոր շրջաբերականներով չի կարելի պատասխանել այսպիսի հարցե-
րին, վորոնք բղխում են յուրաքանչյուր կոտնտեսությունից առանձնա-
հատուկ պայմաններից: Ուղղակի պետք է գալ կոտնտեսություն և
պարզ ցուցմունքով կամ հաշվով, անմիջապես դաշտում կամ գոմում
հանրամատչելի զրույցներ կազմակերպելով, ցույց տալ թե ինչպես
անել այդ:

Վատ է այն ռայկոտնտմիությունը կամ մեքենատրակտորային
կայանը, վորը դեռ մինչև այժմ չի ըմբռնել այս պարզ, բայց կոտն-
տեսականին համար կենսական պահանջը:

Խոսելով կոտնտեսությունների առօրյա, կենդանի և կոնկրետ
ղեկավարության մասին, մենք նկատի չունենք այնպիսի ղեկավարու-
թյուն, վորը հիմնված է սոսկ վարչարարության վրա, ամեն ընդհանր
կոտնտեսությունը հրամայելու, կարգադրություններ տալու վրա: Որի-
նակի համար, մի շարք ՄՏԿ-ներում գոյություն ունի այնպիսի կարգ,
վոր կոտնտեսության վարչությունն առանց ՄՏԿ դիրեկտորի, իրա-
վունք չունի պայմաններ կնքելու, մի զույգ դրսի աշխատանքի ուղար-
կելու և այլն: Մենք անհրաժեշտ ենք համարում, վոր նման ղեկավա-
րության դեմ ամենամոլճական պայքար պետք է մղվի: Այսպիսի ղե-
կավարությունը վնասակար է կոտնտեսությունների և նրանց տնտե-
սական գործունեության համար: Զուր չի, վոր «հեղափոխական որի-
նականության մասին» ԽՍՀՄ Կենտկոմի կողմից և Ժողովրդի հուլիսի
25 ի կայացրած վերջին մեջ պարզ անված է. «Խորհրդային Միու-
թյան Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն և Ժողովրդական Կոմիտե-
ների Խորհուրդն առաջարկում են Խորհրդային իշխանության տեղա-

կան մարմիններին և դատախազության անխնա, խիստ պատասխանա-
տվություն չեն թարկել այն բոլոր պաշտոնատար անձնավորություններին,
վորոնք հանցավոր են կոտնտեսային շինարարության հիմնական սկզբ-
բունքները խախտելու մեջ:

ա) Կոտնտեսությունների վարչությունների և այլն որդանների
ընտրվածությունը խախտելու մեջ:

բ) Կոտնտեսությունների կայքը, դրամական միջոցները և
նրանց ոգտագործմանը տրամադրված հողերը կամայականորեն տնո-
րինելու մեջ:

գ) Կոտնտեսությունների վերաբերյալ հրամայական անթույլադ-
րելի միջոցներ գործադրելու մեջ (մասնավոր կոտնտեսությունների
քմահաճ վերականգնումը, նրանց փոքրացումը և այլն):»

Այս կարևորագույն վերջումը պարզ կերպով ասում է, վոր կո-
տնտեսությունների վերաբերմամբ հրամայողական դիրք բռնելը չի
թույլատրվում, ում կողմից էլ վոր լինի: ՌԿՄ և ՄՏԿ-ները միանգա-
մայն ընդմիջտ պետք է հրաժարվեն վարչական մեթոդներով ղեկա-
վարելուց, չմոռանալով, վոր կոտնտեսությունը սոցիալիստական տիպի
անկախ տնտեսական կազմակերպություն է և վոր նրան գործնական
ոգնություն է պետք՝ իր տնտեսությունը կառուցելու համար և վոչ թե
ամեն ընդհանր հրամայել:

Կոտնտեսություններին գործնական ոգնություն ցույց տալով,
ՌԿՄ և ՄՏԿ-ները չպետք է մոռանան, վոր կոտնտեսությունները դա-
նադան խնդիրներում դեռ բավականաչափ փորձված չեն և միշտ չեն կա-
րող պետքին պես պաշտպանել իրենց շահերը: Հետևանքն այն է լի-
նում, վոր կոտնտեսությունները յերբեմն ստիպված են կնքելու իրենց
համար վոչ ձեռնտու պայմանագրեր, վճռելու իրենց չպատկանող գու-
մարներ և այլն:

Կոտնտեսային ղեկավարության պարտականությունն է վճռա-
կան հակահարված տալ այն կազմակերպություններին, վորոնք կո-
տնտեսություններին ապրիրնի և նրանց համար վոչ ձեռնտու պահանջ-
ներ են ներկայացնում: Ռայկոտնտմիությունները և մեքենատրակտո-
րային կայանները դատական մարմինների և դատախազության հետ
ձեռք-ձեռքի տված, միշտ պետք է պաշտպանեն կոտնտեսությունների
շահերը, ոգնություն ցույց տալով նրանց՝ կոնկրետ տնտեսության
վերականգնման և ամրացման գործում:

Այս խնդիրը համազանց խոշոր և պատասխանատու խնդիր է:
Ռայկոտնտմիությունները և մեքենատրակտորային կայանները միայն
այն դեպքում կդառնան կոտնտեսային շինարարության իսկական
ղեկավարները, յերբ կկարողանան կատարել այս խնդիրը:

Զի կարելի է ամփոփել այն հսկայական դժվարությունները, վորոնք կանգնելու յեն կոլտնտեսությունների առաջ՝ թե ցանքսի նախապատրաստություն և թե մանավանդ ցանքսի և աշնանավարի ժամանակ։ Այս դժվարություններից ամենահիմնականներն առաջ են դալիս լրծկանի պահպանությունից, աշխատանքների շատանալուց, ինչպես նաև աշխատանքի, գործավարձի և հաշվառքի կազմակերպման դեռ վոչ բավականաչափ պարզ և կանոնավոր լինելուց։ Կասկած չկա, վոր ամենակարևոր և պատասխանատու խնդիրը—դա աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումն է, վորի վրա տեղական, կուսակցական, խորհրդային և կոլտնտեսային կազմակերպություններն ամենալուրջ ուշադրություն պետք է դարձնեն, վորպեսզի հնարավոր լինի հաջողությունից անցկացնել աշնանացանը և աշնանավարը։ Սա հատկապես վերաբերում է ցանքսի նախապատրաստության, այսինքն, հասկավոր և վաղահաս շաքահերկ բույսերի բերքահավաքի ժամանակաշրջանին։ Յեթե այս ժամանակաշրջանում բերքահավաքի, աշնանավարի և ցանքսի նախապատրաստության համար նախատեսված ուժերի և միջոցների ոգտագործման վերաբերյալ կարևոր աշխատանքները ճիշտ չդասավորվեն, ապա հետագայում զգալիորեն դժվար կլինի սխալները ուղղել։

Բացի դրանից, ցանքսի նախապատրաստվելու ժամանակաշրջանում, ամեն մի կոլտնտեսություն ուշի-ուշով պետք է մշակի հետևյալ հարցերը։

Բրիգադային հողամասի մեծության և տեղի վորոշելը հաջորդ տարվա համար։

Աշնանացանի և աշնանավարի քանակի վերաբերյալ բրիգադին արտադրական առաջադրանք տալը, այս աշխատանքների տեղի վորոշելն այն հաշվով, վոր հետևյալ աշխատանքները, ինչպիսին են աշնանացան բույսերի բերքահավաքը, աշնանացանը, բրիգադը կատարի հենց միևնույն հողամասում։

Արտադրական բրիգադներ կազմակերպելու և նրանց լծկան և ինվենտար ամրացնելու ժամանակ կատարված սխալների ուղղումը։

Արտադրության և աշխատանքի կազմակերպության այս կարևոր հարցերը կոլտնտեսություններում սովորաբար ուշադրության եյին պոնվում ձմեռվա ժամանակ։ Սակայն շատ պարզ է, վոր առանց այս հարցերը լուծելու, չի կարելի հաջող անցկացնել աշնանային աշխատանքները և չի կարելի արտադրության ճիշտ կազմակերպման սկիզբը դնել հաջորդ աարում։

Զպետք է մոռանալ նաև, վոր դասակարգային թշնամու—կուլակի մնացորդները և կոլտնտեսության ներսում գտնվող նրա գործակալ-

ները—կորղիչները, սիմուլյանտները և ծուլերն անընդհատ շարունակում են վիժեցնել աշխատանքները։ Բերքահավաքի, մանավանդ կոլտնտեսականներին կանխավճարներ տալու ժամանակ, այս տակաճը վորձում է ոգտագործել վոչ միայն սխալները, այլ նաև նեղ մոմենտները, դժվարությունները, վորպեսզի հետ կանգնեցնի, մանավանդ կոլտնտեսականների հետամնաց մասին՝ կուսակցության և կառավարության կարևորագույն միջոցառումները կատարելուց։ Այս վտանգը չեն տեսնում միայն աջ և «ձախ» ոպորտունիստները, վորոնց դեմ մղվող պայքարը վոչ մի ըոպի չպետք է վաղարեցնել և թուլացնել։

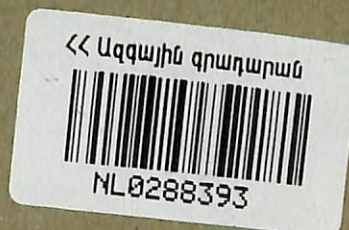
Отв. редактор
А. Г. Авакян
Техн. редактор
Г. М. Маркарян

2645
AC—56

Сдано в наб. 27.VII 1932 г.
Сдано в печ. 7.VIII 1932 г.
Об'ем 5¹ печ. листа
Тираж 2000 экз.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Աշնանացանի կամպանիայի նշանակութիւնն ու խնդիրները	1
Հացահատիկային խորհրտեսութիւնները — բերքաավու-	
թյան առաջամարտիկներ	6
ՄՏԿ. ներքի դերը աշնանացանի կամպանիայում	8
Կուսակցական և խորհրդային կազմակերպութիւնների դերը	11
Մասնաշաղկապ աշխատանքների նշանակութիւնը	13
Սոցմըցում և հարվածայնութիւն	15
Ցանքափոխութիւն կազմակերպումը կոլտնտեսութիւններում	17
Արտադրութիւն պլանավորումը	24
Ինչպէս դասավորել կոլտնտեսականներին, ագրոպլան-կար-	
գադրերը կատարելու համար	29
Ագրոտեխնիկական միջոցառումները աշնանացանի կամպա-	
նիայի ժամանակ	34
Լճկանի և ինվինտարի նախապատրաստութիւնը աշնանա-	
ցանի համար	40
Կադրերի պատրաստութիւնը	44
Կոլտնտեսային բրիգադը վճռում և ցանքսի հաշտութիւնները	47
Բրիգադի սպասարկումը զաշտում	
Դաշտային աշխատանքի ղեկավարութիւն համար պատաս-	
խանատու յե բրիգադիւրը	58
Գործավարձը կոլտնտեսութիւններում	61
Աշխատանքի հաշվառումը և կատարված աշխատանքների	
ընդունումը	69
Ցանքսի նախապատրաստութիւն ստուգատեսը	73
Ռայկոլտնտնութիւնների և մեքենատրակտորային կայան-	
ների ղեկավարութիւնը կոլտնտեսութիւններում աշ-	
նանացանի կամպանիայի ժամանակ	77
Յեզրակացութիւն	82

17037

32392

На армянском языке

Залевский, Фирсов

ЗАДАЧИ ОСЕНЕЙ ПОСЕВНОЙ
КАМПАНИИ 1932 г.

И-во „СЕВЕРНЫЙ КАВКАЗ“

ԿՐԹ.ՊԱՆԺՈՍԵ

ՌՈՍՏՈՎ-ԴՈՆ, ՄՈՍԿՎԱՅԱՆ ՓՈՂ, 53
ԳՐԱԿԵՆՏՐՈՆ ԿՆԻԳՈՅԵՆՏՐ